

I.C.U. III/464068

E. AR. ZAHARIA

2/2463

ANTOLOGIE

RĂDĂUȚEANĂ

Cernăuți 1943

COLECȚIA SOCIETĂȚII SCRITORILOR BUCOVINENI

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARA
București

Cota III 464068
Inventar 801148

ANTOLOGIE RĂDĂUȚEANĂ

bd 122556

E. AR. ZAHARIA

DE ACELAȘI AUTOR

POESIE

- TRANDAFIRII NEGRI, 1933.
- AFANIA, 1933.
- APOTEOZ, 1933.
- TRESTIA BARCAN, 1934.
- MINOIS, 1934.
- STIHURI, METAFORE ȘI IMAGINI ROMÂNEȘTI, 1935.
- MARATHON, 1936.
- EDIȚIA DE POEME ION ROȘCA: SEMNE 'N SCUTURI.
Ed. I. E. TOROȚIU, 1937.
- INSURGENTE, 1938.
- SÂNGE ȘI CRINI, 1942.
- BEATITUDINI, 1943.

DIVERSE

- ARTUR GOROVEI, 1938.
- NORD, 1938.
- «REVISTA NOUĂ» INDICELE POESIEI, 1938.
- PORTRAIT DE LA BUCOVINE, 1939.
- ESSAI DE BIBLIOGRAPHIE POUR L'ÉTUDE DU «DOR»
ROUMAIN, 1943.
- OPINII EUROPENE DESPRE «DOR», 1943.

ANTOLOGIE RĂDĂUȚEANĂ

CU COPERTA DE EUGEN DRĂGUTESCU

COLECȚIA
SOCIETĂȚII SCRITORILOR BUCOVINENI

CERNĂUȚI
1 9 4 3

PUNCTE DE REPER

Tinutul vechii și glorioasei Episcopii a Rădăuților nu-și primește abia acum botezul de azur al poeziei.

Măgulitoare este stăruința și vrednicia unilor de mult uitați. Slova de plumb și scrisoarea răbdurie au înflorit de cu bună vreme cu înțelepciune pagini de carte.

În muzeul județului se pot vedea probe de așa înălțări sufletești: Un »Céaslov«, ieșit în anul 1745 din Tipografia Episcopiei Rădăuților; un »Liturghier« al Episcopului Dositei cu iscălitura sa; iar în manuscris »Datoria preotească« tradus din rusește, scris în sfânta și liniștita Episcopie în anul 1783.

Ne vom mărgini să înșirăm pe unii din acei distinși precursori care au desmierdat spicele de aur ale slovei tipărite.

Pentru cel ce ar încerca să descifreze cu de-amănuntul trecutul literar al Arboroasei tinere, căci ea a fost mereu o expansiune de adolescență nestăvilită, dar mai ales freamătul liric de după război, o mare problemă și o întrebare se va pune în chip sigur: care e contribuția efectivă a orașelor zise »moarte« și de unde a pornit atât de vijelios și cotropitor avântul cel nou al poeziei?

Atâta risipă de frumos, de reviste, deși mereu trecătoare, de societăți, de cenacluri și de programe se cer cunoscute, pentru a vedea just orizonturile de început.

În toată mișcarea de risorgimento a Arboroasei, Rădăuții au avut o strălucire deosebită. Să nu fie de mirare dacă, prin urmare, în »Antologia« d-lui Streinul, »Poeți tineri bucovineni«, dintre cei 14 chemați și aleși, jumătate, deci 7, sunt rădăuțeni; dacă în »Breviarul« d-lui N. Pavel și al d-nei A. Munte ei intră cu atât de multe constelații, dacă prefutindenii veți întâlni nume ce s'au ridicat de pe aceste întinderi muzicale și coline păduratice, — nu numai în poezie!

* * *

Cititorul va avea ocazie să parcurgă un sumar tablou istoric, atât de sumar încât poate părea incomplet pe alocuri, în lipsa altor mai măgaloase pagini de sinteză — și să-și dea seama de eforturile și contribuția județului Rădăuți prin unii din fiii lui cei mai dragi.

Bucovina, țară înaltă de vis autic, a colinelor elegant albastre ca un farmec îndepărtat de suvenir, a înfinitelor iconostase de aur, coborâte până în pragul marilor morminte voe-

vodale, conciliii albe de clopotniți, întunecos răsuneț de baladă românească, gingașă grădină de curcubeie, a oferit îndată după unirea cu vechea patrie, un teren fraged, uimitor de fertil pentru o izbucnire de mari spiritualități, de manifestări extrem de interesante.

La început a fost ignorată și comprimată între politic și economic. Abia primul val de băieți români, instruiți în liceul integral românesc, au ridicat tonul cântării neamului în consens cu întreaga suflare și simțire daco-română.

Fuseseră și mai înainte și poezie și proză și teatru și studiu mîgălos, — dar acum o ceată de fineri necunoscuți apărea la creastă ca un revoluționar sobor de focuri, năvalnic, cu obrăznicie poate, prea fineri, prea sprinteni, dar hotărîți să-și taie o nouă cale spre forme înnoite de expresie.

Această dreaptă atitudine românească în scris s'a accentuat mai cu seamă dela apariția revistei »Orion«, cu toate că poetul T. Scarlat ne-a înfățișat huliganic în »Revista Scriitorilor și Scriitorilor« (1933).

Dar în același timp, presa românească nu binevoia să acorde prea mare importanță fenomenului celui nou dela Nord. Până a vorbit despre noi »Calendarul« prin stiloul înflorit al d-lui N. Crevedia, a trecut apă multă (»Calendarul«, August 1933), ba chiar și atunci strict ironic, nici vorba de »Cuvântul« lui Nae Ionescu unde scria genial logoreul Sebastian și alți citaci ca el, ori de »Vremea« pe care o tatuau permanent Aderca, Peltz, Călugăru, etc.

Celelalte periodice, pe aceeași urmă.

Bucovina a pornit-o bărbătește împotriva tuturor, cu o violență de limbaj ciobănească, sălbatecă dar și cu o încredere nebună în steaua din urmă a victoriei. (Cf. și un articol al d-lui M. Streinuț în »Treisprezece«, Focșani, 1938).

În tot acest răstimp de răbuniri și de elan, de energie și muncă, Rădăuții au fost bărbătește la înălțime.

Ca un Saint-Denis al României el e un continuu pelerinaj sufletesc pentru noui porniri.

Așezat în lina vale a Sucevei, sub uriașa coviltire a cerului văzut dintr-o câmpie, în străfundul Asfințitului având măreția solemnă și farmecul albastru al depărtatilor munți ce duc tot mai departe, tot mai depărtat, înspre Ardeal, ca icoană de sprîjin, Rădăuții oferă, în tot acest răstimp dramatic de răbuniri și de risipe generoase, o minunată ocazie de revenire, dar și de întrebări bărbătești, de lirice insurgente. Ful lui fenomenic, exprimat în impetuositatea fiilor descinși haiducește,

și ca aspect exterior și ca virtuți sufletești, din cearcănele munților și din geana joasă a livezilor câmpenești, s'a ridicat răzbătător, larg. Gloria n'au adus-o cele câteva străzi împărătești, nici poziția, nepractică în fond, a acestei așezări omenesti, ci năvala de suflet curat a feciorilor de țărani care veneau la sfânta școală românească să se adape din fântânile științei, să se imbețe de lumina spiritului românesc, ecumenic, să întrebe cristalina lor simțire.

Feciorii de țaran, în foarte curate cămăși, uneori extrem de ingenios înflorite cu motive naționale din cele mai caracteristice, cu pălăriile negre, cu țăarii elegant strănși pe sveltețea tinerească a piciorului ce se deprindea și în tactul dansurilor orășanești, pe cât era de fugos și răsunător în bătaia jocurilor românești din vechi, semănând mai degrabă cu niște serafici vătăjei sau domnișori alintaji de pe la vreo curte moldovenească, cu căciulile negre sau brumării cochet aplecate ca la niște fetițe sburdanțe, ei treceau prin forțata de costume și graiuri ca niște dałbi prințșori din alte evuri, din adăncuri de timp istoric, ei coborau din munți cu sufletul hotărît, ei coborau din sate cu orizontul larg, ei coborau de pe vărfuri de pădure cu instinctul domnării și al ridicării în ideal, ei coborau din penumbra dulce a icoanelor bătrânești, din lumina îngerească a credinței ortodoxe neclintibile de la țară, unde cei 150 de ani austriacism nu deformatăseră nimic din masiva substanță de ortodoxism și românism datorită celor trei factori neprețuit de valoroși: instinctul național, preoțimea și învățătorimea.

Ca niște străvechi dar tineri candidați la voevodat sau măcar la cnezate de plai, sprinteni și albi, ea și astăzi încă, la Suceava, la Câmpulung, la Gura Humorului, căci Bucovina de Sud este un minunat muzeu viu, ambulant, de artă specific românească, ceea ce constituie nu numai o noblețe, ci și o mândrie legitimă, ca și azi dar, ei au pornit într'un sunet nou, să cercetească orașul, — ba, orașele, târgurile Bucovinei cu cele 11 liliputane județe în beția post mondial belică de a cuprinde școlile cu elemente românești, dar și accentuat rurale. Încurajarea care a venit atunci de la Stat, atîta câtă a fost, s'a dovedit de-o mare înțelepciune, patriotică și bogată în consecințe.

Dar dacă aceasta a fost o cucerire de poziții pe front întins, în alte privințe, am rămas românește tot la coadă: economicul. Cu duioșie îmi aduc aminte de emoțiile oamenilor de pe atunci, de zilele când clocoțeau satele de-o veste cumplit de mare ca aceasta: Un Român a deschis o prăvălie! (într'un târg numai de maghernite evreești!). Era atîta de mare bucuria, victoria ce sufletul o simțea crescînd tot mai primejdios

pentru străini, pentru nestrămutata încă muștă. Sunt două zeci de ani de atunci, bucuria s'a așezat ca un polen de aur pe rânile sufletului, dar de uitat nu se pot uita nici insultele, nici succesele.

Acești albi heruvimi de crin ai satelor au injectat unui oraș aproape hidos străin, cantitatea cea mai însemnată de otravă stântă și de pur elan românesc. Astăzi gingașii adolescenți de atunci sunt în fotolii sociale de largă răspundere, dar n'au uitat frumoasa lor muncă juvenilă și marșul naționalist al sentimentelor românești ce-i ridică în ochii doritului de dreptate Român la proporții de legendă. Cine a văzut un oraș mărunț, sumbru, de piatră, bărne groase și umbre ierboase, cu casele, cu genele lor în pământ, brădat zilnic, aulic, de grupurile vesele de copii expansivi în veselul port național, cine i-a privit în ansamblul orașului ca și străin, cum azi spectacol asemănător nu se mai vede spre a putea compara, și-a dat seama de pădurea ce se ridică magic, impetuos, în semnul biruinței românești peste toate grădinile, peste toate teighelele.

Și Rădăuții mai erau și poate mai sunt o stare sufletească de poezie sau de urgie, mai bine zis numai de urgie: de urgia entuziasmului, de bucurie, de victorii, între cei tineri, — de urgie răspicat arătată a tot ce era străin de neam. O stare de suflet analoagă cu a cetății ce-și simte crescând puterile de odinioară din fiere mort, de sub fiere lespede, din fiere iarbă, prin fiere naștere nouă.

* * *

Caracterul de sat, cum a și trăit până la 1819, nu s'a mai păstrat decât poate în desenul orașului de azi. El a fost permanent și prisoselnic invadat de puți de țaran care, deși îl locuiau numai temporar, veneau la școală cu cei mai gingași ani, cu cei mai limpezi ochi, cu fața cea mai trandafirie, dar veneau și cu tot muntele, cu toată mănăstirea, cu toată pădurea, cu toată apa, cu toate câmpiile, cu toate icoanele de-acasă, ba chiar cu toată casa, cu părinți, frați, rude, prieteni, cari intrau ca niște muni pe drumuri largi într'un oraș fără personalitate. Exilul fiului de țaran era ca meditația lui Mahomed în pustietatea caldă, rodnică de idei.

Așezat nu departe de Dornesti, la răscrucea puțin derivată a căilor între Iași și Cernăuți, mai favorizat decât Suceava, el se așterne în drumul spre mănăstirile Sucevița și Putna, spre Munte, spre Hutani cu pitoresc port, nu departe de Călugărița Horodnicului de Jos, nu departe de săpăturile de sonde tot de la Horodnic. Intins ca o colonie pe-o netedă câmpie, văzută larg, între holde ce urcă apoi până pe dealurile lenese la câțiva km în jur, împetriștat mereu, cu tot felul de aluviuni.

Nemți, Sași, Unguri, Rusneci și mai apoi Evrei, — în 1938 mai mult de 8.000 din cei 16.000 de locuitori erau Semii —, situația lui, cu nume cu tot, mișcă adâncurile tăcute ale inimii!

Dar nu prin aceasta s'a nemurit, nu prin așa ceva se va vrednici. Oamenii lui sunt oameni de ispravă, flăcăi sdraveni, cu căutătura limpede și puternică, cu fruntea înaltă, cu vocea răspicată, dărză. Bătrânii sunt tot ca pe inscripții, ca'n povești românești, cu pletele vărsate peste puterea frumos rotunzită a umerilor, femeile strănse mlădios în colorat brodatul lor port pregătit drăgălaș de hărnicia și arta lor sătească, încât județul se exprimă unitar ca suflet și ca desen. Fiind în mare parte munte și pădure, el și-a păstrat farmecul răcoros al vechiului cântec și sprinteneala ghidușă a vorbei, înălțimea morală a judecării fățișe. Amintirea istorică îl ocrotește, cum îl ocrotește și cele câteva sate horodnicești vecine cu târgul, dar întundându-se cu celălalt capăt până în codrul unde-și face ursul bârlogul de iarnă. Nu odată în manevrele istoriei, Rădăuții au probat, sub Austria tot atât, că știu să aleagă între alb și mai puțin alb, că știu să judece fin. Cele câteva incursiuni etnice străine, sunt ca niște turburi ape otrăvite peste alba lață de mătășă a sufletului românesc. Un act dela Ștefan cel Mare, din 17 Aprilie 1475, întărește mănăstirii de călugărițe de la Horodnic (pe atunci satul nu era despărțit în două), stăpânirea peste 2 sate, iar în semn de deosebită favoare (cum zice d. C. C. Giurescu, «Istoria Românilor», II, 519), voevodul scutește pe locuitori de toate dările și slujbele «să nu ne plătească nouă nici dajdie, nici posadă, nici podvoade, nici ilis, nici la cetate să nu robească, nici la posadă, nici la strajă să nu meargă, nici la mori să nu lucreze, nici la oaste să nu meargă».

La 1848 Bucovina trimite, între deputați, în dietă, și doi țărani (numai ei Români) dintre care unul e reprezentant al Rădăuților.

În criptele de la Rădăuți, în catedrala veche cu hramul Sf. Nicolae, hodinesc pentru veșnicie, începând cu 1360 când devine grozniță domnească: Bogdan I cel Bătrân (1359—1365) cu lespede de gresie, pusă în anul 1486 de Ștefan cel Mare, și pe care scrie slyvonește: «Cu mila lui Dumnezeu, Io Ștefan Voevod, domnitorul Țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a înfrumusețat acest mormânt strămoșului său, bătrânului Bogdan Voevod, în anul 6988, luna Ianuarie 27»; — Latcu Voevod (1365—1367) care sezuse în capitala de la Siret; — Ștefan I Mușat (1391—1400); — Roman Voevod (1391—1394), tatăl lui Alexandru cel Bun; — Bogdan Voevod, care nu a domnit fiindcă nu se află pe inscripție cuvântul «Gospodar» (Domn); — Bogdan Voevod, fiul lui Alexandru și tatăl lui Ștefan cel

Mare; — Anastasia, fiica lui Lațcu Voevod; — Doamna Maria, soția lui Bogdan I sau Doamna Ana, soția lui Lațcu; — Stanca, mama lui Ștefăniță Vodă; primul episcop de Rădăuți, Ionichie, deasupra mormântului căruia se află niște chilioare mici, tainice din vechi pentru ascunsul odoarelor în vremuri grele; — în tinda bisericii, jupâneasa Maria. Catedrala a fost matca bisericilor și mănăstirilor din Bucovina fiind deosebit de veche. Pictura e mai nouă, refăcută de pictorul E. Bucevschi în 1880. Pictura veche se mai vede totuși, fără inscripții. Acesteia i-ar reveni comparația de St. Denisul României.

* * *

Dar ținutul Rădăuților este cunoscut și printr'un buchet de nume de înaltă rezonanță culturală, dintre care graba și modesta cunoaștere a celor mai vechi, vor alege pentru menționare pe următorii: străbun, Țintilă dela Tereblecea, interesant îngrijitor al primelor calendare bucovinene; vestitul Iračie Porumbescu (9.III.1823—13.II.1896), fiu de țăran din Sucevița; I. G. Sbierra (20.X.1836—20.X.1916), din Horodnicul de Jos, a cutreerat multă țară românească, autor de idile, poezii, povestiri și culegător de folclor, cel mai bun cunoscător al lui A. Pumnul; poate Samson Bodnărescu; acerbul critic și foiletonist Mihail Teliman (20.XI.1883—24.XII.1902), născut în dolidoratul de trecut românesc târg Sirete; prețuitorul T. V. Ștefanelli (1850—23.VII.1920), fiu de târgovăț, coleg și prieten cu Emînescu; Em. Grigorovitză (1857—1914), fiu de răzeș din Horodnicul de Sus; istoricul D. Onciul din Straja; G. Tofan, Tr. Brăileanu din Bîlca; Sever Beuca Costineanu din Vicovul de Jos; Liviu Marian de la Sirete (născut la 25 Mai 1883, mort la 25 Noembrie 1942); fostul ministru și academician de prestigiu european Ion I. Nistor, din Vicovul de Sus, sub a cărui oblăduire s'au pornit mișcări literare locale; Vasile Gherasim din Marginea; I. Vișan, cunoscut etnograf și profesor, din Putna; Elvira Lomos de Reuss (1900—1923) care a publicat la București versurile; profesorii Cotos, Spănu, Prelipcean dela Facultatea de Teologie; V. Tigănescu, prozator modern, și atâtea alți mari, vestiți și harnici profesori de universitate sau de liceu, de de pe la toate institutiile țării, magistrați, ofițeri mari funcționari. Poate numai Suceava îl întrece în bunii intelectuali și neaoșie cărturăreasă, și sub acest aspect ar fi interesant de urmărit creșterea și accentuarea tradiției și elanul orașelor bucovinene, cu mult înainte de 1900...

În «Istoria literaturii bucovinene» și «Antologie bucovineană» d. prof. C. Loghin constată anumite stări de fapt, dar se mai pot adăuga unele și multe considerațiuni istorice și estetice.

În vremea când liceu românesc nu era decât la Suceavă, — abia mai pe urmă la Rădăuți, — cu ce nădejdi de românism se ridicau noii intelectuali români! A privi în Anuarele școlilor din Bucovina de până la 1918 este a te scufunda într'o puternică lecție de românism. Este o oglindă, un discurs extraordinar fiecare pagină unde numele române dela țară își dau coate cu întortochierile consonantice ale străinilor!

După primul războiu mondial, ce destătare! Ce privesc! Migrau feciorii de țăran, vlăstarele de fraged funcționar român, odraslele preoților strălucitori de românism, migrau la școli ca albinele la urdiniș, ca un vuet înalt de nave cerești. Era un fenomen de translație de populații școlare compacte, proaspete.

Din Sud se urcau ca fluturi spre Nord, cu zecile, în ținuturi mai urite, inconștient ucrainizate. Cosmenii, Vișnița, Vășcăuții, Storojinețul și chiar Cernăuții primiseră un alai de cupete noi, o injecție de altoi tânăr, românesc. Trebuia să izbucnească ceva din aluatul acesta miraculos, de curată ceară de Ma'. Nu cred să fie ceva asemănător decât poate în vremea deschiderii celor dintâi școli în Moldova și în Ardeal sau colo, pe timpul superb al lui Gheorghe Lazăr!

* * *

La această curiositate a cunoașterii între atâtea fii din atâtea mândre sate bucovinene, între emulația de a fi excepțional măcar prin ceva, cum e spiritul nestârșit inventiv al țăranului, a contribuit, — ceea ce iar se știe și mai puțin, atmosfera de intimitate fecundă a unei instituții care par'că nici azi nu și-a uitat menirea cealaltă, mai rară, de a cultiva sufletul, — atmosfera Internatului «Ștefan cel Mare» de pe aceeaș stradă cu liceul, a treia casă, o clădire suficient falnică, roșie, cu geamuri mari ca ușile împărătești, cu etaj, și cu dârza stemă a Moldovei pusă în piatră, privind spre ape depărtate și spre albastrele coame de munte nesfârșit sud-vestice.

Adunați acolo de prin toate cele poate 80 de sate ale împrejurimilor, la meditație, ca sub un uriaș clopot de sensibilitate românească, în răgazul permis de prepararea lecțiilor, între cei mai mari se înjghebaseră prietenii cu preocupări mai înalte decât micile nevoi de fiecare zi. E prea lirie să-ți aduci adânc aminte și e pentru prima oară când aceste lucruri apar scrise pentru public, cum locuiau în camerele acelea înalte și albe ca de mănăstire, puțin și severe, fiind în acelaș timp și dormitor și sală de meditație în care pe-o policioară de lemn de brad alb erau așezate frumos, proaspăt învelite de cunoscuta hârtie albastră, cărțile și caietele, iar sub pat tradiționala lădiță cu prîmeneli și uneori cu de-ale merindenii.

Cum vin la amiază în zile de târg sau de sărbătoare la poarta cazarmilor părinți, surori, frați, pe jos și în căruțe, din telurite locuri, așa vedeai Vinerea sau în zile de Duminică și de sărbătoare, mai ales, când elevii nu se învoiau acasă, trăsurii cu »ziț« și toale colorate de lână, femeii în nevoiașul sau bogatul port românesc, bărbați făloși cu față albă, limpezi la cătătură, strâși în mîntenase sau în negre sumane de frumos croi și înflorite cu strămătură ca mătasa, cum își așteptau băiețașii, cum se urcau încetinel, cu popasuri, la ei, în dormitoare, cum aceștia răsăreau prin ferestrele aparent uriașe ale internatului, chicotind de bucurie, de răutate dulce, vorbind unul în prija altuia cu aluzii subțiri ca nimitețul, bravându-se copilărește cu întrebări sau gesturi. Aceste scene și acest trecut, în care ne-am îmbăiat trupul credințelor și inima de școlar precum și dulceața copilăriei, acum ca uitată, neglijată de noi, și care nu se mai repetă nici pentru noi nici pentru alții, ca pe atunci, vor trebui zugrăvite odată și odată de un maestru, de unul din ei noștri, într'o carte care să ne fie scumpă și să rămână mărturia noastră a tuturor la un loc. Un Iulian Vesper i-ar putea da frumusețe de frescă și de vals ravelian acelei tinereți duse pe ape. A fost o epocă specifică, a noastră, și noi i ne-am dat cu naivitate, dar profund pentru aceea.

În acest internat au răsărit cele dintâi semne siderale de poezie și de literatură originală, după războiul celălalt, din jerbele de suflet ale unor apolinici vânători de dragoste și poezie. Cu câtă rouă în ochi ne plăce să ne mai aducem aminte de întrecerile acelea copilărești ce voiau să aibă timbrul și amprenta durabilă a judecăților serioase, grave!

Seara, după ce meditațiile luau sfârșit ori în pauzele în care nu se cerea trupul sbenguît afară, pe maidan, sau dus prin vecinătate, se organizau în dormitor diferite întreceri, un fel de concursuri și discuții din cele mai variate domenii și fiecare par'că era obligat să aducă o părere, un indemn de carte nouă, o idee năstrusnică, un punct de vedere bun de urmat. Așa au început desbaterile, devenind tot mai ample, încercările de cristalizare a gândurilor, a reverțiilor în forme pre-literare, creații plâpânde care circulau oral sau cu manuscrise din om în om, din dormitor în dormitor, din clasă în clasă, de la liceul de băieți la liceul de fete și aiurea... Cei din dormitorul vecin, din al treilea, al patrulea, tot așa procedau, din ambiție, siguri că vor depăși realizările celorlalți. Și din ce în ce mai aprinse, mai întinse, mai adânci, mai serioase, aceste preocupări ajunseră a fi axa principală a vieții lor în afară de lecțiile la zi. Într'o bună dupăamiază unuia îi veni o idee ciudată, extra-

ordinară, ideea care avea să bată pe toate celelalte câte se lansaseră până atunci. S'au întrunit amical pedagogii din două dormitoare (pedagogii supravegheau meditațiile celor din cl. I, II, III și chiar IV) și au pus la cale ceva nemaivăzut, ceva revoluționar, aplicarea ideii lansate așa fulgeratic: tipărirea unei reviste! Minusculă, numai pentru interiorul internatului, dar care să cuprindă toate producțiile lor cele mai bune. Revista trebuia să iasă la saپیrograf, curat trasă la piatră, potrivit înflorită cu desene, imprăștiată printre elevi, în oraș.

O, dulce ademenire a tiparului! O, bucuria nebună, halucinantă a celei dintâi apropieri de hârtia încă udă ce gădile nările cu mirosul caracteristic, de litera, ce întruchipează definitiv gândul tău, simțirea ta cea mai scumpă! Frageda, irezistibilă ispită a unei glorie școlarești! Unde sunt emoțiile acelea? Și cine dintre noi, toți, care am crescut într'un mediu literar, într'un transparent și mistic vis al gloriei, nu le-am simțit și nu ne-am iluminat?

Ideea aceasta a fost ca o despicăre de ceturi, de ceruri, ca o sfidare de renume aruncată celorlalți.

Pe lăișile de brad, lungi și nu totdeauna prea netede de gelău, în acele înalte și albe dormitoare, ca niște stelari chinuia tinerii elevi la redactarea înfrigurată a sfântului lor vis: revista, care avea să le dea nimbul de țur ingeresc al victoriei! Acolo, la internatul acela, buchiseau, uneori după ora stingerii, în camerele lor, la paginile strălucitoare ce răsăreau violete de sub degetele lor albe și subțiri, înflorate de prezența densă a talentului, de ceva cu totul nou ce avea să le răscolească inimile și să le aprindă bolți de speranțe.

A fost acea primă victorie și cu adevărat bucuria de realizare a tuturor, căci ceilalți li s'au asociat cu entuziasm și adeziunile ulterioare au venit spontan, admirativ, până la topire în acelaș crez. Ulterior, după ani, s'a încercat un exemplu asemănător, cu revista »Amintirea«, de exemplu, dar n'a avut norocul celei dintâi.

Din discuțiile neostenit reluate ale tinerilor care urmăreau cu interes tot ce se publica în revistele mari din Vechiul Regat, în literatura românească și chiar străină, sub influența profesorului Em. Isopescu, și liceul din Rădăuți avea o impunătoare, bine organizată bibliotecă — din acele discuții, dintre care îmi aduc aminte de pasionata și folositoare desbatere în jurul chestiunii când, cum și de ce trebuie să întrebăm cuvântul »pardon«, — s'a ajuns la forma mai pretențioasă a exprimării convingerii în seris. Acum erau mai vigilenți, severi chiar, în trierea materialului. Preocupările literare se întetiseră. La școală unii se distingeau în mod cu totul excepțional la lu-

crări scrise ori prin răspunsurile orale smulgeau admirații. Mulți erau întâi premiați, alții veneau cu premii răsunătoare dela concursurile »Tinerimii Române«, într'înșii intrase demoul de neimblânzit, aripat divin, al poeziei.

Iar cei externi, care locuiau poetic sau gospodărindu-se pe la gazde, în case sărace și indosite pe străzi umbroase, cu liliac mult, mult, înflorit ca paginile revistei, cu tei adormitori și mesteceni argintii, animați de același ideal, se adunau frenetic, religios, la câte unul, pe vreo stradă lăturalnică ce trebuie să se pomenească și acum în mintea locuitorilor pașnici, și discutau cu aceiași aprindere, lucrau, cântau, învățau, continuând adesea până în zori și chiar dela o zi la alta firul rămas intrerupt. Ei descopereau rând pe rând teritorii nespuse de noi, necurpinse de nici o altă poezie, scriitori și opere ce cutremurau adolescența lor hiperionică și despre care nu li se vorbea în școală. Abia de se săltaseră în clasa a cincea, dar toți ca o dumbravă, cuceritor de tineri, noi, jucau teatru, la școală, în oraș, la fosta Casă Germană, prin sate, la serbări populare, făceau baluri, serenade la fecioare și familii așezate, scriau poezii, discutau literatură europeană, scoteau reviste, o întreagă lume de preocupări ce-i puneau în legătură între ei, dar și cu lumea dela țară, de unde erau băștinându-se, și unde de obicei se mai întorc intelectualii bucovineni, ceea ce dă altă structură, alt aspect sufletului satului...

Elanul lor însă nu era nicidecum separat de lumea înaltă de cugetare, artă și politică națională a neamului. Numele lor de atunci, care ar fi știut că va înflori azur și aur sub degetele noastre de azi? Poate bine ocrotitorului lor profesor și etnograful harnic Ilie Vișan și splendid clasicul erudit Em. Isopescu, care i-au văzut pe toți cum cresc, cum se ridică măreți, ca o creastă nemuritoare de haiduci, la răspântii, și-i urmăreau îndelung pe fiecare: Mihai Horodnic, fragil, suav, poet și prin înfățișarea domnească; Eugen Prelipcean, care înflorea cu penița binecuvântată salcâmi și mesteceni, peisagii de luncă și brațe de liliac ce-ți venea să le săruți nestârșit; frații Galan; V. Poleacu, Teodor C. Grosu, F. Cârdei, Șt. Giurgiu, Ionel Negură și mulți, mulți alții, mai tineri chiar, care osârdeau pe aceeași cale; poate numai lor le datorăm poezia de augur a Bucovinei. Aceștia sunt cei dintâi mesageri ai unei arte, ai unui vânt de primăvară în poezie, ei sunt »Vestitorii«.

Și aceasta se întâmplă prin anii 1923—1924. Erau de-acum strănși ghem într'un fel de cenaclu tradițional la Rădăuți, care la liceu s'a continuat până azi, recunoscut apoi de școală, iar revista »Mugurul« a căpătat îngăduiala direcțiunii să apară oarecum oficial, în fața întregii lumi șco-

lare, ba și pentru exterior, cu numele »Muguri«, în Februarie 1924.

Ce bucurie rară! Să vezi revista aceea pe care au picurat luminile privirilor lui Mihai Horodnic, s'o vezi acoperită cu romantice heleștee albastre și cu plâns muzical de tei și de mesteceni ce-și scuturau melancolia peste chipul cu obraz rumen al poemelor; să vezi zăvoaiele, colinele dulci, ape ce visau ca niște domnițe adormite lângă versurile în care strălucia depărtat luna sau fuiorul de nea al colindelor, ca niște constelații pe veci aprinse, ce înduioșare!

* * *

Din Februarie 1924 până în 1926, revista »Muguri« a fost redactată prin stăruința, munca, migala și îndărătnicia lui M. Horodnic, la a căru încăpățănare de a scoate revista cu orice preț, s'au alăturat și ceilalți, cei dintâi cavaleri ai poeziei. În »Muguri« au apărut aproape toate poeziile lui M. Horodnic, în »Muguri« a debutat ampla inspirație a lui Iulian Vesper (pe atunci Oreste și T. C. Grosu), Ionel Negură, acolo toți ceilalți, până la Ion Roșca (E. Valerian), Aurel Prelipceanu și Constantin Rotariu.

La »Muguri« trebuie să-și aducă aminte și E. Giurgiuca, Ardeleanul, cum a colaborat și poate mai are pe undeva scrisori dela cei dintâi poeți iconari ai Bucovinei.

În vremea aceea, la nici o altă școală din Bucovina nu se manifestaseră încă elevii cu asmenea interesante acțiuni. Mai târziu a apărut la Cernăuți revista »Speranța« a unui liceu de băieți, și după aceea abia confederația estetică a d-lui B. Slușanschi dela liceul »Aron Pumnul«, nici nefiind vorba de mult mai tardiva tabără literară a d-lui M. Streinul cu »Caietul celor 4«.

»Muguri« apărea lunar sau odată la două luni, cu bucăți în proză și versuri, note, cronică, ultimele fiind din pana lui Horodnic.

Cine este M. Horodnic și meritul lui poetic, au spus-o cu pricepere d-nii Iulian Vesper în »Orion« (I, 6, 15 Iulie 1933), și »Glasul Bucovinei« (19 August 1936), V. Postecă în ediția de poezii »File din poveste« (ed. »Mitropolitul Silvestru«, Cernăuți) și în »Haiducii« (ed. I. E. Torontiu, București). Dar mi se pare că s'a insistat prea puțin asupra sufletului ce l-a pus, ce l-a dăruit acest adolescent excepțional, talent surprinzător de precoce, pentru a grupa cu folos inspirațiile camarazilor, pentru a crea și menține o atmosferă de poezie și de fertil entuziasm. El era cel mai entuziast; el era todeauna gata să găsească câte ceva nou, o ieșire, ca să nu închină steagul. Asu-

pru rolului acestui animator va trebui să se mai revie, precizându-se spre cinstirea lui, cât i se datorește. Horodnic era de-acu în cl. VII-a în anul 1926. »Muguri« era în anul III. De un an el era conducătorul »Muguri«-lor, al Olimpului și al dansului de muze.

Cu ce bucurie și emoție priveam pe acești, pentru noi, aproape titani dela Rădăuți, pe Iulian Vesper, de care-mi aminteam încă, ușor, puțin, deși în lumina solărară a unei recreații de primăvară, dela școala primară, pe un neted imas verde, — și pe ceilalți, plimbându-se prin luminoasele spații ale Rădăuților.

Căci pe toți în vedeai, pe vremea aceea, la Rădăuți, mai cu seamă Vinerea, în zi de iarmaroc și când toată școlărima se revărsa în oraș, de acoperea străzile cu viermățul simpatice și neslărit. Oricine a văzut, pe atunci o zi de târg, în vacanța mare, a rămas încântat de mulțimea intelectualilor ce se ridicau din județ, ce mișunau, ce se evidențiau peste tot. Acolo se puneau la cale alte și alte isprăvi, cu toată vigoarea sufletului tânăr și tot mai tânăr! Căci așa au fost Românii dela Rădăuți totdeauna!

În toamnă lui 1926 niște tineri inspirați, printre care Mihai Horodnic și Iulian Vesper, s'au dus la râul Sucevița ca la un pârâu al Trandafirilor să se scalde. În ziua aceea de 4 Septembrie, M. Horodnic s'a înecat, iar la 6 Septembrie era înmormântat — un nespus de impresionant car funebru trecea dela Biserica lui Bogdan Vodă pe strada Ștefan cel Mare spre cimitirul orașului, urmat de o apă de lume, când l-a văzut subsemnatul pe Mihai Horodnic — și bătea un soare domol, prietenesc, cu prelungiri de aur pe sub streșinile orașului de atunci parcă tot mai întristat. Tineretul școlar mai avut-a vreun idol ca Mihai? Erau așa de tragice pe ziduri afișele mortuare ce însemnau izbăvirea lui Horodnic și despărțirea de »Muguri« și ca atunci niciodată nu mi s'au părut mai inutile ușile cele mari, închise, ale liceului »Eudoxiu Hurmuzachi«, iar anunțul mortuar de pe ele, înfiorător, sinistru strălucea de perversă satisfacție.

Cu moartea lui, revista la care era conducător din toamna lui 1925, efectiv abia din 1926, primește o lovitură atât de sensibilă încât, afară de numărul omagial, excepțional editat la tipografia Blondovschi, și dedicat integral dispărutului, unde se publică și poezii inedite, cu chipul de suav Apollo, nu mai apare o bună bucată de timp. Cât elan nu pusese Horodnic chiar dela început, din 1924, să fie cât mai cuceritoare și mai curată revista! Bucuria cea mai mare el o avea! Nădejțile cele adânci de el se legau cel mai mult. Așa ni-l arată contemporanii,

cei ce l-au cunoscut de aproape. Cu fiecare număr, pe lângă versurile și proza lui, era toată bucuria lui Horodnic. Să vedem cum ni-l evocă admirabilul lui camarad Iulian Vesper în »Glasul Bucovinei« din 19 August 1936: „Iată-l pe Mihai aplecat de-asupra lucrului. Lampa târzie fumegă. Părul lui mătăsos răsvrătit în bucle de smoală peste fruntea incomparabilă, are sclipiri albăstrii, șerpuitoare. Degetele agile petrec foaie după foaie pe piatra saپیروگرافului. Nările mici freamătă de plăcere. Vrafal de hârtii se mărește. Măine »Mugurii« vor fi pe piață.

„Fiindcă așa a fost Horodnic: o energie, o suavitate ce ar fi putut dărâma munții. Visătorul dispărea în fața gândurilor, când acestea puteau fi puse în aplicare. O ureche atentă, o încordare de fier le transforma în acte, cu frumusețile vizibile ale visului. Pentru această trudă îl iubim: ca și Aurel Vlaicu care-și înfiripează de mic o jucărie a dorului de suraf, din trei lemne și o nălcire de motor, Mihai Horodnic întrușipează din hârtie, tuș violet și un saپیروگراف o adresă către ideal, un mesagiu al adolescenței triumfătoare și mai mult, o slovenire de simțire românească ferventă și entusiastă”.

Pentru »Muguri« frumoasa epocă eroică aproape trecuse. În jurul revistei se născuse o adevărată mișcare, o puternică școală literară, al cărei corifeu, sub rază eminesciană, era entusiastul imbatabil Horodnic, în ale cărui inspirații juvenile, se recunosc, mai mult ca la ceilalți, stemele mereu regale ale cântecului popular și temele eterne ale marelui poezii. Mai era aceasta prima școală literară postprimbelică din Arboroasa și ea interesează pentru pulsul vieții noastre culturale, pentru canțitatea de elan și încredere răspândite în fiecare, pentru persistența de a obține noi și însemnate victorii spirituale.

Se vede că lui Horodnic nu i-a fost dat să-și vadă draga lui revistă tipărită; acest vis l-au făurit în faptă alții, dar el rămâne înaintemergătorul pe drumul acesta al idealului.

Legănat și sărutat cu sărutul de osândă neagră al morții, el s'a dus mai de vreme decât am vrut, decât trebuia, și, peste ani, tot așa de neașteptat de nimeni, Ion Roșca îi imita, tăcut, destinul.

El „s'a mișcat viu printre noi, când eram o clasă de elevi gălăgioși, chiulangii poate, clasa a VII-a a anului 1926. Dar lumina rouată ce se strecura prin genele dese ale elevului Horodnic, va proiecta încă mult asupra Bucovinei românești, neliniștea unui adolescent ce-și caută visurile” (Iulian Vesper, ibidem).

Revista »Muguri« a fost avântul de tinerețe, de sacrificiu și de poezie, cum prea puține a mai cunoscut de atunci Arbo-

roasa: fără șefie, fără cărțeli și fără cartelă doctrinară, fără gelozie, ci cu dragoste curată.

»Până la el, scrie tot Iulian Vesper în »Orion« (I, 6, 15 Iulie 1933), într'un articol »Luceafărul poeziei bucovinene«, peisagiul bucovinean se păstrase arid, cristalizat în frumuseți reci propriu unui sistem filosofic». »El rămâne cheia de boltă a litericii bucovinene contemporane«.

Contemporanii lui Horodnic sunt Iulian Vesper, Ionel Negură, Ion Roșca, C. Rotariu, Eftimie Galan, Ghedeon Coca, E. Prelipceanu și alții a căror atingere cu literatura a fost numai un incident fericit și uitat al finereții, tinerețe animată de geniul precoce al poetului. Între acești robuști plaivasari, am văzut și pe agiul Eugen Drăguțescu, pictorul dela Roma și Milano, care la 25 Noembrie 1926 a interpretat rolul celui mai tânăr personaj (copilul Brumărel) din piesa lui Horodnic »Haiducii«.

Tradiția unor strânse legături cu literatura s'a păstrat la »Eudoxiu Hurmuzachi« datorită totdeauna sufletului înțelegător al profesorilor Ilie Vișan și Ion Dan ca și directorului Em. Isopescu, cunoscut cărturar, specialist în literaturile clasice și în cea franceză.

Din acest neîntreput elan artistic și cultural s'a stărnit noua redacție a »Muguri«-lor, societatea literară »Bogdan Dragoș« (cu Eugen Gorescu, George Putneanu, V. Berculeanu) la care s'au adunat maldăre de folclor, bu și istetul, neîntreputul Album etnografic »Județul Rădăuți în imagini«, tot acestui crescând interes rădăuțean îl putem atribui, fără a anticipa asupra celorlalte manifestări.

Un răstimp, când colaboratorii dela »Muguri«, împrăștiati de fatalitate, se pregăteau să intre la Universitate, revista apare sporadic. În 1927 apare (an. IV, nr. 1, 2—3) la Botoșani, la I. Cojocariu, în format nou, cu colaborări dela Mircea Ciobanu, Toma Noșac, Nestor Deleanu, M. Strungaru (pe care-l întâlnesc în paginile ziarului »Bucovina«), St. Grigoriu, Nicu Rândunel, Ionel Negură, mai toate pseudonime. Se publică și din M. Horodnic (»File de poveste«).

De data asta are și o interesantă cronică a revistelor mari (Gândirea, Datina, etc.) și cronică locală și se pare că a fost redactată de I. Negură.

Dar octavanii aceștia sfârșesc liceul și revista rămâne uitată o altă bună bucată de timp.

Ce eveniment era pentru noi apariția »Mugurilor«! Fiecare bucată, în proză sau în versuri, fiecare rând, șapirografat sau tipărit, era citit, recitat, răstăit, tâlmăcit, discutat, admiri-

rat și autorul se bucura în ochii celorlalți de o trecere cu totul deosebită!

După doi ani, la 1 Februarie 1929, C. Rotariu care publicase o frumoasă colindă »Florile dalbe«, reia firul de glorie al revistei. Dar probabil din neatenție »Muguri« apare datat tot cu an. IV, nr. 1 (pe Februarie 1929) și nr. 2—3 (pe Martie—Aprilie 1929) ca și cel dela Botoșani din 1927. La această a treia serie de »Muguri« publică postum M. Horodnic, din ale cărei »File de poveste« rămăseseră manuscrise la C. Rotariu, apoi: E. Valerian (Ion Roșca), M. Ciobanu (C. Rotariu), care ia cuvânt în chestia generației »mucosorum«, A. Prelipceanu, Ghedeon Coca, F. Vedeanu, I. Isopescu, E. Pop dela Suceava, A. Cerneanu, V. Niculcea și Chira Dionisie. Se publică traduceri din Baudelaire, Mistral, Molière, J. J. Tharaud; recensii despre O. Cazimir, Z. Stancu, M. Sadoveanu, Bucuța, toate de Ion Roșca, versuri, proză, note. Ba, s'au prevăzut și trei premii în bani pentru cele mai bune lucrări primite la revistă. Redacția este la Internat. Cu venirea primăverii se mută în str. Cornelson 20, unde multă vreme locuise și M. Horodnic.

De data asta viața îi e precară, mult mai seurtă; numărul 4 anunțat pentru 25 Mai nu mai apare niciodată. Ehtuziasmul scade; C. Rotariu părăsește liceul, revista ia vacanță lungă.

Dar în Ianuarie 1934 d. George Putneanu îi scoțose trecutul și mai publică un singur număr (an. V, nr. 1, 1934) în format liliputan, țor redactorul spune: »Am răsfoit arhivele liceului și le-am găsit minunate. Câțiva băieți de inimă au scos acum zece ani revista »Muguri«. Prin stăruința d-lui profesor Ilie Vișan și prin râvna celor câțiva elevi harnici, această revistă a apărut patru ani. După terminarea liceului a celor din urmă colaboratori, a încetat apariția ei în 1929«. Acest număr îl semnează Putneanu iscălit și Mircea Cricov, Valerian dela Tară, Panaît Ramură. Poesii mici, proză de debut. La cronică, despre »Golia« lui Ionel Teodoreanu și despre »Carte de iconar« a lui Mircea Streinul; despre revistele »Junimea literară« și »Orion« cu ocazia morții lui Ion Roșca despre care d. G. Putneanu scrie: »Acest bun prieten al oamenilor și al pământului a trăit puțin și s'a vorbit puțin despre el«.

Tot de aci aflăm că în vara lui 1933 Bucovina avea șapte reviste literare dintre care, în 1934, nu mai rămăseseră decât trei.

Aceasta este frumoasa, dar și tragică evoluție a revistei »Muguri«. Cine știe când se vor mai ridica plaivasuri inspirate de azur și cine va relua eroic Andromeda suferințelor lui Horodnic pentru a reinviorea proaspăt o atmosferă, un ideal, o victorie, semne al prezenței spiritului viu printre noi!

Mai era societatea »Bogdan Dragoș«, erau și alte fapte care mărturiseau întru literatură, dar ne întoarcem la reviste.

* * *

Cronologic trebuie să ne întoarcem la anul 1931.

Toată primăvara și vara aceea s'au ținut lungi și prea lungi constatări între Iulian Vesper, student la București, Ion Roșca, student la Cernăuți și între C. Rotariu, Gh. Coca și alții. Noaptea de-alungul și zile mari până 'n chindii, sub răcoarea pădurilor sau în priveleștiile satului, la C. Rotariu acasă, sau la Ion Roșca, discuțiile nu mai conteneau. Acum se evidenția caracterul întreprinzător și practic al lui Ion Roșca, și, s'o spunem măcar acu, măcar aci, dar s'o spunem numai decăt: Ion Roșca era un om hotărât și foarte serios. El nu lua lucrurile ușor. Poate tocmai deaceia el era indicat să fie directorul unei librării ce se înființă ulterior în Cernăuți. C. Rotariu își mai aduce întens aminte de desfășuratele proiecte, când o revistă nouă era, ca o casă, pusă în picioare, până la cel mai din urmă detaliu.

În vara aceea s'au constătuț țineri scriitori și la sediul Asociației Invățătorilor din Rădăuți în vederea editării unei gazete săptămânale.

La 2 Octomvrie 1931 apare, după ce fusese anunțată cu mari afișe patetice prin toate orașele Bucovinei, ziarul »Indrumarea«, având ca redactor pe A. Cernovschi, cunoscut dela »Plaiul Fagilor« care apăruse până în 1929, dela »Tribuna« și dela »Muguri«.

Deși violent politică, fiindcă scria și ing. E. Hobulaș, ziarul acesta s'a manifestat ca puternic cenaclu literar și a izbutit să fie, într'un moment, cea mai căutată și mai invidiată foaie literară din Bucovina, mai ales că reușise să adune lângă ea pe toți tinerii Arboroseni.

Redacția o alcătuiau A. Cerneanu, Teodor Grosu, Ion Roșca, C. Rotariu. Colaboratorii ulteriori s'au adunat de pretutindeni și au fost dintre cei memorabili: Ghedeon Coca semnat și Vera Marian, Mircea Streinul, Traian Chelariu, G. Tudose, George Putneanu, V. Posteuca, E. Ar. Zaharia, C. Dragomir și alții.

Entuziasmul inițial s'a mai potolit, totuși »Indrumarea« a apărut până în 1933 de Paști, cu frumoase colaborări, între altele o săngeroasă executare a d-lui Tr. Chelariu care se afla la Paris, făcută de tot mai substanțialul, mai puternicul eseist Iulian Vesper, care cam din timpul acela își câștigase locul cel mai serios și se dovedea cel mai pregătît dintre tinerii Arborosei, iar locul dintâi și-l menține integral ca un senlorat spiritual.

Firește, articolul a provocat vâlvă. Cum de îndrăsnea cineva să se anine de scrisul sacrosanct al lui Chelariu, el, al cărui nume era pronunțat de mulți contemporani cu respect ipocrit?

Dar în 1933 era de-acu mult...

»Indrumarea« are un merit excepțional; ea duce firul întrerupt al »Muguri«-lor; ea este recolta de răvne continui a harnicilor Ion Roșca, Iulian Vesper, C. Rotariu și mai ales A. Cerneanu, inițiatorul unei biblioteci publice în oraș. »Indrumarea« manifestă, dintru început, cu cruzime spiritul antipolitic și de voită independentă al Rădăuțenilor.

Până în 1931, abia pătrunseseră la »Junimea literară« din Cernăuți, niște Iulian Vesper, Dragoș Vitencu, Traian Cantemir, Mircea Streinul (Andrei Pajeră), N. Pavel, N. Roșca, afară de Traian Chelariu, pupilul afectat și chiar adulat al nouii tinereti, iqr mai recent, numai din vară, Ion Roșca și E. Ar. Zaharia. Această intrare a tinerilor a avut consecințe uluitoare, căci revista »academicianului Ion I. Nistor constituia un sever examen de consacrară. În afară de »Junimea literară«, tinerii nu aveau unde publica timidetele lor încercări lirice. Profesorul I. I. Nistor a dat vânt unei pleiade de adolescenți și desigur că dacă n'ar fi fost largă, înțeleapta atitudine a directorului revistei, care organiza săptămânalele întruniri literare, cu ceaiuri și dulciuri, dar și cu discuții elegant prezidate, mulți din cei ce scriu azi, n'ar figura printre munele curente, iar prin acest gest cultural, dârzul director dela 1904 devenea pentru a doua oară nașul mișcării literare arborosene.

»Indrumarea« a dat ocazie acestor tineri să publice mai mult, mai des; să gândească mai adânc, să se interiorizeze, deși unii se manifestaseră prodigios și prin alte reviste, cuprinși de mania circulatorie a pseudonimelor. Numai că odată ce s'au ridicat și alte reviste, iar tinerii haiduci și-au simțit sufletul îndeajuns de încercat, cenaclul a început să se disolve, unirea să se risipească și revista lui A. Cerneanu să intre în agonie.

Dealtfel, să nu uităm, »Indrumarea« a fost inițiatoarea primei sezătorii literare tineresti la Rădăuți. Când vor veni lconarii, vor găsi atmosfera pregătită, prietenească*).

Dacă ne va ajunge timpul și răgaz va fi destul, vom face odată și odată, un mic bilanț evolutiv, cronologic, al mișcărilor

*) Poetul Ion Minulescu ne spune că la Rădăuți scriitorii au avut cea mai bună primire și că publicul a înțeles de minune sezătorile date de scriitorii români în Decemvrie 1941.

literare din Arboroasa, ca să se vadă ce spuză de reviste și de foi tineresti a apărut între 1928 și 1934, puncte ce corespund efervescentei Arboroasei, cu ofensiva de adolescențe extrem de simpatice și dinamice și care este de atribuit viului contact rodnic între toți inspirații timpului, care se aflau în bloc, fie la Rădăuți, în umbra protectoare a lui Horodnic, fie la Cernăuți în jurul delirantului liric M. Streinul. Căci e suficient să fie doi Rădăuțeni sau doi Cernăuțeni înțelegându-se la un loc, ca să se iște o idee năstrușnică, aproape revoluționară, dacă nu chiar fapta însăși, cu accent misterios.

Așa a apărut, la 1 Mai 1933, într'un stadiu de cumplită declanșare lirică, de intensă pregătire intelectuală și de avânturi fără sfârșit, după o constatare la 10 Aprilie între E. Ar. Zaharia și Aurel Putneanu, revista »Orion«, într'o scundă redacție din strada Turcească. Cu primul număr și-a definit caracterul agresiv, adresându-se sufletului românesc al tinerilor Arboroșeni și imprimând o puternică atitudine antijidănească: pe deasupra, voia să adune pe toți scriitorii tineri ai Nordului și să înceapă un șirag de sezători. Ideea de a-i organiza pe toți într'o Societate a Scriitorilor Arboroșeni nu s'a realizat când a fost preconizată de »Orion«, dar după doi ani, după lungi tratative și conciliabule de doi ani, al căror istoric îl vom face cândva, cândva, — ca să se vadă cum nu se pot înțelege niciodată integral tinerii cu bătrânii, cei dela Cernăuți fiind ispițiti de profesorul Liviu Rusu care se războia în foiletonul »Glasului Bucovinei« cu savantul germanist Victor Morariu și cu G. Onciul, Tinerii dela »Orion« au văzut eficacitatea și rostul unei organizări a tuturor scriitorilor din Arboroasa**).

Prima sezătoare a tineretului literar s'a organizat la Rădăuți sub auspiciile revistei »Orion«.

Categorica atitudine împotriva editurilor scabroase, macabriste și trivole, a unor Peltz Benador, a Ciorneilor și a Adevăruului, împotriva pornografiei și anticreștinilor dela »Cavântul liber«, atitudine care constituia crezul dela »Orion« și care reprezenta atmosfera generală a Arboroasei tinere, s'a cristalizat ulterior în doctrină literară la »Iconar« și și-au însușit-o toți bunii Români care asteaptă îndepărtarea a tot ce e jidovesc.

La »Orion« au colaborat înerește George Putneanu, Iulian Vesper, Mircea Streinul, Procopie Miște, Gheleon

**) Societatea Scriitorilor Bucovineni se înființează în Noemvrie 1938 în cadrul revistei Societăți pentru Cultură.

Coca, Nicolae Roșca, Tudor Plop Ulmanu, George Drumur, George Antonovici, C. Rotariu (exceptional de rar în reviste), Raul Stel (Aurel Preliceanu), Em. Gorescu, Theodor Constantin, Ovid Caledoniu, George Demetru Pan, N. Teaciu-Albu, Victor Măgură, George Moroșanu, I. Vespreme, C. Dragomir și alții.

La 15 Iulie 1933 s'a organizat în Casa Națională din Rădăuți o sezătoare comemorativă a lui Mihai Horodnic la care au participat dintre tinerii scriitori: M. Streinul dela Cernăuți, Victor Măgură dela Botoșani, V. Postecă, venind pe jos tocmai dela Stănești și aproape toți scriitorii județului. Ion Roșca era la armată, Iulian Vesper era în redacția »Glasului Bucovinei« și n'au putut lua parte.

Atunci s'a făcut și un pelerinaj la mormântul lui M. Horodnic.

Sezătorile trebuiau continuată altădată și aiurea, tot mai insistenț. Imprejurările vieții însă, toți fiind studenți fără ușurinți materiale, ne-au ademenit în toate părțile țării, banii se impuținaseră (subsemnatul istovise și premiul I dela »Tinerimea Română«), încât la dorința lui Em. Gorescu, că vrea să înhațe »Orionul« la București, noi, cu greu, căci hotărâsem o strălucitoare apariție pentru 1 Septembrie 1933, îl cedarm. La București apărui abia la 18 Decembrie 1933 cu colaborări bogate, ilustrat de pictorul Eugen Drăgulescu, dar nu atât de violent pe cât ar fi trebuit.

Colaborau acum: Em. Gorescu, Mircea Streinul, Ion Roșca (el, bietul, murise între timp, dar poemele inedite îi sunt splendide), E. Ar. Zaharia, George Demetru Pan, Dan Petrusincu, Alex. Raicu, Ion Georgescu, Arvașir Acterian, Al. Băiculescu și alții. Apariția lui la București oglindea și sbuciumul vieții studențești din Capitală, dar și adoratia pentru Ionel Teodoreanu, înfățișat prin penița lui E. Drăgulescu.

»Orion« mai apare odată, în serie nouă, în Mai și în Iunie 1935, redactat numai de Aurel (George) Putneanu, cu colaborări din vechea clasă, și cu aceeași tinută dărz românească. Articolul din numărul pe Iunie 1935, semnat de Putneanu, este un document al epocii care se pregătea să se răstoarne, un rechizițoriu al judaismului cronic.

În 1934 intraram singuri și aproape pustii, afara de minunata prietenie și de nucelele lui Theodor Constantin.

Atunci a scos Putneanu »Mugurii«, iar la Cernăuți, unde se afla o lume de visători, se plămădeau și plănăteau câte și răscăte, mai ales că din August 1933 începuseră să apară în tipografia »Glasul Bucovinei« o serie de cărfuți foarte sim-

patice care amenințau să devină tot mai interesante, tot mai voluminoase și mai patetice, pe cât de dese, încât alarmaseră presa cam surdă și orgolioasă din București și din țară asupra fenomenului »Barbarilor« dela Nord, care mai ales munceau, scriau, dar nu cruțau nici critica și nici injurătura. Ei nu linguseau pe nimeni. Un rol deosebit de remarcabil în tot acest răstimp a avut foiletonul și chiar paginile »Glasului Bucovinei« din 1932 și 1933, insuflite de necesitatea de vâlvă și de abundența literară a lui Mircea Streinul. Poate niciodată nu s'a citit atât de cu patimă acest ziar, răspândit în toate orașele țării, iar tinerii lconari se legau sufletește de debutul fericit al lui Lucian Blaga la »Glasul Bucovinei« de sub direcția lui Sextil Pușcariu în 1919.

Era pe atunci la Cernăuți un duh românesc literar splendid! El cuprinsese și societățile studentești și se ridica tumultuos spre forme tot mai pur consolidate și deci mai durabile. Exact în vremea aceea, Procopie Miliște se impunea atenției prin poemele sale de o puternică forță lirică și exprimate într'un aliaj lexical surprinzător de inedit. Tot atunci entuziastul Procopie Miliște împreună cu subsemnatul, au colindat pe la mandarinimea literară și pe la parcălabime cerându-le adeziunea pentru o Societate a Scriitorilor. Nu vreau să arăt cum M. Streinul cu clica lui refractară a privit nepăsător, ba, uneori a și combătut intenția, precum nu vreau să blamez nici indiferența plebeimei sau adversitatea mascată sub tăragănare a poetului Dragoș Vitencu care făcuse un comitet și o societate proprie, ci să subliniez lărga înțelegere de care s'a bucurat ideea la poetul George Voevidca, la Pan. M. Viziurescu, care încercase în 1933 cu V. I. Posteuca un fel de asociație literară după modelul »Gândirii«, la Eugen Pohonțu, admirabil animator, la prof. universitari Grigore Nandriș și Sil. Găină, la un ziarist C. C. Racoviță, la Al. Mitrăic și chiar la harnicul, energicul, dar pe atunci scepticul prof. C. Loghin. »Societatea pentru Cultură« și societatea studentească »Junimea« ne-au cedat sala pentru constituirea. Dela Paris se exprimau afirmativ Traian Chelariu, iar cu considerații de bună conducere, B. Slușanschi.

În tot acest interval de ani, activitatea literară se desfășura concomitent și în cadrul societăților studentești »Junimea«, »Arboroasa«, »Dacia«, »Academia Ortodoxă«, ș. a.

Anul 1934 se apropia de sfârșit cu zeci de planuri, cu fel de fel de excursiuni, dintre cari cuprindem aci cu privire apariția fugară, dar dărză a revistei »Flanc« a lui Teofil Lianu, apoi revista »Plai« a d-nei Aspazia Munte și a lui Nicolae Pavel și nu uităm nici simpatica »Izvodiri« în care George Stra-

toiu a publicat o superbă schiță fantastică. »Junimea literară« apare constant; la fel universitarul »Făt-Frumos« și eruditul »Mihai Eminescu« ale d-lui Leca Morariu. Cercetările științifice de specialitate apar în masivul »Codrul Cosminului«.

Bucovinenii colaborau activ cu toată țara literară; colaboraseră la Bloc, la Frize, la Treisprezece, la Convorbiri literare, la Viața Românească, la Gândirea, la Revista Fundațiilor Regale, la Calendarul, la Viața literară; peste tot îi întâlneai, iar manifestările lor se deosebeau printr'un patos liric nemai văzut. Iulian Vesper se impunea tot mai definitiv, în poezie și eseu; Procopie Miliște uimise prin avalanșa de lirism nou; Mircea Streinul își întindea tot mai adund rădăcinile în vederea unei opere trainice.

Câte nu s'au pus la cale! Câte nu s'au pornit și au căzut numai fiindcă doi sau trei, tot dintre noi, s'au arătat demonici adversari. Mircea Streinul poate mai păstrează aluviunile unor scrisori mărturisitoare ale timpului!

* * *

În Iunie 1933, impozantă și serioasă, apare la Rădăuți »Pana literară« redactată de Ionel Crețianu, F. Ozar și de acum recunoscutul poet Teofil Lianu; ultimul făcuse, pentru-se, o călătorie la Vicov tocmai în vederea publicării revistei. Mare, variată, cu bogat și bun material literar, ea un ziar de spațioasă, cu o sumedenie de colaboratori, dintre care, din mulțimea coloanelor compacte, răsărea talentat și furios Mircea Streinul, ea n'a trăit decât până în August, cu toate că avea dreptul, în urma aprecierilor din toată țara. Contribuiseră toți, ba și pene iscusite de dincolo de Carpați și dela București. Căci aceasta a caracterizat activitatea noastră dela Nord: să fim în legătură simbolică intensă cu toată țara. Iată colaborările: Ionel Crețianu, T. Lianu, G. Tudose, F. Ozar, M. Streinul, G. Drumur, G. Antonovici, G. Putneanu (de fapt el a făcut o minuțioasă corectură și o incisivă mușcătură în revistele vremii), E. Ar. Zaharia, Vilmond Vranceanu, M. Mincu, D. Danciu, Ch. Vitencu, Iulian Vesper, N. Teaciu-Albu, N. Ropceanu, N. I. Ursu, Teodor Dragomirescu și alții, mulți de tot. Meritul ei este de a fi atras în mod cu totul deosebit atenția asupra realei mișcări literare din Arboroasa și de a fi smintit nepăsarea cronicarilor dela »Vremea« obligându-i la elogi (în 1933). Dar M. Streinul se sifonează, biroul de redacție se supără și el și revista închină flamura, după ce i se dedică și o epigramă stupidă de prost gust în »Glasul Bucovinei«.

* * *

După un an, în 1934, după ce renunțasem la revista »Mărtisor« pe care o avea gata Theodor Constantin cu sub-

semnatul, în timpul verii, în urma lungilor și pasionatelor constatări tot cu Theodor Constantin dela Brăila, a rămas hotărât să scoatem o revistă mare, serioasă, de multiple preocupări literare, filosofice și chiar sociale, »Argonaut«, pentru care adunam și clișee și interesant material beletristic. Mărturisind d-lui Mircea Streinul intenția și hotărârea gata luată, pe cale de realizare, el este de părere să apară număidecât cât mai mare posibil și repede, repede de tot. Pentru aceasta, M. Streinul livrează câteva tone de manuscrise, personale și de ale altora, iar admirabilul Theodor Constantin cedează manuscrisul d-lui Petru Manoliu, »Conduceri«, și o poezie a lui Aurel Marin, care trebuiau să apară în revista »Mărtisor«, despre care s'a scris în ziarul »Credința«.

Mircea Streinul vine în mod excepțional la Rădăuți pentru o constatare. Revista »Argonaut« apare la 1 Octombrie 1934 cu un superb sumar, după ce se culesese de pe la 10 August un Ceahlău de material literar și care se caracteriza net printr'o atitudine antibucureșteană manifestată de M. Streinul, antisemită, ba chiar violent de dreapta (cf. un articol semnat * * *). Iulian Vesper, deși ne-a promis, nu ne-a dat nimic; deasemenea C. Rotariu și Ghedeon Coca. Aici apar câteva clișee și o fotografie a lui M. Horodnic.

Subsemnatul, plecând odată cu toamna ca profesor în Basarabia, după apariția fiulelor volante din »Fișier« am părăsit legătura imediată cu Cernăuți și cu prietenii. Din toate, știu că M. Streinul a rămas să conducă librăria »Glasul Bucovinei«, recent înființată (3 Sept. 1934), unde mai lucrau bunul eseist și teolog Mihai Cazacu, Neculai Pavel, etc., iar la redacția ziarului »Glasul Bucovinei« scriind Tr. Chelariu, G. Nimigeanu, V. Moloce (Ion Ștefan vine mai târziu).

Peste un an reappare »Orion«, iar la câteva luni dela acest eveniment, la Rădăuți se tipărește primul număr din revista »Iconar«, redactat de George Putneanu care își pune în interior și o poezie »Incheiere«, fapt ce indignează pe M. Streinul. »Iconar«, cristalizând un torent românesc, adunându-i pe cei de un ritm non, venea cu o credință politică mai presus de cea literară, lămurit mărturisită, dar cu o excesiv de violentă atitudine de frondă, ce se exprima într'un graiu cam păgănesc și buruienos, familiar lui Streinul, contra Ovreilor și Ovreitorilor. La Rădăuți apare și Nr. 2, iar dela numărul proximal fugit în cetate, la Cernăuți, cănătând din ce în ce accente tot mai dras-tice față de fenomenul iudaic și cosmopolit și adunând colaborări din toate marginile României viitoare. Fiind legată de un ideal politic, revista se răspândește adânc. Dintre colaboratorii primelor numere dela Rădăuți amintim pe Leon Topa, Liviu Rusu, G. Putneanu, V. Postecă, G. Macrin și Mircea Streinul.

Tot pe atunci se încercase la Rădăuți la o constatare la care a participat și Iulian Vesper, o revistă masivă, dar cum toți erau imprăștiati prin țară, iar I. Vesper prea ocupat la București, realizarea a rămas în suspensie. Concomitent, în Arboroasa mai apăruseră și mai apăreau câteva reviste tinerești, destul de consistente, prin diferite orașe.

* * *

Alte reviste ce au apărut în hotarele județului sau au fost scoase de conjudețeni, sunt: »Alfa« (1 Octombrie 1933—1 Decembrie 1933) la Iași, îngrijită de Ghedeon Coca, în comunitate cu George Moroșanu dela Câmpulung și Victor Măgură. La »Alfa« s'au întâlnit scriitori din toată țara. Dintre Arboroșeni, cei cunoscuți până acum, C. Rotariu cu un pamflet acerb dar strălucit, E. Ar. Zaharia cu proză și Șt. Ciobăcă.

Era elegant tipărită și s'a bucurat de unanime aprecieri.

În județ au mai apărut: »Molna«, »Orizont«, ale lui Jean Pohonțu, cu colaborări dela E. Ar. Zaharia și G. Putneanu, iar din 1933 revista »Freamătul literar« dela Siret, care, deși pornit fără mari pretenții, a ajuns să grupeze până în vara lui 1937 colaborări dintre cele mai distinse. La »Freamătul literar« au risipit elan, muncă și bani, inspectorul și directorul N. Itcus, avocatul Aurel Furtună și alții. Dintre colaboratori nu pot fi uitați: prof. Leca Morariu, Traian Chelariu, N. D. Tăutu, Ștefan Bucevschi, E. Ar. Zaharia.

Este de reținut că tot la Rădăuți a apărut ziarul politic »Garda Bucovinei« (din 1931) la care a scris și V. I. Postecă și că tot aici, de mai mulți ani, sârguește preotul Orest Gherasim, fratele filosofului, la »Cuvântul Preotesc« și că au mai existat o serie de reviste de specialitate (arcăsie, silvicultură, educație socială, etc.).

* * *

Deși expus așa de fugitiv și numai din șapte în șapte pași, lăsând multe pe dinafară, capitolul literar al Rădăuților este considerabil; fără a fi menționat nici pe toți laureații noștri, ca de ex. asistentul universitar Dimitrie Gherasim, el lămurăște o perioadă din viața literară a Arboroasei, aceea dintre 1924 și 1938, deci un ciclu de 15 ani.

Și să nu uimească: Nu voi fi cunoscând totul în amănunt de amănunt, deși cred că am fost permanent în curent cu tot ce s'a tipărit și s'a scris dela 1925 încôace în Arboroasa și despre ea, chiar în miș-mășița »În prealma gândului« și în firave două pagini de caiet cu chip de revistă, ca »Molna« dela Siret, însă în linii generale e cuprinsă evoluția întregii mișcări

arborosene, nu numai cea determinată prin contribuția fecundă a Rădăuțenilor.

Primele cărți ale generației, simultan cu cele ale »Iconarilor«, apar la Rădăuți în August 1933; »Rostiri Tari« de A. Cerneanu și E. Ar. Zaharia, apoi »Afană«, »Stihuri, metafore și imagini românești« etc., fără să indicăm cât și ce au tipărit Rădăuțenii prin alte locuri și cu ce colaborări cu distins reviste de pretutindenea, precum se vede din bibliografia celor însumați în prezenta Antologie.

Căci Rădăuțeanul nu este un jig de om păgân și mic, cât umblă el cu ochii ca helgea cea repede, ci este demn, mândru, muncitor, răbdător. Așa l-am văzut și așa-mi place să-l mai găsească și azi.

Este o notă pe de-a-ntregul românească în ordonarea vieții lui, în apele sufletului lui, chiar când sufletul și-l toarnă în forme generale de artă ori când se ridică furtunos împotriva corupției străinismului. Această poziție îmi reamintește un frumos trecut voevodal, anume pe Ștefan cel Mare care la 30 August 1479 hotărăște ca »nici boier al nostru, nici starostii, nici șoltuzii și pargarii din Suceava, nici șoltuzii și pargarii din târgul Seretului, nici vornicii din aceste două târguri, nici globnicii din ținutul Sucevei, să nu aibă treabă cu oamenii noștri din Rădăuți, din sdtul mitropoliei noastre, nici a-i judeca, nici gloabă a lua dela dânsii, nici pentru lucru mare, nici pentru lucru mic, nici pentru moarte de om, nici pentru răpire de fată ce se va face acolo în acel sat al Rădăuților«. (C. C. Giurescu, »Istoria Românilor«, vol. II, ed. 2-a 1937, pag. 440).

Eugen Prelipeanu, Vasile Prelipeanu, Petru Andrișan și alții, în pictură, sunt expresia unor sentimente profund românești.

În domeniul sociologic și filosofic, un Ionel Turcan, un Ionel Negură corespund idealului unui român integral.

În muzică, Liviu Rusu este un nume cunoscut de-acu.

Incepând așadar cu Mihai Horodnic, ale cărui înflorituri și game evidentiază sănătoasa prezentă a inspirației străbune, după tradiția de aur a neamului, cu cântecul popular motiv central, cu amplasarea europeană a lui Eminescu ca fundament, cu evocarea peisajului romantic, hōlderlin-ian, cu duloasa răzvrătire a doinei, cu trecutul nostru hărățos și ostru, cu pânza de argint a dimineților duminicale, cu descântecul de noapte al buciurilor, care se găsesc întretesute în poemele celor de mai la vale; dela M. Horodnic la Ion Roșca, a cărui »Neohaiducească« singură zugrăvește nu numai o anumită stare sufletească a iudeului pădurean, dar și Arborea noastră dragă, toți ceilalți aduc în penita lor greul spic al autenticului românesc despre care s'ar putea scrie într'un frumos românesc

al Arboreasei, fără să fie gotic moldovenesc, fără să fie baroc decadent, ci reținuți fiind de plinele de profunzime și de duh nou poeme ale lui I. Vesper, de elegiacul reminiscent al lui Gh. Coca, de olimpicul Procopie Miliște, de luciditatea de mărgăritar a lui G. Putneanu, de frenetica glăsuire a lui Postencă, de delicata gândire a lui T. Viorescu...

* * *

Și acum, ademenit ca de-o halucinantă Fata Morgana, reamintindu-mi că Rădăuțenii au văzut prăbușirea din sfere ideale a lui M. Horodnic și încelestarea cu moartea sură a lui Ion Roșca, fără să mă întreb cui îi vine rândul, sinistrul rând... stau departe și deoparte să văd cine și când se va ridica, urias, cu scripuri cerești de catarguri de argint, cu freamăt prelung de turle pădurene, să pornească năvalnic, ca apele, ca munții, ca vânturile turbate ale înălțimilor, să instruneze lira ca scâlzii, ca vechii rapsozi ai peninsulei și cu chipul suav rourat, nu-i grai mai frumos, să ne descopere o cântare nouă, adâncă, ne-mai cântată și nemai visată.

10 VIII 1938.

VASILE BODNARIU

IDEAL

Aur înspicat pe creste de goruni
adulmecă chemări din alte lumi,
întronând ametețoarele înălțimi
vanității de azi și gloriei de mâni.

Gânduri ascunse 'n cuiburi de lăstuni
trăesc o țară de foc și cărbuni;
în zădar ți-e ruga de înger căzut,
vei reveni credincios chemării tale de lut.

ELEGIE

Ultim popas
în diluviul nopților albe și mate.
Dureri fără de glas
din vremuri uitate.

Te caut
în funduri de ape
cum caut pe flaut
șirul de clape.

Încă aștept să mai vii
în noaptea asta târzie;
prin crengile negre, melancolii,
ascult cum vântul sfâșie.

CÂNTEC

Tumulul perdelelor albe, lăsate,
zbuciumă apele 'ntinse ale lumii;
Ești singura agată 'n cetate
și singura vestală în templele lumii.

STIHUL ULTIM

Drumuri lungi, nedefinite, cresc în mine
asemenea nervurilor
din frunzele palmatelor verbine;
aș vrea să pot citi
în ochii stelelor și 'n gândul lunii
și 'n semnele ce 'n spații, le scânteie lăstunii.

Molateca tristete a zărilor albastre
— în păiște de toamnă și clătinate adumbriri —
mi-a 'nplântat ca florile în glastre,
brațele în cruce, semnul primei mele răstigniri.

Știu că numai noaptea asta îngeri
vor mai aprinde stele din amnare;
una dintre ele, nu importă care,
va străpunge 'n zori pădurile de sângeri.

ARCADIE CERNEANU

RĂSVRĂTIRE

Vreau mână grea de răsvrătit
să biruesc orice potrivnic, în drum spre infinit

Vreau cântecul, ce niciodată n'a fost cântat
și cheia porților prin care n'întrătrat.
Căci muritor cu pasul greu de lat,
nu Ti-am înțeles măreția nici un minut.
Mă risipesc cu dărnicele și belșug,
vrerea mea, brăzdează ne'nceputul ca un plug.

Pentru tine mă sbucium și mă frământ,
să mă regăsesc pe mine să aflu cine sînt?

CLOPOTUL

Clopotul meu, — pătrunde și cheamă,
 fiori în adâncuri stârnește
 și 'ndeamnă
 gloate însetate de lumină,
 alungă dureri și 'nșenină,
 — ceruri îndoliate
 și inimi ce se sbat pentru
 o fărână de dreptate.
 Clopotul meu, -sîmfonii
 cu sonorități de orgă în surdina,
 pentru fiecare se roagă și plânge
 la Dumnezeu în grădina
 pentru iertarea păcatelor noastre
 și pentru florile ce mor în glastre.

POEMA AGONIEI MELE

L'atâtea porți am bătut, Doamne,
 și nu mi s'au deschis.
 Am strigat de-atâtea ori,
 și nu mi s'a răspuns —
 Am ingenunchiat cu gândul
 smerit să mi te-arăți
 un semn să dai de viață
 din cele patru părți.
 ...și focul așteptării s'a
 poticnit în mine
 decând întârziată minunea
 nu mai vine.
 În smârc de vorbe goale
 uritul mă 'nfioară...
 Dă-mi, Doamne — vorba crudă
 cum fuse 'ntăia oară !

INTERIORIZARE

Cu mine de mână,
 singur,
 hămesit de ducă
 vagabondez ca o nălucă
 pe drumuri neumbrate
 spre țara fără de păcate.
 Hotărît,
 scârbit de-atâta urit
 dintre voi m'am desprins,
 -ca un aerolit, —
 dintr'un inert circuit
 în adâncul pătimirilor
 din mine am descîns.

SFÂRȘIT

N'am cui să mă jălui.
 Nici pentru cine să cânt.
 Fluerul mi l-am izbit năpraznic de pământ.
 Toate drumurile ce urcă 'n spre ceruri s'au oprit
 Toate căile ce duc spre larguri s'au sfârșit.

În regatul vrerilor încarcerate
 Ghicesc furtuni la margine de țară,
 Descătușate răbufniri de chiote și fanfară.
 Preludii de ev nou în sufele svonesc.

GHEDEON COCA

CONFESIUNI ADOLESCENTE

I.

N'am înțeles povestea biblică,
n'am stat cu îngerii în sfat de seară:
și 'n viață n'am iubit nimic mai mult ca
[doîna
cântată simplu 'n strune de vioară.

Fântâna-mi ogîndi copilăria
trăită melancolic pe aproape
de casa veche cu ferestri pe care
își ogîndise cerul limpezi: ape.

Pe gârle astăzi vânt de toamnă
plăpânde frunze scutură pe jos,
odată am trăit o zi de aur
cu miei albi în soare stînd frumos.

V.

Aș vrea să cred în pozele de-abecedar
ca un copil naiv din clasele primare; —
să-mi fac din ape; cer, și din pământ: un dar;
cuminte să mă joc și toți să-mi dea iertare.

De-o fi să-mi pierd pământul dur de sub
[picioare,
sau soarele de aur să mi-l pierd în noapte,
să-mi spună tata c'o să-mi cumpere un soare
și un pământ și mama să-l confirme 'n șoapte.

Să cred că viața nu se stinge niciodată,
că Dumnezeu e-un moș bătrîn, înalt și bun;
și spre biserică spre țarină lăsată,
cuminte, îngerii că trec, Duminica pe drum.

MINORĂ

Cerul azi e-atât de-aproape
în lumina lui de stea,
că-î proptit de streșini parcă
și proptit pe mâna mea.

Și seninul lui de ghiată
e un șipot de ureche;
și în șipot e-o baladă,
o baladă tare veche.

Parcă un copil odată
cerul încercând să-l sue
l-a 'necat seninul rece
și nici azi copilul nu e.

Chipul lui e-atât de-aproape
în lumina lui de stea,
că aștept în geam să bată
mâna lui cu mâna mea.

POEM

Cu fiecare zi eu mor puțin
și cu fiecare zi durerea e mai mică;
sub inima lunii de aur
sunt stele care cad și altele se ridică.

Ascult cu degete de toamnă
cum miază-noaptea bate 'n geam;
e-o elegie 'n fiecare sunet
și-o elegie fiecare ram.

Cu trene lungi peste ani de tristețe,
prietenă lună, cu oghiul de venin,
sub facla ta de lumină ciudată
cu fiecare zi eu mor câte puțin.

POEM

Tată, acoperișul casei îmbătrânește
și se lasă tot mai jos;
șindrila-i de fum
și uite, cât de frumos,
mai încolo peste drum,
câmpul înverzește.

Să ne facem o căsuță de lut
pentru nemurirea noastră,
din țărână și năiele;
de-asupra lăicerului cerului
și-un crâng de stele.

Câte amintiri n'or străbate
până la noi în singurătate?
Hăi, tată, să 'noțem de azi,
secera lumii ne va tăia
crengi din vârful de brazi.

Măinile tale înfiorate
vor închea din trecut
mici cărămizi de lut;
și din bucăți de lumină
ne vom urca mormântul
frumos ca o colină.

ȚARA

Trimișii să te caute în vânturi s'au pierdut
și nici o veste nouă de tine nu avem;
pe sate-i ziua tristă și noaptea e de bit
și casele sunt albe de var și de blestem.

E moartă Miorița și doina a 'ncetat;
nu străjuesc luceferi pe crestele de munți;
apusul ca un cântec de doruri s'a lăsat
pe ani și generații, pe vise și pe frunți.

Pe Dunărea de lanuri stau grânele necoapte
și palide 'n amurguri fecioarele cu seceri;
ai vrea să 'ntinzi o mână furtuna să ți-o poarte
pe unde plânge-o țară prin veac fără luceferi.

Și-aștepti plecații încă sub streșina de vânt.
Pe masă stau mitate și carte și peniță;
cu fulgere ți-aș scrie să vii în noul cânt,
dar unde ești plecată nici tu nu știi, domnișă.

IONEL CREȚIANU

MESTEACĂNUL

De-l întâlnește prin câte-un țintirim,
umbrit, cernit de noapte — o cruce sfântă,
presimt cum crește somnul lui sublim
peste-adormirea tragică și sfântă...

Iar dacă-o mână bună l-a sădit
lângă izvor, la margine de cale,
eu sunt drumețul veșnic obosit
ce bea răcoarea cântecelor sale...

Ori unde calc, în pace sau tumult,
mi-i sufletul ca el: pe-adânci abisuri
cu crengile subțiri: plecate mult;
trăesc din poezie și din visuri...

Când mă vor duce timpii fără veac
spre-a-mi ispăși durerile și vina,
acestui melancolic, drag copac,
aș vrea să-i am, sub bulgări, rădăcina.

MAI

Sunt albi de floare vișinii și merii;
prin aer ning petale.
Mă doare vraja dulce-a primăverii
precum absintul sfintelor păcate..

Mai largă-i astăzi bolta siderală
și inimile parcă 's mai buiece.
Incendiara razelor beteală
cuprinde ritmul vieții de-l petrece...

Din tainițele zărilor vin iarăși,
în stoluri totdeauna călătoare,
ai bucuriei mele dragi tovarăși:
lăstuni și turturele și cucoare...

Pe prispa casei se 'nfiripă jocul;
copilăria-și numără supușii..
Adună, Doamne, 'n preajma lor norocul,
să crească mari cât e pervazul ușii..

MAI CÂNTĂ, CIOBANE

Mai cântă din fluer, ciobane,
o doină aleasă și dragă,
ce sufletul tânăr ți-l leagă
de vremile daco-romane
și lumea aceea întregă...

Aruncă sarica pe iarbă,
dă sprinten căciula 'ntr'o parte;
privește cu ochii departe..
Și văile toate să fiarbă
gemând prin ecouri desarte...

Apoi, rupe-o frunză subțire,
dintr'insa ca nimeni vei zice..
Va crește povara în spice,
iar codrii vor sta să se mire
la marea minime, voinică.

Pitiți sub cupole de cetini,
te 'n gâne doar mierlele, cucii..
Renască, o clipă, haiducii:
Romanticii țării prieteni
și mândri arhanghelii ai crucii..

MIRCEA GRUNICHEVICI

PEISAGIU

Copacii biciuiți de frig și ploaie,
 Imbracă hainele apusului de sânge;
 Înfășurat în vânturi parcul plânge
 Și seara peste amintiri se 'ndoale.

Sburând cețos departe berze cad
 Pe zarea ca un măr de Atlas;
 Ci numai eu pe aicea am rămas —
 Plecată creangă goală peste-un vad.

Spre cer întind alee de salcâmi,
 Mâini înghețate după sburătoare.
 De ce voi fi rămas aicea oare,
 Când vânturi se privesc în ochiuri de fântâni?

ȘI NIMENI

Lună palidă, bolnavă, spune-mi multe, multe;
 Să te privesc înamorat și mintea să te-asculte,
 Despre tot ce-a fost și vezi mereu în noapte;
 Despre lebedă ce-și cântă — cântecul de moarte

Te văd așa departe, te simt așa aproape.
 Mă tem și mă 'nfior, că nori o să te 'ngroape
 Sub vâlul lor cernit — și nu te-oi mai vedea;
 Iar cerul te va plânge și ploaia va cădea.

Te-am strâns așa în suflet și azi sunt ca și tunc.
 Respir și eu parfumul morții, și dorul nu mai vine.

ION ROȘCA

NEOHAI DUCEASCĂ

Imi place să trăiesc ca pădureții, vara în pădure,
cu suflet acru, necioplit și dur,
să mă hrănesc cu ploii și vânt (sunt și zile pure:
numai argint suflat pe fond de-azur).

Ca să-mi crească visul ca un lujer, drept,
mă 'nvălesc cu nopți ca 'n frunze cerbii;
iar pe cer de scriu semne norii, — aștept
licurici s'aprindă stele 'n roua ierbii.

Mă trezesc atunci din senin haiduc,
hoț la drumul mare (pe Calea Lactoe)
măsurând chimirul, aur cât să duc,
și 'njurând de sfinți noaptea 'n loc să stee-

(Orion 1933)

DESCÂNTEC

În dezveliri de prunduri și ochiuri de dumbravă,
frunzare despletite pe luciuri de oglindă,
fecioarelor, la vârste de flacări să le 'ntindă
umbrare de ispită și liniște bolnavă.

Corole ameteite în mângăieși solare,
fuior de solitudini pe melodii tăcute,
și trupul — palpitare de nervi și alăute,
descoperiri de pajiști cu visuri și răcoare.

Și-apusuri adunate sub gene, năruire
de palide arginturi și aurării celeste,
să le 'nflorească pagini de noapte și poveste:
popasuri de greșală și drumi de mântuire.

EVADARE

Când primăvara va îmbrățișa, livezile pe rând,
ne vom lua rămas bun într'o seară
dela pomii albi din grădină
și în gând
dela iubirea de lumină plină
pentru oare am plâns întâia oară.

Vor veni porumbeii să ne 'ntâmpine în drum:
mama ne va săruta ochii, ca de plecare
și nu voi ști nici eu, nici tu, cum
un cântec ne va îmbia în depărtare.

Pașii noștri se vor duce lin ca un sbor tăcut,
stele multe bruma-vor căi neumblate,
Iar când tălpile, însăngerate
de mers, ne vor fi durut,
vom întâlni și noi îndepărtata cetate.

PAI OȘUL

Semeț în mâna dreaptă, treschîmbat
în mări de fulger cu 'nfloriri de sânge,
amarul vremii pe oșel brumat
i-a pus pecetea timpului ce-l plânge.

Păduri de zale și de căști rotunde
visa — odată — ca să le străbată; —
amar adânc — azi — inima-i pătrunde
și moare, frânt, în teaca arunca.

SEMNE 'N SCUTURI

Semne smălțuite 'n alb de scuturi,
spornic desfrunzit de ape sfinte,
izvodi lumina pe vesminte
despletind răcoarea strânsă 'n ciuturi.

Doine coborîte 'n răsărit,
argintată brumă pe năframă — aleasă,
să-mi gătiți poema mirelui ivit,
potrivită 'n frunză de mătasă.

Rozmarin desprins din grîndini, crescut
pe croiala mîneșilor drepte,
despicat în plaiuri și desis, cusut
înflorind, cunună frunții înțelepte.

ELIXIR

Cînd visu 'n constelații sub pleoape s'a ivit
în ceasul renunțării străin și singular
perfid sărutul morții în trup i-a împletit
năvoadele ispitei sub cerul ei de jar.

Nelinîștea durută se prăbuși sonoră
în brațe de 'ntuneric, sfâșietor de calmă;
înfiorat în sânge crescu ca o sudalmă
surâsul crud al vieții sporit oră cu oră.

Cîntec neîmplinit i-a luminat atunci
în carne răuri, calde de sbucium și tăcere,
și 'n suflet se prelinse plăcuta mîngăiere
a sticlei cu otravă ce-o beți și o arunci.

DANS NUD

Implinit în sunet de cristaluri, nud,
scump mărgean sub sticla mărilor de sud,
botezat în roua verzilor perdele
te ghicesc sonoră umbră 'n ape grele.

Bucurie frîntă în supremul cînt,
rugă picurată 'n fluer de pămînt,
serpuire scrisă în egal cuprins;
basm pe ban de aur, de pe cer desprins.

ITINERAR

— Inscripție pe-o aripă de aeroplan —

Spre culmi de-azur un cîntec urcarea ne 'nlori,
ne îmbiau livezi de cer atît de clar,
c'am apucat cărarea spre neajuns hotar
mereu împinși de dorul de-a nu ne mai opri.

Rămase 'n urmă drumuri, ne arborau chemări
în fluturare albă de ispitiri și doruri,
dar ne învinse setea bețiilor de goluri
și ne-ameți adîncul albastrei denărtări.

Maî sus, spre țarmuri fără rele,
să poposim, o, suflet, deapururi însetat,
la început de noapte, sub cer înrouat
să adormim pe-un maldăr de visuri și de stele.

CONSTANTIN ROTARIU

PSALM

Toate drumurile mi-'s închise,
Toate zările spre larguri, spre limanuri mi's deschise,

Mă izbesc în ziuă, mă arunc în bezne
Și mi se desfac răsunătoare vijelii în glezne.
S'a turnat în mine atâta vrajă-adâncă, nouă —
Că de față un pas, despici oglinda lumii 'n două...

Vreau — o, Doamne — cheile vrăjite-a zărilor de lut,
Cari m'au zămislit pietros, năpraznic, orb și mut.
Vreau,
Să mă 'mprăștiu 'n brazde, pietre, ape, flori și rouă,
Să renasc în timp și spațiu formă nouă:
Peste umeri — spre vecii, spre slăvi — aripe teferi,
Să-mi svâcnească 'n ochi răsaduri de luceferi,

Sora inimă să-mi fie șopot proaspăt de cișmea,
Sufletul — o nevăzută, orbitoare stea,
Gândul — curcubeu ce sue limpede și pur,
Fruntea — lună-nouă răsturnată 'n visul de azur...

Uite, Doamne, toate ușile cerești mi s'au deschis!
Vai, dar cine îmi rotește fruntea peste-abis?...
Cine, Doamne?... Cine?...
Cine știe cine
Iși tâlăzuește-oceanele de lavă 'n mine!...

UNEI MADONE

— Ex-voto în stil spaniol —

(după Charles Baudelaire)

Vreau să-ți clădesc, Madonă — izvor de bunătate,
Altar ascuns în fundul durerii-mi sbuciumate,
Și inima-mi pustie în ea să-ți dăluiească,
Departate de privirea și patima lumească,
Lăcaș turnat în smălțuri de aur și azur
În care-i fi statue, chip minunat și pur.

Cu versurile mele, zăbrele de metal
Maestru înstelate cu rime de cristal,
Pentru al tău cap voui face — conună orbitoare;
Și 'n gelozia-mi crudă, Madonă muritoare,
Îți voui croi o mantă 'n sălbatecă croială,
Ce vraja-ți va ascunde-o sub faldurile-i grele,
Brodată nu în perle, ci 'n lacrimile mele!
Și haina-ți va fi doru-mi ce 'n tremur unduește,
Aceasta-mi va fi dorul ce crește și descrește
Se leagănă pe culme, 'n vâlcele stă să cadă,
C'o sărutare 'mbracă tot trupu-ți de zăpadă.

Din stima mea ți-oai face picioarelor vrăjite
Frumoase 'ncălțăminte 'n satin curat urzite,
Cari le-a cuprinde 'n ele cu-o moale îmbrățișare,
Să le păstreze forma 'n statornicie tipare
Și dacă-mi va fi arta a nepuținții pradă —
Să nu pot să-ți tai scară o lună de zăpadă,
Pe șarpele ce-mi mușcă în inimă și oasă,
Dihania aceasta urită și scârboasă,
Ți-oiu pune-o sub călcâie — s'o calci și s'o strivesti,

Regină prea curată, ce 'nvingi și mântuești.
 Și cugetele mele, ce-o să le vezi lumine
 L'altaru 'mpodobit de Regina 'ntre Regine,
 Vor înstela tavanu 'n colori de stânjenei :
 Să te privesc de-a pururi cu ochi-mi de scânteii ;
 Și 'n mine ce te-adoră nimic n'o să rămâe,
 Căci s'o preface totul în smirnă și tămâe,
 Și veșnic înspre tine, vârful alb și 'nzăpezit,
 În valuri o să urce al meu duh chinuit.
 Ca să 'ntregesc, pe urmă, și rolu-ți de Marie,
 Și să unesc iubirea cu cruda barbarie,
 O poită-acelor șapte păcate capitale ! —
 Călău plin de muștrări am să fac șapte pumnale
 Și ca un scamator ce lovește 'n ori și cine,
 Luând drept țintă taina cea mai de preț din tine,
 În inima ta toate, gemând, le-oj 'mplânta
 Și roaie mari de sânge să gălgăe din ea.

E. AR. ZAHARIA

NOVA ARS POETICA

Fulgii de April se rătesc nebuni ca niște cărăbuși.
 Fiecare cuvânt să fie rugăciune,
 Ceva ce nu s'a spus și nu se va mai spune.
 Să 'nfigi cuvintele în vers ca niște țăruse.
 Scoate-le din codru ca țaranul lemnele.
 Ne le pieptăna ca esteeții, lasă-le dozoase.
 Reavăn de țarnă s'aducă, a frunză de brad s'amiroase.
 Timpul să-si recunoască timbrul, crângul cerului semnele.
 Fiecare cuvânt să fie atât de nou, de fraged, de isbitor,
 Ca un țarm nou de lume, ca o căciulă pe-un cap de fetiță.
 Să emoționeze ca 'ntâia fată pe stradă. Ca printr'o nojiță
 Ața de aur ideea să treacă prin vers ca un sbor.
 Cuvintele să se nască întâia oară.
 Să te întâmpine cu bună dinineata.
 Cititorii să-si prămească viața,
 Emoționați ca și cu-o domnișoară.
 Dans alb de zăpezi. Demonii fug.
 Dansul secerătoarelor. Hora mătușilor.
 Busuiocul pe de-asupra ușilor.
 Cântecul cireșilor. Boii 'n plug.

NINSOARE

Dumnezeu umblă iarăși prin povești cu toiag.
Ca niște colinde albe coboară 'n prag.
Biserica, pomii abia se mai văd.

Iarna.

Ninge... ninge... ninge...

Alb... mai alb... tot mai alb...

Albă... mai albă... tot mai albă...

Ninge fetițele dela școala primară.
Pe domnișoara Maria pe gene, afară,
Înainte de a suna de intrare.
Ninge mai des, mai gras, tot mai mare.

Ninge cu stelute albe de pusderii.
Flori de măr ca trupul de nea al primăverii,
Albe ca noile pe unghii de femeie,
Albe ca tristețile de albă melopee.

Ninge. Fetițele dela școala primară
Cu domnișoara Maria se uită afară.
Cu fulgi ca de stele din mari adâncimi
Iarna-i un vals de albi serafimi.

Ninge... ninge, dar domnișoara Maria
Nu mai vede cum ninge alb ca hârtia.
Ochii coboară adânc în trecut,
Din sborul de dansuri abia desfăcut.

Ea vede fulgi albaștri ca irișii, ca banii,
Și râde când îi pare că ninge peste anii
Uitați în amintire, pe anii souterati.
Ninge... ninge... și ochii 's sărutati...

Cu fulgi albaștri ca ochii la 18 ani,
Cu fulgi blonzi ca subșorile de aburii diafani,
Cu fulgi verzi ca jerseyul ce le-acopere sânii,
Cu fulgi roz ca mângâierile mâinii,
Cu fulgi roșii ca un iris de fiară,
Purpurii ca orgia, galbenii ca o otravă amară,
Cu fulgi negri ca ligăncile cu flori de April,
Azurii ca rugăciunea când o spune un copil,
Cu fulgi albi ca adâncul dintre sânii ce cresc,
Gingăși ca fetițele de bal când se gâtesc,
Cu fulgi ocre ca fularul, beige ca mânășile,

Duiosi ca obrazul când ne sărută mătușile,
Sângerii ca gura ce mușcă din păcat,
Portocalii ca perina, gri ca un pullover brodat,
Înfiorați ca sânii la 'ntăia pipăire,
Violeți ca și gustul după-un spasm de iubire,
Cu fulgi trîști, cu fulgi lenesi, cu fulgii de bal,
Cu fulgii de nuntă, ca stelele pe un vesmânt regal,
Cu fulgi mici, cu fulgi mari, tăouți, fără număr,
Pe suvite de aur, pe gene lungi, pe-o poșetă, pe umăr.

Ninge pe manta, pe soutien, pe melodii,
Pe mâna care cheamă, pe mâna cu care scrii,
Pe-o iubire uitată dela balul uitat,
Pe uitarea de sine ce mintea mi-a furat.

Pe oameni, pe lume, pe gânduri, pe castani,
Pe rochia și balul dela 18 ani,
Pe toate le ninge cu ninsoare de vată,
Și ochii 'n plâns ca cerbul prin neauă groasă 'mnoată.

Dece nu sunt lângă primăverile tale,
Adolescență sacră, să ningă cu urale?
Să ningă, să ningă, să ningă nesfârșit...
În anii după aceea m'am tot înzăpezit...

BEATITUDINI

I.

Să beai divinitate !

Altădată mă vor întoarce mirosuri de fântâni,
Zâmbete de femei, străngeri de mâni,
Amintirile, un vals de Ravel, un început de andante,
Ca niște vânturi calde peste plante.

Primul dans, prima sărutare, primul fior,
Torsul de argint al lumii pe covor
Când nu-i luminează încă, nici noapte nu-i deplină
Și vorbele-s ca frunza ce sună prin grădină.

Prima 'mbrățișare, somnul cel mai dulce,
Zarea mă invită, în iarbă să mă culce,
Mărilor de ierburi să mă 'ngroape toată,
Să mă simt ca frunza 'n aer când 'mnoată.

II.

Să beau divinitate !

Să vii ca un păianjen prin frunzele de jos
Spre trupul meu de aur, spre sânul luminos ;
Ca fiara care suge, cu nările umflate,
Să-mi sorbi reminiscența întâilor păcate,

Să ard ca o speluncă de jaruri consumată,
Ca neaua să fiu iară de albă și curată,
Din nou să fiu brăzdată de temerea iubirii
Și sâni să se 'nfoaie ca 'n ploaie trandafirii;

În mine să se strângă zăpezi de neprihană,
Să gâlgâie divinul prin sânge ca o hrană,
Azurul să mă 'mbete cu conștiința-i pură,
Să mă desfac de luturi ca flacăra de zgură.

Să fiu ca o zăpadă cerească de uitare,
Cu ochii 'nclși culcată pe-un vis de iarbă mare
Și așteptând cu vântul ce mișcă sânziana
Să lase-un strop de apă să-mi umezească geana.

Atunci, prin iarba fină cu miros de Isus,
Simțind cum te apropii și clatini iarba 'n sus,
Sosești ca un păianjen pe podul palmei jos
Să-mi mângâi coapsa albă și sânul luminos.

III.

Să beau divinitate !

Altădată mă vor opri cuvinte și ploi
Să te aștept în iarbă cu umerii goi,
Mă vor rechema amintiri
Când sâni vor fi galbeni ca niște trandafiri.

Nu vreau amintiri ! Lăsați-mă să cânt,
În iarbă, ca izvorul ce iese din pământ,
Să beau din nou viața văzduhului cu sete,
Pe Dumnezeu să-l pipăi așa ca pe-un perete,

Să-mi scutur anii mucezi și palida gândire
S'o fecundeze ceral cu-o nouă strălucire,
Să mă topească în ritmul celestelor ogoare
Să fiu cuiabar de viață recoltei viitoare.

ISVORUL POEMELOR

Insetat și ars, cu sufletul pârjol, cu carnea răsucită,
Tripla temporalitate a lutului se vrea 'ndumnezeită.

Calci pe lumina de aur a lumii, păun alb cu coada 'nstelată.
Sub somnul genelor umbroase a vremilor de altădată.

Omeag, iarbă de pădure, servir comme des femmes honnêtes,
Tu patimi pătimind, eu palid de moarte pâlind ca un poet.

Verdele păunului, mal de miasme mormântale.
O femeie exotică, Model muzical pentru dansurile tale.

Cu bărbile de spumă ca o fugă de cai.
Paraphernal, Pleavă de om. Răpirea din Serai.

— Intreb : Omenire, de ce ești așa de blândă?
— ...E tânără, îmi zice. Sângele 'ntr'insa cântă.

Femeie model pentru pictori nebuni. Galben fatal,
Când lumea coboară în procesiuni de bal.

Mai ai un tael în buzunarul de jos.
O amintire de-acasă. Mama îți scrie duos.

Cuvintele strălucesc ca niște păpușele,
Fără pusderie, și gingașe ca mătasa pe piele.

Poeții țărăniști, noduroși, cu miros de țărână în nări,
Iau vorbele nepieptănate, ca niște vârvări.

Șuroită de cârțițe, de doruri obscene,
Se târâie viața ca melcu 'n buruiene.

Înima mea, flămândă de voi,
Își satură chinul în sălcii de ploi.

Vor veni sub geana serii oaspezi
Ca 'ntr'un panou fantastic de Velásquez.

Domnița va zâmbi faustic, pufos.
Ideea-și va culege isvoarele de jos.

Sunt numai suflet și scuiș sărutul
Care-mi arde cu iubire lutul.

Tânăr ca un trunchiu, neted ca lumina
Sufletul privește cum îi cade tina.

Stă și se uită de lut desghiocat
Ca barza când vântul în toamnă-a sunat.

Apoi se ridică în sbor liniștit.
Dansează pustiul de ochi deslăpșit.

FAUN ALB

Cu desinvoltură alegându-și cochete
Câteva frunze rătăcite prin plete,
Imbie crengile în neliniștea lor
Să-i mângâie carnea cu-atingeri de dor.

Si-a aruncat coama și ochii 'napoi,
O pipăie volburi pe sân ca niște pietre
li desmiardă: deodată pe umerii goi a
Umbră nerușinea ca Maja lui Goya.

Faun alb cu cornițe de nea,
Te-apropii de frunze dar e gura mea,
Iubirea din urmă și carnea mea caldă,
E câmpul de iarbă, e frunza smaraldă.

Privirea piezișă prin ramuri umbroase,
Măinile 'n tufe, prin plante ierboase,
Pipăie, caută, umblă să prindă
Gol de femeie cu nud de oglindă.

Faun alb cu piele subțire,
Vino pe miros flămând de iubire,
Dă-mi gura 'nsetată, dă-mi patima crudă,
Pe susur de frunză, pe trestia udă.

Fă-mi patul în iarbă, pe braț să te țin
Celest ca o rouă, somnos ca un crin,
Să nu mai tânjesc, să nu mă usuc
De setea de oameni prin ei când mă duc.

Faun alb, faun neștiut,
Fă-mi bluză de aur din foc de sărut,
Culege adâncul în palme și-l bea
Cu vinul din simțuri ca dintr'o cișmea.

INTĂIA PRIMĂVARĂ

Să bem divinitate!

În cerul zorilor privește, roua
Ti-a umezit obrazul și mantaua.

Dă-mi mâinile, că 'ngheață. Te 'nfiori
În aerul albastru când cobori.

Lumina-i subțire, puțină,
Balul se mai aude 'n surdină,

O muzică-așa ca dorința
Străbate în susur ființa.

— Mă 'ndoi parc'aș fi burujană.
Se 'mpreună geană cu geană.

Cerul e plin de colorii.
— Și mie mi-i somn uneori,

Dansai ca fulgul aseară.
— Mă simt acum ca de ceară.

Pasul e lin ca un sbor,
Pe buze sărutul e dor.

— Spune-mi la cine gândești.
Tremură ochii, Ceresti

Luminile lor se 'ntâlnesc.
Ravel are-un vals nebunesc.

Prin holdele tinere, moi,
Vântul. — Aș vrea înapoi

Să merg, să m'anfi
De 'nceputul dintăi și să vin

Cu tine, cu valsul dintăi,
Cu inima toată vâpăi...

E 'ntăia primăvară la 16 ani...
Primul dans, prima rochie de aburi diafaani.

Prima 'ntoarcere în zorii transparenți,
Alături de toți ochii-adolescenți.

DANSUL MORTII

Sufletul omului infometat de-aventură,
Infinitu 'l măsoară cu omeșească măsură.

Conștiința se ample ca văzduhul de ape.
În ideea morții ideea mea nu 'ncepe.

Apropie-te, moarte, cu coasa de argint.
Decorul e sumbru. Cuvintele mint.

În valuri nebune, ca nouri de ploă,
Vin amintirile prin carne 'napoi.

Ochii mi-i Țes imagini cochete,
Sângele fierbe 'n cupeuri discrete.

Șampania fină pe simțuri s'asterne,
M'afrage adâncul cu niște cisterne.

Dar azi voi dansa. Privește-mă bine,
Moarte a cărnii, cum tremură 'n mine

Forța iubirii. Uite cum cad
Vesmintele ca neaua pe crengile de brad.

Curată ca lumina împinsă de avânt,
Îmi deslipesc de suflet netrebnicul pământ.

Dar sufletul va arde 'nainte de 'nălțare
Ca smirna. Sunt cadenta gândirii viitoare.

Doar azi voi mai dansa cu ochii către soare.
Mă voi topi în neguri presată ca o floare.

Sunt dansul desghiocării cerescului de tină,
Se leapădă gândirea de cercul roș de vină.

Mai albă ca argintul, mai nudă ca gândirea,
Aleargă spuma albă să ningă mărginirea.

Sub mâinile 'nflorate de torturi de zăpezi
E bruma dimineții de lapte pe livezi.

În cercurile albe de viscol coliliu
Geometrice elanuri fantastic se înscriu.

O țară de adâncuri cu muzicele lor
Îmbracă spații albe o coardă de picior.

Și 'n mingerea suavă de forme tot mai vii
Sărutul morții umblă pe sânii viorii.

Iar sufletul de cușcă sătul și obosit,
Bătând cu-aripa lutul, se 'nalță 'n infinit.

RUGĂCIUNE

Doamne, mult m'ai iubit că m'ai făcut om
Și nu fir de iarbă, gănganie sau pom.
(E drept că de-aș fi fost nuanțe, munte, apă,
Aș fi simțit din mine natura cum s'adapă).

Îți mulțumesc că mi-ai dăruit
O mie de simțiri să simt ce nimeni n'a simțit
Și înainte de a trece în marele neant
Să mă exprim impudic, suav și elegant;

Să văd frumuseți care spintecă ochii,
Să gust melodii prin nouri de rochii,
Să gust cu porii, cu fruntea, cu firea
Parfumul în care dansezi nemărginirea.

Pentru toate mă 'nehin, îți mulțumesc
Că mi-ai dăruit un fantastic poesc,
Că mi-ai pus pe suflet sigiliu
Identice cu lumina poetului Virgiliu;

Pentru harul minții, pentru anii
Ce i-ai cheltăit cu mine ca banii,
Pentru norocul nevisat dar avut,
Pentru fiecare prieten, fiecare sărut,

Pentru bucuriile mamei care sta ca o sfântă
Simfonia de holde s'audă cum cântă,
Pentru liniștea pură de giulgiu ceresc
În care mă culc, visez, mă trezesc...

Acum să nu faci din mine surcele,
Să nu mă duci în mlaștină să-și spele
Ploile putrede pletele abia,
Ci lutul în palme încăodată îl ia.

Frământă-l cu grijă, să-i dai un contur
Mai viu ca oglinda, ca roua de pur,
Plămădindu-mi ființa cu-aiuturi de soare
Într'o formă perfectă atotnepieritoare.

GEORGE NIMIGEANU

IMN

Doamne, nu îți cer nimica,
 ci-ți aduc cântări de slavă
 din iubirea mea de lavă,
 din credința și din frica
 pământescului avut, —
 c'ai luat infim din glie
 și-ai aprins făclie
 unu: bulgăre de lut.

ASPECT

O tristețe mistică a veacurilor
 viața în fiecă clipă străbate,
 bucuriile noastre telurice
 că nu știm ziua în care
 moartea inimă noastră o bate.
 Cuvântul nu poate să spună
 câte stele sufletul nostru are,

câte privirile noastre adună
 dar liniștea trecutului ne cere,
 pământeni cum suntem,
 până la ultima despărțire de toate
 toată bucuria, toată durerea s'o bem.

O tristețe mistică a veacurilor
 viața în fiecă clipă străbate,
 bucuriile noastre telurice
 că nu știm ziua în care
 moartea noastră inimă o bate.

TĂRZIU

Târziu când vremea trece sub lacăt de tăceri
 cuvântul meu de astăzi, cuvântul meu de ieri,
 prea lin doar amintirea în haină străvezie
 cărările vieții cerca-va să le 'nvie:

regretul te-a cuprinde ca iedera rotund,
 paharul bătrâneții sorbi-vei pân' la fund
 și-obrazul o să-ți ude o lacrimă fierbinte
 în care s'or resfrânge durerea prea sfinte.

MIHAI HORODNIC

ZILE DIN COPILĂRIE

Cu tata alături în carul cu boi
ieșeam dimineața pe poartă la noi
și drumul năvalnic, făcea cotituri
până departe în zări de păduri
și țarina plină de holde și soare
râdea bucurioasă cu zâmbet de floare...

Cu ochii departe pe lanuri aprinse
priveam cum se leagănă spicele nînse
în ploaia de soare cu raze fierbinti,
iar boii pășiau liniștiți și cuminti...

Și iarăși pe carul cu sнопi de seară
veniam către casă în faptul de seară

și cerul era numai spuză de stele
și drumul gemea sub roțile grele...
Și cumpene negre dormeau la fântâni
și focuri aprinse luciau pe la stâni.

O, vreme trecută, întoarce-mă iară
în carul deatuncia pe drumul de țară
și'njugă-mi iar boii deatuncia la jug
și varsă-mi în suflet noroc și belșug!...

ELEGIE DE TOAMNĂ

Liniștită e grădina unde 'ntâia dată-am plâns.
La fereastra care vecinic mie nu mi s'a deschis
Și din crengi îmbrobodite de tristeță un cais
Scutură îngălbenite frunzele de-atâta plâns.

Ochii-albaștri de cicoare s'au închis pe totdeauna
Și pe straturi romanița scuturată-i pe vecie...
Simt acum că primăvara limpeziată ce-o să vie
Dintre bucurii aduse mie n'o să-mi dea nici una...

Toamna asta care vine floarea inimii mi-o curmă:
Unde-s oare ochii ceia limpezi ca o zi de vară?
A murit așa de grabă visul florilor de-o seară?
Zâmbetele tale toate irosite-s fără urmă?...

Uite, plânge-o stea departe, singură pe-un cer de fum:
Dă-ți măcar acum în lături dela geam perdeaua albă...
Vântul scutură puternic vițele pustii de nalbă...
Și mi-e sufletul afară cerșitor rămas pe drum...

NOAPTE

Acolo pe cărarea copilăriei mele
Nu-i nimeni acuma cântarea s'o înceapă.
Dorm sălciile toate incremenite 'n apă
Sub tîntuirea mută a focului de stele...

Și-arinii mai de-oparte stau nemîșcați în lună
Cu pleoapele-adormite sub frunzele-argintii.
Nu-s cântece de pasări nici veselii copii;
Și nici un tril de doină acuma nu răsună...

Departa moara veche prietenă-amintirii —
 Cu roata prinsă bine în scoc cu apă multă
 Stă singură în noapte și 'ndet parcă ascultă
 Vre-o șoaptă să 'nțeleagă din plânsetele firii.

Văd casa noastră prinsă în brațe de livezi
 Și-arini: dela poartă cu frunza lor subțire.
 Tresare 'n fapt de seară atâta licărire
 Și ferestruici: aprinse te cheamă să le vezi.

Și noaptea trece albă... Departa 'n zări albastre
 Pe creștet de pădure își cernă cerul bruma,
 Doar luna asta mândră mai luminează acuma
 Cărările și moara și prîspa casei noastre...

CÂNTEC DE TOAMNĂ

Bat piuele tare
 Pe gârlele sure,
 Spre sat sboară corbii
 Și vin din pădure.

Și cerul e negru
 Și zarea-i de fum,
 Vin care la moară
 Inoetul pe drum.

Și scânteie grabnic
 O cumpănă 'n vânt
 Și-arinii se pleacă
 Cu fruntea 'n pământ.

O pasere-afară
 Bocește pe-un ram,
 O floare albastră
 Se stinge la geam.

De dor și-așteptare
 Mi-e sufletul plin,
 Și Toamna de-afară
 Mă cheamă să vin.

I. O. SUCEVEANU

CA PRIN ȚARA OUAȘULUI

Tune nevoia 'n foalele lui
 Hălălău,
 Că doar nu i-om da-o pe Maria noastră?...
 Ie are zece valuri de gîolgiu în fereastră,
 Mai are două ghibolite ș'un ghită,
 Ș'o sută de chiudeauă pe pătșel
 Șă locuri câte?
 Nici noră la șchiopoaia, cum îți spui
 — Călca-i-ar tîntălăul —
 Maria noastră n'o hi boareasa orșăcui...
 Dar sunt în sat destule slute.
 De n'om putea-o face boltășăță
 Mai ghini să ste acas cumu-i
 Că n'are hibă nici beteagă nu-i.

LA SEMĂNAT

A mai dus o brazdă, ș'încă una.
Uite-acum a pus cununa
Peste umeri colțuri de granit,
— Soare impietrit —

S'a făcut trei cruci peste cămașă,
A 'nceput să calce țărâna în lung,
Mâna-î pânguită tremură prelung
Pe fărâmele de aur mărghinașă.

Bobul intră 'n humă cu lumina caldă
Brazda jilăvită-î mângâie și-î scaldă.
Iată a și încolțit
În inima sămănătorului zorit.

Boii mai stolnesc încă pe cale,
Plugul oglindește soarele în vale,
Dare-ar Domnul ploaie de lumină și de rouă
Să 'nmulțească bobul nouăzeci și nouă.

SINGURĂTATE

Pe mine nu mă cheamă nimeni pe nume,
Am rămas singur pe lume.
Pășesc rar
Cu ochii roată pe nourul fugar.
Gându-mi se prinde de dantelă
Și se pierde subț albastra umbrelă
Și eu rămân !
Calc peste brazdă de fân,
Peste floare moartă de oicoare,
Peste umbra mea ce mă doare.
Drumul nu mi-l cunosc, nu-l știu.
M'am rătăcit pe câmpul pustiu.
În inimă-mi cresc dorinți
Fierbinți.
Fruntea-mi săgeată gând de plecare
Spre zare.
Mi-am rămas prieten doar eu,
Să mă 'nteleg îmi vine greu,
Voi, călători, prin veacul apus
Pe unde v'ati dus? Unde v'ati dus?!

V. I. POSTEUCĂ

ZĂDĂRNICIE

În ochii mari, spre vis de primăveri deschise,
Citesc povești înmormântate 'n amintiri,
Buchete mari de dor aprins și trandafiri
Și 'nlăcrimată scuturare de cași.

Ca un plânset de viori scăldate 'n stele
Pe cripii tari ai sânilor, spre dimineți,
Mângâie ochii crisanteme de tristeți,
Șiraguri nestemate de măgele.

Sub fulguirea anilor spre veșnicii
Stai mereu însingurată și sprintară,
Ca de mult când ne-a cântat o primăvară,
Dragostirea blondelor copilării.

Mă mai duce-un gând spre toamnele din zare
 Să te-aștept pe drum de crânguri în neștire,
 Sub alcov de vinovată întâlnire,
 Să mă cerți și să 'mbuni c'o sărutare.

Inger alb de vis ce n'o să mai revie,
 Pentru veșnicie fără împăcare,
 Cum aș vrea să uit suprema ta chemare
 Răvășită 'n noapte de zădărnicie.

PENTRU BUCOVINA

Când s'o desface 'n șesuri primăvara
 Și s'or îmbrobodi, cu floare, prunii,
 Când vor scânci, prelung, sub zări lăstunii,
 Să știi că-s cei pribegi, strigându-și țara !..

Și să 'ntelegi. Voju îi și eu sub zare,
 Descătușat de sbuciumări și lut,
 Intors, copilăria să-mi sărut,
 Pământul țării chiotind de floare.

Voiu bate 'ncoet cărări și dragi poene,
 Cântând cu ierburile 'nalte 'n glas,
 Cu morții care 'n urmă mi-au rămas,
 Cu lacrimile dogorite 'n gene.

Și-or scutura corolele rotunde
 Parfumul tânăr ca 'ntr'un vechiu poem,
 Din nou te voiu striga, dar ca 'n blestem,
 Mereu departe, nu-mi vei mai răspunde.

Și-atunci strigând pământul în neștire,
 La pieptul ierburilor crude,
 Voiu învăța că Dumnezeu n'aude
 Strigoii blestemați cu ne 'mplinire.

CÂNTEC DE LEAGĂN

Fulgi chitați de păpădie
 Și cais,
 Ning în svon de liturghie,
 Și-ti presoară, pe obraz,
 Flori albastre de topaz
 Și de vis...

Cântec nou de primăvară
 Și de dor,
 Cântă îngeri din vioară.
 Cu arcuș de nestemată,
 Plânge-o stea îndepărtată,
 Pușor..

Gândul mamii-ți stă de pază,
 Colț de rai;
 Să te joci c'un crin de rază,
 Pe covoare de petale,
 În concerte de țimbale
 Și de nai..

Ca și soarele de vară,
 Luminos,
 La colnic să ieși spre seară,
 Să zici doine din tulnic,
 Să crești mare și voinic,
 Făt-Frumos !

ANCA ȚURCAN

PLÂNGE DRAGOSTEA

Plânge dragostea pierdută
o poveste din trecut.
Inima păstrează mută
visul ce o a durut.

Gândul e pribeag cu drumul,
umbră veche urmărește
și melancolia crește
alburii și sus ca fumul.

Pe vioara de suspine
ți-oi cânta și m'oi jeli, —
din arcușurile pline
râul lacrimilor line
ca un dor te va păli...

DECE ?...

În nopți de zbucium, de jelanii,
Am plâsmuit un cânt de ateist
Și-i cânt pe coarda lirei frânte
Ca Mater Dolorosa la picioarele lui Crist.

Zi cu zi, pășesc drumul Golgotei,
Dar fruntea e senină, dar ochii luminați,
Din negurile vremii ca din misterul grotei,
Port zbuciumul vieții celor trei: condamnați.

Și 'n mintea-mi deodată, se naște o întrebare:
Dece și împăratul cărui m'am închinat
A fost cu mine aprig și fără îndurare?
M'a pus în fața obștei — și-apoi m'a condamnat.

DRAGOȘ VICOL

GREEN

după Paul Verlaine

Imi aduc inima troenită de flori...
 Vezi, primăvara mi le-a lăsat să le adun
 Brumate de cântec și albe-aurori;
 Aici, lângă sufletul tău să le pun.

Îți aduc versul mîruț de lumini,
 Pădurile le sîmți ingenunchiate 'n el?
 Ti-am cules curcubeie de-argint din mîlîni:
 Hai să durăm visului, din ele, castel...

Mi-o'au culca fruntea pe clipe și-amurg
 Sărutând mînile mici, ce m'or mîngăia...
 Vom asculta cum isvoare prin inimi ne curg
 Și ne-om prisădi în cântec un mugur de stea...

CHIOT CĂTRE ADÂNC

Adâncule, mă vreau și eu adânc!
 Când chiotele celui ce-am fost suna-va
 Să-mi leg desaga taînei la oblânc
 Și să cutreer, nalt amurg, dumbrava.

Mă voi chema cu celălalt departe
 Cu goarna nevăzutelor ecouri,
 Și-om drumu! spre zările deșarte
 Pelerinaj de gânduri și de nouri...

Adâncule, mă vreau și eu adânc!
 Vezi, cerbii îi voi liniști cu mîna
 Și-oiu prinde glasul firii la oblânc,
 Celui ce-am fost, spre vis, să-î fii fântâna...

CÂNTEC DE LEAGĂN

Maica Domnului își adoarme Pruncul

Hai luii și iar luii cu naia:
 Trei arhangheli tîmăiază strana;
 Trei călugări cresc în rugăciune
 Și se miră, sfeșnic de minune...

Hai luii și iar luii cu Mama
 Noaptea și prinde 'n cui de stea năframa,
 Iar un prapur tremură la ușă:
 Cîntă vorbă 'n lume și cenușă...

Hai luii și iar luii lisuse:
 Steaua și luminile-s apuse...
 Șterge-ți lacrima, căci vezi? — pe borta cheii
 Au 'nceput să ne-iscodească fariseii!...

DIMINEAȚĂ PE FRONT

Uite soarele pornește spre țara noastră
 în caleasca cerului, albastră,
 Măi camarazi, hai să-l privim:
 pe'nserat ne-a duce lumina ochilor acasă
 să mîngăie pripoarele și legănarile de mîtasă
 ale grânelor pe care-atîta le dorim...

Câteva clipe când avem răgaz
să ne încălzească inimile și să ne fluture pe obraz;
că pe urmă iar pornim la drum,
iar ne ies în cale, fier și fum,
iar se prăbușesc din noi, țărână,
cu-amintirile și pușcă strânsă 'n mână...

...Uite, soarele pornește spre țara noastră
să ne mângâie copiii la fereastră,
și să rădă prin ogrăzi, când dorul toarce
tângă de 'ntrebări, așa precum
om râde noi, de bucurii, când ne-om întoarce...
Hei, destule visuri, hai la drum !...

MUȘCĂ BRANDURILE ȚARINA

Mușcă brandt-uri țarina:
arde 'n piepturi inima...
Pasăre cu cioc de fier
moarte seamănă de ieri...
Totu-î numai fum și ceață
plumbii caută vis și viață
și tot vin ca-albinele
ciopârțind trupinele...
Pe-o viroagă cu trestis
Rușii vin, furis-furiș;
doar un salt că ne desparte:
mâna noastră: foc și moarte !
Lângă mine un recrut
moare sângerând — tăcut.
El privesc în ochi și-mi pare
că văd țarini și pripoare,
nuci bătrâni, văzând, podgorii,
luminișuri de istorii,
văluindu-se'n amurg...
Și prin jurul nostru curg
gloante, vuet și șrapnele
ca un viscol 'nalt de stele.
Tremurând mă las pe-o rână
și îl iau încet de mână:
Sînt cum se pornește visul
ca să cucerească-abisul
și-i șoptesă: Măi camarade,
crești lucafar în balade;
dar de-i merge colo 'n cer,
lângă uși cu lerui-ler,
să-mi aprinzi și mie-o stea:
poate vin s'adorm sub ea...

T. VIORESCU

INCHINARE

E vană speranța mea în fericire.
Zădarnic ingenunchez în fața ta, iubire !
Tu treci alătura de mine
Și peste lacrimi și suspine
Rămâi aceeași, în veci nepăsătoare
Și, zâmbitoare.
În fața-ți am stat supus ingenunchiată,
Te-am adorat cum nîcîcînd n'ai fost adorată
Și te-am dorit cum nîcîcînd n'ai mai fost dorită.
Și totuși eu nîcîodat' n'am fost iubită.
Cu visuri m'aj amăgit fără cruțare,
Fără 'ndurare...

Odată mi s'a părut că se opreste
Privirea ta și că-mi zâmbește.
Tu nu știi că a cuprins o mângâiere
În sine întreaga dulcea ta durere.
Zădarnic, a fost din nou o înșelare,
O destrămare.

Odată, mi-ar fi adus atât lumină
Scrisoarea ce nu avea nîcîcînd să vină,
Scrisoarea ce nu a fost nîcîcînd trimisă,
Ce n'a fost nîcîodată scrisă.

IRONII

1

Un trandafir uscat
Poartă parfum
Ce l-a avut
Din început
Și totuși viața s'a trecut.
Am remarcat
Că viața mea e un parfum
De trandafir presat.

2

Din paharul
Vieții
N'am sorbit amarul
Nici nectarul
Căci ea a dat din umeri
Și a trecut mai departe.

3

Eu n'am urit iubind iubirea
Căci ea m'a ocolit
Eu o urăsc acum amarnic
Că n'am iubit.

4

Fără 'ndoială
Viața mea e ideală.
Ce griji am eu?

niciuna materială !
Eu trec drept bine situată,
Frumoasă, cultă și cuminte fată;
Destul, dar nu prea mult curtată;
Am nervi sensibili... ca să fiu crutată.
Ce drept mai am să scriu poeme lirice?
De-aceea nu scriu niciodată.

IRONII ZEEȘTI

Un trăsnet a căzut din cer senin
Și cânt și voșojii sunt azi venin
Și-atuncea năucit de ce-am pierdut
Spre ceruri am strigat:

— Ce mi-ai făcut?

Păreai că mă iubești; dece, râzând
Mă părăsești acum — bolnav, flămând.
Puternicule zeu ! când ți-am greșit?
Au nu ți-am fost supus? Nu te-am iubit?
La-altarul tău cu drag m'am închinat...
M'a întrerupt uimit :

— Eu te-am chemat?

IDOL DISTRUS

Iar statuea albă a zeului meu
sfărâmat-am atuncea 'n durere.
Și focul cel sacru pe-altare l-am stins,
cântările 's neagră tăcere.

Azi stau năucită și nu știu ce-a fost;
țin cioburi de marmoră 'n mână...
Înalță-te, statuie albă, din nou
și fie-mi eternă stăpână !

Purta-voiu povara amară oricum
și n'am să mă plâng de nimică.
Dar nu m'osândi să rămân precum sunt...
de golul tău soclu, mi-j frică.

DOR

Nu-i nime să fi 'nohis în file
Intreg frumosul unei zile?
N'a fost un om ca să iubească
Cu o pasiune omenească?
Nu-i nimeni turburat ca mine
De ziua primăverii pline?
Nu e un vers să mă 'nfioare,
Să mă cuprindă și 'mpresoare?

În tot ce au creat poeții
Să nu trăiască dorul vieții?
Un cântec vreau dar pentru mine
Cu dorul primăverii pline.
În ritmul vorbei cadentate
Să simt că inima mea bate.
Și viața, ce răzbate-afară
S'o simt închisă 'n vers de vară !

UNDA DE VÂNT

Cu soare cald și vânt ușor;
 Ce cer albastru acoperit de resfirări de nor;
 Și 'nfiorat de rândunică;
 Cu găze mici;
 Cu flori, făcute în culori, fără parfium;
 Cu ceea ce-i modest și mic, și-a așternut un drum
 prietenos, când a venit
 pribeagul cel din' zări necunoscute pripășit:
 April !

Și bun și blând ca un copil
 chemă la dansul tot ce-i tânăr și curat și cristalin,
 și tot ce-i răs și voioșie și senin...

...Pe-o coastă sta întunecat
 un codru vechiu nepăsător și neschimbat
 Jos înflorise 'ntregul plai...
 Și din alai
 April trimise cea mai dragă
 undă pribeagă.

Și printre 'ntunecați stăpâni
 Pornit-a unda 'mblânzitoare
 S'aducă glas de răs și soare
 În codrul vechiu cu brazi bătrâni.

Dar nici nu s'au clintit trușajii
 Cu zvon de coarde 'n vijelii,
 Nesimțatori pentru copii,
 Nici n'au clătît din vârfuri cracii...

Spre seară, unda cu dor blând
 căzu zdrobită la pământ.
 Pe ace lungi, și lucitoare,
 la poalele lor fără soare
 muri zădarnica menire
 de insorire...

Brazii tăceau ca un mormânt.

IMPLORARE

Dați-mi iarăși sufletul de șaisprezece ani !
 Ce-am făcut cu el? Unde l-am distrus?
 răsul de copil, lacrămile lui, unde mi le-am dus?

Vreau să cred din nou povestea 'n care-am mai crezut !
 Prințul de demult, visul de demult,
 zburător cu negre plete, basmul să-ți ascult...

'Nu pot crede că trecutul e pe veci pierdut !
 Eu am fost copil, n'am știut ce fac,
 cu trecutu-mi, zei puternici, vreau să vă împac.

Dați-mi iarăși vârsta cea de șaisprezece ani !
 Prințul să-l aștept, dragoste s'aștept,
 viața spulberată 'n nebunii să mi-o îndrept...

APUS

Ai venit de departe, adiere târzie.
 Ai răscolit grădinile,
 Ai răsfirat petalele
 Și obosită de mireasma lor,
 Vi; acum către mine, adiere târzie.

Aripile tale poartă toate parfumurile
 Slabe, ofilite și ele...
 Vi; de așa de departe
 Peste grădini sau peste ani
 Tot una e, adiere târzie !

M'ai întâlnit în cale singură:
 — Era un apus de primăvară —
 Și într'atâta lăcomie și elan de viață
 Ti-a părut rău de sufletu-mi
 — Eram atât de singură ! —
 Că ai hotărît să mă alinți.

Ti-am simțit atingerea pe frunte.
 Mi-ai amintit că e primăvară
 Și am vrut să uit că sunt singură
 Cu tine alături.

M'am lăsat pradă clipei, gândului și visului:
 Am pășit în fața ta ca să-ți simt alintarea;
 Am zâmbit pentru tine și nu m'am gândit cum o fi
 Când ve; dispere...

PROCOPIE MILIȘTE

BIOGRAFIE LIRICĂ ÎN MEMORIA ȚĂRANULUI HORIA

Ca Isus de frumos era Horja
în copilărie.
Nu era copil mai cuminte și bun în sat.
Primăvara îi luceau ochii de bucurie
când pornia cu taică la arat.
În dimineața albastre deslega vacile de țesle
lanțurile cântau ca serpii din solzi,
din ocol scoatea cinci iepe albe ca iarna
din alt inel, oile grase și negre.
Făcea semnul crucii larg cu bujorii spre soare
câta blând spre fluer și casă;
Mamă-sa de bucurie lăcrima peste fuitoare
avea odrasla pentru cea mai albă mireasă.

Departe în munți, mierlele sunt îngeri
cerul senin ca pâinea e dulce.
Pe buturugă de argint din fluer cântă Horja
apele îngână verde în stânci
alături, cu fața în poale, plânge gloria.
Iarba crește mai înaltă și tristă
Serpii sticlesc ca izvoarele
Luna, pică, în păduri, ca o durere
ca din sânge arde soarele.

* * *

Revoluția ! Ce-î revoluția, îl întrebă gloria
mai cu sârg, îi zice din fluer Horja.
Din huma caldă, cărăbușii de-aramă; atunci
pe fluere păroase se urcă veseli prunci,
ciutele munților, — bătuiți de soare
ling mâna, printului, — sprintare.

Ca Isus de frumos era Horja
în copilărie.
Ochii, îi avea negri ca murele
plete lungi, ca nopțile de Noembrie.
Cobora din munți pădurile
descult
Ca Isus pe „Muntele Măslinilor”.

DEȘTEPTAREA RINGALEI

Atomii își desprind tentacule de dragoste și somn
și'n iureș de argint fluidul sue 'n munți
ca în balada unui ostru domn
oștiri de unchi căruți.
În humă-i dor de brazi
ce caută cuiburi cu meninge.
Pe cer frunzare de nomazi;
în ierburi ude ninge...
E mitica dumbravă, cu dumnezei în scorburi
și c'un Olimp minuscul pentru Kamadeva
de unde au pornit, cu ancestrale morburi
cu soarele și luna, Adam și Eva.
Ea duce ca un pântec, spre oel din urmă neant
mai albă crește, sub ochii verzi
de crainic insular, al frunții de brilliant...
în hăul românesc, o ciută pierz
În fund, — pe aripi de condur, ...
și veacul de argint îi este catul;
suirii triumfale, din beznă spre Olimp,
în clinchet de oglinzi, pe prăbușiri de timp.

„Mefisto, suflă norul de pe pat
și în motan te schimbă:
un codru de mătăasă alba
pe lângă glezne plimbă”.
Deschide ochii mari. Fi au fluid albastru.

cu stânga îl întoarce,
pe sâni, grebi, ca un pilastru
de lene, toarce.
Un soare cald de lunie aprinde'n sfârcuri
chemări pentru-un Achile melancolic...
și lirica pisică, cu plaurii din smârcuri
în blană-l simte mai bucolic:
Deschide ochii mari — o rază dela soare
căzută din oglindă
se sue ca o floare
obrajii să-i cuprindă...

și liricul motan, se joacă să o prindă
pe drumul dintre sâni — căzută din oglindă.
În păclă se aruncă somninde vrăbii
desprinse de pe crengi, de roșii săbii...
Depart'e'n hăul românesc
se sting luceferi,
cu dimineța înfloresc
flăcăii teferi.

GENESIS

Aprinși ca 'n codri de Noembrie roșcatele ferigi,
fășniți din lirice incendii de vast abis,
ca 'n iconițe de istorie, albaștri riși
poruncilor de demon, își pleacă frunți, în vis
...Sunt magii poeziei, ce naște din furtună,
din scrâșnet de Meïsto și tristă umilință,
e hohotul sinistru sub răs de lună
atâtor generații de meteoritică credință;
De săptămâni, în tainice oglinzi de primăvară,
Zamolxe își multiplică făptura;
e mistica ostire a gânditorului de ceară,
împins să cucerească pământul și natura...
În umbra fagilor prea roșie, în lirice retorte
arhanghelii vrăjesc celele 'n devenire:
fluidul se coboară din iriși și aorte,
sub înfiorarea caldă a măduvii din fire.
Lătratul vulpilor viclene se sparge de sutane
și săbiile prea verzi a licuricilor atom,
prin stresine de purpură ca norii de Nirvane,
un Dumnezeu se plouă în plictiseli de om.

Pân'ce, din faustin capriciu, din scorburi negre de
[dumbravă,

din ura primilor păgâni,
furtuna se pornește și roșie și bolnavă
spre un destin de crunți stăpâni...
— Incepe veacul poeziei. Aprinși gonesc heralzii
și 'n fuga lor încercuesc miriade de meteori...
prăpădul s'ar încinge, de-ar vrea doar barzii!
peste milioane de întinderi din tot atâția sori...

Voi, ajușiți povestitori, opriți-Vă pe tample gândul
să înflorească aureolă și bezna lumineze,
să fiți statui, când va veni și vouă rândul
copiii să-i primiți la joc de titireze,
în parcuri verzi de vară
sub cer de-apocalips,
argintului de seară
culcuș de ghips
să-i fiți!... **Prieteni.**

POEM

Carne călătorită în dogme de geografie vastă
Sub teroarea unui apocalips constant
Te uită în oglindă! Pădurea inimii castă
Cu scoarte roșii, pentru armuri de neant.

Carne logodită cu sângele pădurilor frunzoase
Cu glezne inecate în amprente de leopardzi
Imprietenită cu prefața apelor joase
În corturi de lumină cu printii cumularzi.

O! Poetii elini! Din lavaljere s'au ales lăstunii stelari
Din unghii violeți păianjeni
Tăcuți apar, la cotitura istoriei de barbari
Cu spate putrezit, pe fiorduri de lumină.

Ei, prieteni, cu ceruri naive, cu puține puple
Cu luceferi blestemați, de flote orientale
Ar cânta, carnea ta, cu vigoarea acelor zile
În poeme, — capitole de istorii universale.

Oare, regii celor mai celebre bărbi și tronuri
N'au năzuit spre carnea versului meu
Carnea ta, dăruită milioanelor de tomuri
Din atâta tristețe aș putea crea un alt Dumnezeu.

Dece nu pot dărui viața șerpilor, cu solzi sexuali
 Ei n'ar pierde inele în penumbra de brazi
 Prinții n'ar porunci blonźilor vasalji
 Să-î ucidă cu lumină și naclază.

Eu ! Eu, mă privesc în oglindă ca 'n istorie
 Undeva departe, lângă tulburarea apelor
 Carnea ta, cerșește, valori verzi din tindă
 Luna, întârzie, în continente ulterioare.

CASETA LUI NOE

Să ne aruncăm pe umeri toge de soare
 asfințit în altare strămoșești;
 Să ne spălăm obrajii, cu silvestră boare,
 hălăduind, în ierburii haiducești.
 Să alergii desculță prin flori aromate,
 cu respirația aprinsă, ca la heralzi:
 petale albastre, cu rouă pictate,
 se vor lipi de genunchii mici și calzi.
 Să inspirăm acest univers, ca nicotina,
 într'un lung extaz
 și deveniți una cu lumina
 să ne coborim în brazi.
 Să rătăcim, cu ingerii subterani, în filoane de aur,
 în atomii verzi de lemn polar,
 în mătasa lacurilor din scitic plaur,
 în sobolul de cleștar;
 în sfinte mausolee de voveozi,
 cu iarbă galbenă de toamnă,
 în trandafiri, în spini, în bozi
 celebră și sprintară doamnă,
 și obosiți
 ne vom preface iarăși în lumină
 și vom aprinde în păduri
 lămpioane de jivină;
 vom culege în caseta dela Agatârși
 tăiată din inimi de duji târși,
 lucruri, povești și plante
 animale și diamante,
 spre exemplu:
 Un aer din templu,
 o nevăstucă albă, una sură,
 un sticlete, un sturz, o mură
 Geneveva de Brabant

un fluture berbant
 un ied... o poză cu rude
 și procesiuni cu paparude.
 Și noi vom fugi de pe acest pământ,
 cu păcate și strănt
 spre altă lume mai bună,
 mai în preajmă de lună.
 Când vom ajunge pe zare, seara
 să nu te întorci ca Sara:
 să nu te faci stălp de sare
 bătut de soare, vânt și mare...

Ne vom opri pe țărmul mării din minune
 lângă Dumnezeu:
 să ne binecuvinteze și cunune
 în universul meu
 și ne vom înmulți
 ca nisipul mării
 ca stelele înserării:
 ingerii blonzi pentru ultim Paradis,
 cu izvoare și fauni și veșnic vis,
 cu meri uscați
 de Dumnezeul nostru blestemați.

ODĂ

Te-ai pornit iar?
 Salamandră de cleștar !...
 Spre dămbrava udă
 inversă paparudă,
 cu pântec de mătasă și insule de chilimbar
 și c'un vierzii pieptar;

Dar cerul e'albastru pân' la Dumnezeu
 tu, ești salamandră și Eu, Prometeu !...
 Te voi lega de picioare
 cu raze de soare,
 pe grumaz ți-oi petrece
 inele de apă rece,
 te-oi îngrădi cu boabe de ilr
 Și te voi bea din clondir:
 Salamandră ! — vezi?
 cât de mică și hădă ești...
 în legende românești

ai, stele cleioase
pe pântec
și
inima pădurii
în cântec...

Și poezii din lume te iubesc.

Salamandră! — simți?
cum cerul se ogîndă
în mătasa gălbue, în râie
sfântă momâie
ș'un rigă sur de ghindă...

Și tu, putrezești în dăbravă.

Salamandră! — auzi?
motanul de Noembrie, începe să miaune
în argintării de ape, și aune
vezi?
cum fuge ca un fluid albastru
când, te zărește, Salamandră, la sihastru:
In palma lui uscată
ca un diamant culcată...

Asceții, te poartă în crani de jder
Salamandră de aur... făptură? Mister.

POETUL ÎȘI VORBESTE ȘI MOARTEA IL ASCULTĂ

Senil de argint, te-asemeni unui mîel
de pe un tablou catolic;
ești în natură o podoabă ca un inel
de lună într'un peisaj bucolic.
Ca un erou, după luptă, ești liniștit,
lumea toată — e casa ta;
te-ai restrîns din infinit,
cum toamna haiducul, de lângă o stea.
Câteva raze se joacă pe obraz,
ale ironiei de aur,
ca pe-un fermecat iaz,
un soare slab de Faur...

Ai purces pur în viață,
te-ai măsurat cu zeii,
te-ai răstignit în ceață,
pe culmea Ideii.
Dar, Dumnezeu a vrut să fii numai om,
să crești și să te usuci ca un pom,
Omule!
In sângele alb, găsești poate o amintire dragă,
despre lucrurile mici,
ca'n simțirea de fragă,
asemeni ca la lăburici.

Crezi că se va prăbuși catapiteazma?
și va fi întunecime de lună,
cardinalii o să-ți aducă aghiazma
și menestrelul albă cunună?
că se vor osteni să rupă din oer o zdreanță
pentru chipul tău de faianță,
(ca buna Marie cu hasmaua lui Isus
— sub îndemnul Celui de Sus —)
Omule!
că-ți vor pune în sicriu — o frunză?
câteva imagini pictate pe hârtie,
un lucru de nimic? din măreția acestui univers,
pe care l-ai iubit cu patimă și melancolie,
Omule!

N. TCACIUC-ALBU

SFÂRȘIT DE VARĂ

De mână astăzi mi-am luat baiatul
Să-i port prin sat de-a-lungul și de-a-latul.
Căci zilele de vară ni s'au isprăvit.
Plecăm. Șederea noastră-aice s'a sfârșit.

Ne-am dus, ca să vedem întâi izvorul.
„Priveste-l! Iarna îi vei duce dorul”.
Izvorul surâdea săltând și-al său scîlpit
Resfrânt în ochii ploului eu l-am zărit.

Apoi ne-am îndreptat în spre pădure,
Unde cules-am nu odată mure.
Al umbrelor mister duios ne-a 'nvăluit,
Sfioșii ochi copilului i-au strălucit.

Băiatul: „Iarna ce va fi pe-aice?”
— „Pustiul și 'nghet. Și frunzele-au să pice”.
Atuncea tremurând de mână el m'a strâns,
În iarbă s'a întins și s'a pornit pe plâns.

NOAPTE DE ORAȘ

Să stai la cafenea e o plăcere mare.
Fumezi încet o țigaretă, 'ngândurat,
Mai ieși un excitant lichid pentru visare
Și-apoi privești... privești așa 'n neant curat.

Zâmbești din când în când, atunci când ți se pare
Că chelnerii sunt figuranți de comedii,
Că oamenii sunt manechine. O 'ntrebare
Îți stăruie 'n urechi: Aicea de ce vii?

Ha, ha! Mai uiți de griji, de șefi, de protocoale
Și de nemernicia ce-i mereu în noi.
Alunghi diavolul ce vrea să te răscoale
În contra ta și 'ncontra vieții de nevoi.

Intr'un târziu te scoli... E ger și lună nouă...
Soția s'a întors de mult dela amant,
Fetița dela patinaj. Dorm amândouă.
Băiatu-i numai treaz, învață despre Kant.

BUSTUL DE BRONZ

(Constantin Tomașciuc)

Sunt zeci de ani de când privesc de-aice,
Tăcut, la parcul vechi ce mă 'nconjoară.
M'au pus ca amintirea să nu-mi moară,
Prietenii buni, ca 'n vremile antice.

Nici iernile nu pot să mă înfrice,
Nici focul soarelui nu mă doboară.
Privirea-mi nesfârșitul îl măsoară,
Gândirea veacuri cearcă să despice.

Eu stau rigid. Pe-alături fluvul vieții
Străluce 'n falnică desfășurare:
În valuri trece omenirea vie.

Amicii 's morți. De mult tac și răzleții
Admiratori. Nimic orașul mare
De rostul meu pe lume nu mai știe.

EVANTAIUL

(Scrisă de o poetă chineză, Pan-Tsie-fu, pe
la anul 40 înainte de Hr.).

O evantaiu gingaș și luminos
Ca bruma și ca neaua ești frumos.

Rotund ca luna eu te-am cumpărat,
Să fii prietenului dar curat.

În casă și la drum să-l însoțești
Și dulce fața să i-o răcorești.

Dar, toamna rece dacă va veni
Și-a verii arșiță se va topi,

El te-a svârli zâmbind într'un scrin gol..
Iubirea-i stinsă... Tu un trist simbol.

IOAN CÂRDEI

VARA

Vine val cu vântu 'n plete,
Cântec peste tot s'aude...
Mușcă soarele cu sete
Din obraji de mere crude.

AMINTIRI

La porțile copilăriei

Cin' te-a ferecat în amintire
Ca pe-o biblie, ca pe-o psaltire
Și te-a cetlucit cu plâns de stele,
Primăvară tristă-a vieții mele?

Paginilor tale zugerăvite
Le-aș întinde tâmpile albite
Și mi-aș duce degete de tină
Peste slove — steme de lumină...

Foile de ceară și cenușă
Le-oiu spăla cu lacrimi de brândusă
Și-oiu așterne pace argintie
Pe cărarea ta, copilărie.

BALTA BLESTEMATĂ

Din urzeala basmului
Doarme somnul mortului;
Păpuriș și stof cât grînda
Ii încercue oglinda
Năclăite 'n verzi urzele...

Numaț clipățul de stele
Sau vreo cobe 'naripată
O mai turbură vreodată.

Drum în preajmă n'o atinge ;
De pe ape-i se prelinge
Și se 'naltă 'n slăvi de smoală
Șerpi de iazme — florț de boală.

CATREN DIN «FLORII»

Soarele de voie bună
Parcă n'ar mai vrea s'apună
Și prin pomii străvezji
Cerne aur pe Florii...

CATREN

Când crestele pe umeri duc jarul lunii pline
Iar pânzele de neguri se 'ntind din vale 'n vale,
Mă rup din lutul zilei și duc pe mâini divine
Un fulg de păpădie pe căile astrale.

GEORGE VOEVIDCA

PORTRETUL D-ȘOAREI S. S.

Un cap parcă sculptat de Polyclete.
Profil de vis. — și tânjitoare gene —
iar ochii — două-adâncuri stygiene,
din care beai uitare ca din Lethe.

Fâșii de noapte-s grelele ei plete.
În mers de val, pășind măreț și-alene,
te-atrage ca un ttec de Sirene,
de face gând și suflet să se 'mbete

Și câți vin inimile să-i încline !
Dar cum suavul farmec al tăcerii
ii este scump — cu o mărturisire

de patimi plină poți ușor s'o sperii.
Cu drag urechea-i însă 'nclăie 'n sine
discretele suspine de iubire.

MĂŞTI

Fiindcă iubesc tot ce e ritm și viață,
pe nimeni nu judec... Fiecărui
ce e al său, în veci, Tu, Doamne, -i dăruie...
Și 'n veci sub mască-ascunsă-i orice față...

Văzui: înfrânt cu lauri prinși în păru-i...
Văzui: milog: ce 'n aur se răsață, —
măiață 'n lacrimi purpura semeață, —
râzând pe cel cărui norocu-i nărui...

Știu desfrânați și știu femeii de stradă
în suflet cu comori fără de nume —
și criminali ce-au mântuit o lume...

Văd drame-adese sub fastul de paradă, —
în sărutat — rânjirea lașă-a cursei —
și 'n ideal, vai — josiția bursei.

MĂINILE MELE

Măinile mele —
care te-au desmierdat prelung,
undoind mângâiere scumpă
pe buclă, pe fruntea ta —
și — din frunusețe extaz au băut
și — din farmec — v'ată nouă —
măinile mele —
care, 'n lumina zilelor de vară,
sprintene 'n slovă sveltă sculptau
clipa rară-a norocului fără nume,
ritmând,
în cadența hohotului de soare,
cântecul dragostei sfinte —
măinile mele —
care astăzi în zădar te cer —
și —
otrăvite de-amintirea vrajei tale,
desnădejdea mută și-o întind
în gol —

măinile mele
sunt azi mâini ca de mort —
albe mâini ce-au prins a se juca
cu șnurul de mătăasă
ce l-ai uitat — la mine — —

EU

Mă 'ncinge dor, de-abis trimis,
mă strigă vâgăumile...
Înalta noapte mă vrea vis —
Revoltă 'mi cer furtunile...

Eternii munți — vulcan mă vor.
Înn sfânt mă vrea, sus, soarele,
Și trăznet mă vrea negrul nor.
Idile 'mi cer izvoarele.

Sori — mersul meu și beznă-adună.
Sunt serenadă 'n clar de lună:
în vifor — spectru blestemat!

Destin haîn ce mă osândă!
— Azi, sufletu-mi e 'ntunecat
ca Moartea — oare stă la pândă.

AL VOSTRU SOARE

Al vostru soare pentru mine-i mort:
color: și cânt și farmec sunt minciună.
Pierdut în umbră, sufletul mi-l port
cum aş purta o vestedă cunună...

Să fug aş vrea departe, 'n văi sihastre,
să-mi plângă tînga, printre stînci,
[prelungă...]
— Și rîsetele veseliei voastre
durerea mea să nu mi-o mai ajungă.

SCOICA

Te legăm lin printre talaze.
Sunt scoica — ești mărgăritarul.
Ascunzi comoară de extaze.
Te legăm lin printre talaze.
Sunt lumina — ești izvor de raze.
Măini nemurire-ți dă pescarul.
Te legăm lin printre talaze.
Sunt scoica — ești mărgăritarul.

CÂNTEC ROMÂNESC

Peste astăzi, peste mâne,
trece Neamul mucenic,
peste viifor fără frâne,
peste freamăt venetic...
— Neamul, unde-a stat, rămâne:
cremene pe plaiu voinic.

Triste tremură, cernită.
Neam — izbit de veac barbar:
suflet sur de dinamită,
inimă de-azur și jar —
frânt-ai pâne, 'n plâns stropită,
cinei sfântului hotar.

Facla-și poartă sumbru geniu:
drum Istoria 'ntoarce iar.
Se cutremură mileniu.
Vii, martirii mii răsar...
— Trece astăzi, trece mâne...
— Neamul, unde-a stat, rămâne.

Scrășne granița călită.
Jînd rânjește — leat pândar.
— Sufletul sur de dinamită,
inimă de-azur și jar
tace jale impietrită — !
„Trecă și acest pahar!”

Neamul, unde-a stat, rămâne:
cremene pe plaiu voinic...
— Peste viifor fără frâne,
peste freamăt venetic
— peste astăzi, peste mâne
— trece Neamul mucenic.

GEORGE PUTNEANU

BALADA

Stea de seară, spune,
Până a nu apune
In seninătate,
Pe unde s'abate
Cu lunara barca
Nebuna mea parcă?

Firul mi l-a tors
Răsucit, întors.
Mi l-a rupt nițel
Și 'nmodat inel
Pe la jumătate
Cu singurătate.

Poți să-mi spui tu, Lună,
Cu inimă bună,
De măicuța mea?
A plecat și ea
În năframe albe
'Nădite cu salbe,

A lăsat acasă
Tânără mireasă,
Înodat de parcă
Firul să mi-l toarcă,
De urât să-mi ție
Și melancolie.

Poate știi tu, vânt,
Ce colinzi pământ,
Pe unde s'a dus,
Pe unde-a apus
Tânără mireasă
Răpită de-acasă?

A luat cu ea
Și inima mea.
Dorul, cătelin,
Îmi toarnă pelin,
Cu bice de coarde
Durerea mă arde.

Noapte cu stihii,
Spune-mi tu, de știi.
Mai aveam trei frați,
Buni: mei fărtați!
Au plecat în zori
Pe la cântători.

Care drum îi duce
Frații mei de cruce?
În care baladă
S'au oprit să vadă
Stelele cum cad
Pe vârfuri de brad?

Dacă vrei, știi doară
Marie Fecioară,
Pe unde să-mi caut
Cu chemări de flaut

Maică și mireasă
Plecate de-acasă.

Frații mei de cruce
Domnul unde-i duce,
Din codrul de lemn
Arată-mi un semn,
Eu pe unde mi's
Să-i aduc în vis.

Dar din ierburi ude
Nimeni nu m'aude.
Nimeni nu-mi răspunde
Pe lungile unde,
Toate-au amuțit
Ca 'n nordicul mit.

S'a lăsat tăcere
În patru unghere.
Noaptea mă apasă
Cu ceața ei deasă.
Mă cuprinde vid
Și 'n mine mă 'nchid.

POEM DE LOGODNĂ

Vrei tu să fii mireasa mea,
Să-mi umpli viața cu făptura ta?

De te-ar purta pașii pe aici
Noptile ni le-ar lumina licurici.

Diminețile ne-ar zâmbi pe zorele
Din vârful cornițelor, melcii.

În zilele noastre senine
Am paște mieii dragostei pe coline.

Și ne-am rătăci în noaptea pădurilor,
Pierzându-ne oamenii urmele condurilor.

Prin desisul frunzelor și-al ierbilor
Ne-am pierde pe urmele cerbilor.

Asupra noastră noptatec,
Ar veghea porumbelul sălbatec.

În liniștea înaltă de brazi
Am uita durerile de ieri și de azi.

Am asculta cum cântă isvoarele,
Scaldându-ne 'n amiază picioarele,

Pe care îngereste ni le-ar ciuguli,
Păstrăvii cu stele argintii.

Păstrăvii cu stele argintii.
Îngereste, ni le-ar ciuguli,

Scaldându-ne 'n amiază picioarele;
Am asculta cum cântă isvoarele.

Am uita durerile de ieri și de azi:
În liniștea înaltă de brazi.

Ar veghea porumbelul sălbatec
Asupra noastră noptatec.

Ne-am pierde pe urmele cerbilor
Prin desişul frunzelor și-al ierbilor.

Pierzându-ne oamenii urmele condurilor,
Ne-am rătași în noaptea pădurilor.

Am paște miei dragostei pe coline
În zilele noastre senine.

Din vârful cornițelor, melcii,
Diminețile ne-ar zâmbi pe zoreleii.

Noptile ni le-ar lumina licurici
De te-ar putea pași: pe aici.

Să-mi umpli viața cu făptura ta,
Vrei tu să fii mireasa mea?

BALADA CRUCIAȚILOR

Ne târim, vizionari,
pe sub ceruri umede.
Cine ne-a dat nume de
Cruciați? Cruciați?
Inimi dârze de bărbați,
ne ducem pe umeri veșnicia
tot mai adânc în Rusia.

Cine ne-a urzit cu glie
firul răstignirii toarceri?
Drumul nostru n'are 'ntoarceri;
duce numai înainte
printre ruine, printre morminte,
cu hățisuri și cu cotituri
până 'n sfinte bătături.

Tot înainte, copii!
Unul cade, zece rămân: mai departe
pe drumurile desfundatei Rusii
cu toate marginile sparte.
Cine dintre noi va supraviețui,
va vedea la capătul zării albastre
minunea împlinirii noastre.

Cei ce murim, ne 'mplinim.
Noroadă vin după noi.
Noi suntem numai începutul
unei vieți noi.
Mai departe, peste genuni,
pământul e plin de minuni
pentru cruciații mei buni.

Morții sunt veșnici ca stelele.
Doar sângele lor de rubin,
prelins pe obrazul divin,
trecută viață arată în ei.
În viață să nu pui temei.
Drumul în veșnicie
numai moartea îl știe.

Unul, mai plâpând,
dintre tinerii copii,
prinde a se tânguî:

«Doamne, dac'aș mai trăi
până mâne 'n zorț de zi,
ca să văd...». N'ai ce vedea,
s'a aprins și steaua ta.

Pe fratele căzut
îngropați-l în lut,
la marginea asta de drum.
Cei ce vin după noi
în năpraznic și voi
prin moarte și sdrum,
vor avea călăuză pe unde-am trecut.

Cine se tânguie e rob
și robii nu au destin.
Pentru dânșii cerul e ciob,
iar tina maramă de in.
Ca râma, lipiți de pământ,
ei nu văd luna și stelele
cum le strălucesc inelele.

Alt cruciat, tinerel,
ascunde mereu sub dimie
o scumpă fotografie.
Teamă-i e să nu-l învinuim
că-i rob de inimă. Dar noi îl știm
drept îndrăzneț la toate cele,
fără tremur de goanțe și șrapnele.

Doamne, noi știm că odată și odată
toate lucrurile vor muri.
Vor muri și îngerii Tăi,
Tu însu-Ti vei muri.
Atunci ce ne va folosi
viața haină de fiecare zi
în petrecere și nebunii?

Trăiesc numai faptele mari
de cruciați vizionari,
Moare și azi și mâne
și dintre toate, rămâne
veșnic, plin, neîntinat,
versul luminat,
care prin veacuri ne dăinue.

Cine ni le poate ști
zilele noastre fără bucurii,
când în groapa fiecărui cruciat
zeci și mii de brandturi bat.
Până și luna spânzurată de cer
și plesnită rotund într'o parte,
par'că-i o schijă de fier.

Fericirea de a ne 'mplini
este singura dintre bucurii,
ce ne cercetează noapte și zi.
Totuși simțim uneori cum ne dor
cătușele slăbiciunilor.
Atunci ne ceartă blând căpitanul
că suntem buni de 'nhățat cu arcanul.

*

Dar nu se 'mplini bine anul
de crâncene, grele victorii,
când ne căzu căpitanul.
Pe toți ne duru moartea lui.
Dar când ne-am întrebat viața ce-i,
ne-am zis: **În viață să nu pui temei.**
Și am urmat drumul căpitanului.

Nu știm cum e viața haină de-acasă.
Am uitat de părinți, de mireasă.
În mersul nostru sângerat
și de bietul suflet am uitat.
Nu ni-e permis să privim înapoi
căci ne prefacem în stane.
Înainte e cerul cu noi.

Trăind în gropi și vizuini
asemeni negrelor jivini,
ne umbrim de stele și luceferi
ca să ne rămână ochii teferi.
Ah, ochii care vor să vadă
până a nu intra 'n baladă
o față albă de zăpadă.

Căci fiecare are 'n ladă
o domniță de zăpadă,
pentru suflet jucărie.
Știm că e deșărtăciune
să iubești o poză de cărbune.

De-aceea pe asouns privim
icoanele ce le iubim.

Inainte, peste morminte,
e cântecul nostru sublim.
Ne-apasă pe umeri
o sfântă povară.
Și uitând că au să ne doară
rănile și depărtările,
visăm, cu toții să ne răstignim.

*

Vine unul într'un suflet.
Ce minune să ne-aducă?
De prin ceruri o nălucă,
fulgerând într'un bordei,
iarăși ne-a mai pus pe ducă
dintre cruciați vreo trei.
Viața, s'o mai iei teme?

Câți au mai rămas din cei
hărăziți să urce 'n cer?
Teamă mi-i că sunt stingher
printre tinerii fărtați.
Astfel bunii cruciați,
cu fețele luminate,
intră în eternitate.

* *

Miezul nopții bate
în eternitate.
Cine dintre noi se duce
schimb pentru cruce?
E greu să te deslăpești
de obiceiurile pământesti
câtorora le-ai fost rob și duce.

Dar dacă bine socotești,
toate câte ai visat să le dregi
acolo sunt aievea și întregi.
Atunci n'ai mai sta
la indoială pentru vesnicia ta.
Ultima oră bate.
Cine intră în eternitate?

*

Inainte de atac
ceruri și pământuri tac.
Știm că mâne 'n zori de zi
toate temelile se vor clăti.
Mulți dintre noi vor trece între sfinți.
Noaptea aceasta ne vom gândi la păriați
și la domnițele ce nu ne-or mai iubi.

Trupurile noastre, după atac,
ca zorile purpurii
din hainele stepe
vor înflori 'n mohor.
Rănile sunt frumoase, copii,
ca florile de mac,
și nu vom simți că ne dor.

Consemnul bătăliei
il știe fiecare:
Cine va cădea
pe-al stepe: alb chilim,
să nu strige că e frig și-l doare,
căci nu vedem, nu știm, nu auzim
și n'avem timp de 'mormântat cu bocitoare.

Undeva pr'n văi
a răsunat o armă
și într'o clipă cerul
peste pământ se darmă.
Făurari titani din peșteri năvălesc
și cu baroase grele
zemitul îl lovesc.

Vin proiectile și bombe mereu.
Hăue pământul ca de cutremur mare.
Sar bucăți de stane,
de carne și oțel
în noi, cu noi, peste noi.
E-un măcel
de crezi c'a murit Dumnezeu.

Ard toate zările hanilor de Krâm.
Cerul tună și plouă
cu smoală și serum.
Cei ce se mișcă, năluci.

prin noaptea de gloanțe și tuci,
prin moarte și fum,
par fantome din dantescul țărâm.

Peste trupuri sfârtecate de frați,
coboară, Doamne, noapte de inferii.
Pe lângă ei să trecem furișati,
să nu le vedem zâmbetul etern.
Cine se pregătește pentru veșnicie
nu trebuie dinainte să știe
cum arată împlinții cruciați.

Ei sunt negri și uscați ca zgura,
asemeni sfinților
din sfintele racle.
În juru-le obuzele bubue —
clopote.
Le arde pământul la capete —
facile.

Stau sfinți nemișcați,
cu urechea aplecată spre pământ.
Și cum nu pot merge
cu noi mai departe,
ascultă mersul nostru îndrăznet
prin urgie, spre victorii
și moarte.

Am văzut ochii
ultimului cruciat lovit.
Intorși după noi
spre răsărit,
așteptau par'că să răsară soarele,
fără să simtă și să vadă
că-i lipsesc picioarele.

Dintre cei căzuți,
numai unul, muieratic, a plâns
înainte de moarte,
poate gândind la copii.
Ne-am făcut că nu-l vedem,
până s'a stâns
glasul sub zăpada stepei argintii.

Ce frumoase sunt serile
senine, după atac!
Duhul sfânt se coboară
pe pământ și ape.
Luna iese ca o fecioară albă 'n ceardac
și heruvimi ne mângâie
să adormim, pe pleoape.

Atunci numărăm pe furis
câți am mai rămas:
Belibău, Apostolache, Levărdă-trei,
A fost fără 'ndoială
cel mai negru ceas.
Nu-i nimic, Vechiul obicei:
În viață să nu pui temei.

În orele când ziua își arde trupul pur,
e liniște de parcă se plimbă printre noi
cete de îngeri în neauzit condur,
ca să ridice pe târgi de azur
trupurile cruciaților morți în război.
(Pe undeva aproape o să apun și eu,
ca să mă culeagă îngerii lui Dumnezeu).

Iar noaptea când e senin
și nu s'aude tunul,
culcați în șanțuri,
cu ochii spre curțile cerești,
stăm de vorbă cu sufletele fraților
căzuți pe rând câte unul
în lungul drum prin stepele rusești.

*

A sosit un ordin:
Plecăm pe înopțat.
Nimeni dintre noi nu știe unde.
Bănuim.
Cu ultimul cort ridicat,
împlinind tăcut destinul cruciat,
coloana peste câmp se 'ntinde punte.

Seara ne oprim
și pornim pe răsărit de soare.
Niciodată nu-i de-ajuns
cât am mers.
Drumul nostru cadentat ca un vers

il scriu morții
rămăși pe ogoare.

Flămânzi și osteniți
de drumuri și victorii,
cu tălpile rănite,
de spate aplecați,
înaintăm spre soare,
arhanghelj cruciați
din țara unde 'ntineresc păstorii.

(Revista Fundațiilor Regale 1943).

POEM

PENTRU ÎNTĂLNIREA CU DUMNEZEU

Intr'un amurg cu liniști mari pe bord,
voiu pleca în călătorie de moarte spre Nord.

Toate vor gusta din liniștea somnului
când voiu trece hotarul spre Mările Domnului.

Va fi la mijlocul drumului luceafărul de seară.
Eu voiu fi în vis, voi veți fi afară.

Să bateți încet când veți intra,
vă nu vă audă cineva.

Pe o ușă nevăzută va intra Dumnezeu,
ca să termine și cu destinul meu.

La ridicarea sprâncenelor Lui brumări
toate din jurul meu vor încremeni.

Voi, iubitele mele, prieteni buni,
să cădeți în genunchi și să șoptiți rugăciuni.

Numai eu voiu sta dârz, să-L înfrunt,
căci n'am nimic să-i ascund.

„Doamne, în viață am fost trist mereu
și-am îndurat destinul fiului Tău.

Potecile mi-au fost totdeauna cu spini
și viața mi-am ucis-o printru străini.

Muream în fiecare zi câte puțin,
căci toți îmi întindeau numai cupe cu venin.

În lumea Ta cu sfinți, fecioare și copii,
n'am putut nici urî, nici iubi.

Mi-a fost milă numai de ființele mici,
pe care nu le-ai văzut de sus de aici.

Dece mi-ai dat ochi ca să văd toate?
Dece mi-ai dat urechi să aud toate?

Dece mi-ai dat inimă să simt?"
Atunci Dumnezeu, cu bisturiu de argint, —

înflorindu-i ochii câți-va stropi de rouă, —
va desface cu grijă pieptul în două

și-mi va lua dorul: inima,
ca să-i redea pe veci iar liniștea.

Să nu plângeți, prieteni, la căpătâul meu,
ored că inima e a lui Dumnezeu.

Atunci se va stinge bolta bătută cu salbe.
Împrejur vor crește mari, tăcerile albe.

Să într'o noapte cu liniști reci pe bord
voiu dispărea în ceturi de Nord.

IULIAN VESPER

BARBARI

Teapăn, în larg fotoliu, se oglindește 'n timp.
Surâsul lui e ordin, voința lui : minune.
Pe vasta împărăție a globului stăpân
Lăsat-a universul din banii lui să sune.

Un joc viclean de aur luci în Răsărit
Și Asia adâncă splendorile-și aprinse.
Pe negre continente mai fumegau comori
Și 'n inimi de popoare creșteau cratere stinse.

Svârli trabucul, larăși întârzie Parisul !
Și 'n fruntea Europei azvârle receptorul.
Pământurile negre din Paraguay așteaptă:
Le voi trimite forța, viața și poporul.

Zâmbi bătrânul idol și 'n ochii lui miopi
Se luminează pământul cât o mărgea verzue:
Pe vechile redute mai năvălesc barbarii
Și Capitoliul lumii, în purpură, îl sue.

SERGENTUL IOAN

Iși sărută nevasta. În brațe copilul
Îl strânge cu lacrimi de foc.
Mă chiamă azi țara pământul să-l apăr
Ruga-mă-voiu cerul să-ți deie noroc
Căci viața-mi cu drag în sălbatecul joc
Voiu da-o norocul să-ți apăr.

Când mare veși crește, aminte să iai
Credința ca munții să-ți fie.
Infruntă dușmanul, dreptate să 'mparți
Să fugi de-a lumii mândrie
Să mori vîteaz ca un brad în furtuni
Răsplata din urmă să-ți fie.

Și, mamă, tu nu mă jeli,
De lacrimi ochii ți-i șterge
Trăiește în veci cel ce viața și-o dă
Și voios în primejdii el merge.
Căci mor numai lașii, vitejii trăiesc
De aceea ochii ți-i șterge...

Plecat-a voinicul ca soarele drept
Și munții din vârfuri adie.
Un freamăt aude și-o doină de șes
Urechea ca în vis îi mângâie.
Departa orașul străluce în zări
Și ogoarele fac semn să rămâie.

Ci, el, de pe culmi le privește duios :
«Rămâneți, voi, biete ogoare,
Cu drag v'am grijit și voi m'ascultați
Și, grăule, știu că te doare.
Secară tu, lăncile-ți strânge de-acum.
Uitarea între noi să pogoare».

Dar grăul în freamăt jelind îl petrece
Secara se sbuciumă 'n vânt :
«Stăpâne de-apururi în somn te-om vedea
Cum treci în albul vesmânt
Și 'n tainicul murmur din caldele seri
Rost-vom numele-ți sfânt».

La oaste a ajuns. Sunt vești de războiu
Stindardele flutură 'n vis.

Se vreau de aspre mâini înălţate
Să se sbată 'n furtună, deschis.
El brandu-şi mângâie : Amândoi vom lupta
Căci așa d'ni oer ne-a fost scris.

N'aude al inimii rece fior
Nici codrul cum urlă și tace
El vede doar Prutul și-un pâlce de păduri
Pe acolo va să atace.
In iures să treoă odată ar vrea
Și n'are astâmpăr nici pace.

Depart-e-i soția și munții lui dragi
Depart-e-i câmpia cea bună.
«Să știți, măi băieți, că mâine în zori
Lătra-va căteaua la lună»
Brandiștii roată în juru-i se strâng
Și vorba lui vesel răsună.

In zori vuieste un ordin: «Pornim»
Cu Brand-ul aleargă în zbor
Ajung pe mal și focul deschid
Sunt flăcări viețile lor.
Se tulbură, Prutul, s'amestecă 'n fum
De luptă vitează li-i dor.

In bărci printre gloante isș spintecă drum,
Și tărnuș dușman îi așteaptă
Alături de tândări obuze plesnesc.
Spre codrul cel negru se 'ndreaptă.
Trei branduri așează sub dâmbul uscat
Și focul pădurea deșteaptă.

O zi luptat-au în arșița grea
De sus curg bombele ploaie.
Copacii aruncă furtuni de foc
Sudoarea le curge șiroafe.
In genunchi lângă Branduri văd moartea venind
Niciunul nu se indoaie.

Ei văd cum ai noștri rându-și răresc
Cum umbrele negre-i cuprind
Neclintiți lângă Brand îl încarcă și trag
Și gloantele trec tiuând.
«Camarazi, eu mă duc», a rostit cineva.
Cu ochii spre steaua de argint.

Sergentul Ioan comanda o ia :
«Lupta-vom până la unul
Auziți în văi ai noștri cum vin
Cum bubuie în fruntea lor tunul»
Cu drag îi ascultă și putere le dau
Și fagul de aici și gorunul.

Ei aud ca prin vis cum ropote cresc
Cum crește tăria vâltorii
In flăcări și fum, cu frunțile reci
Veniau din văi vânătorii
In tândări sar fagii, stejarii se aprind
Și cresc mai presus luptătorii.

In salturi sergentul îi poartă prin foc
Se opresc sub trunchiuri bătrâne.
Peste râpe ei sar, pâraiele trec
Un brandist în urmă rămâne.
«E mort», a rostit ostenit cineva
De acum peste viață stăpân e».

In zori la poale de codru ajung.
Secara freamătă 'n lan.
Se aprind ale soarelui albe cununii
Și gloantele seceră avam.
Ii cheamă satul ce 'n zări se năzare
Și focul geme dușman.

Să scapere țeava ! Inainte loviți !
Să urle muma pădurii !
Le strigă sergentul și simte ca 'n vis
Cum se pierde în ceața căldurii.
«M'au lovit», abia a zis și 'n genunchi se clăți
Și geme de greul arsurii.

El capul și-l lasă pe florile reci
Și cerul ochii-i înecă.
Ca pământul de negru-i trupul frumos
Și vântul pe frunte-i s'apleacă
O veste de-acasă îi șopteste ușor
Dureră începe să-i treacă.

Aude un freamăt de brazi depărtați
Și soarele-l frige de sus.
In strai de crini cu mâinile rani
Ii mângâie bușul Isus:

«Ce-mi fac camarazii?» sergentul întreabă
«Ei luptă», Domnul a spus.

Apoi peste valuri de argint plutind
Ei urcă 'n albastrul ocean.
Cununj de luceferi în drum se deschid.
Jos, camarazii îl plâng în van.
Sub crucea de ulm, de vânturi jelit,
Doarme sergentul loan.

ISUS

Se pleacă 'n noapte marginile lumii
Ce-î viu Te vrea. Uscate mâini se 'ntind
Spre chipul Tău ca palidul luceafăr
Ce blând vesteşte oamenilor pace.

Trecute zori ce nu se mai arată
Truface valuri de 'ntunerice vin.
Oh, raza Ta din adâncimi ne cheamă
Şi noi păşim în noaptea 'nsângerată
Şi n'auzim nici glasul de aramă
Şi fruntea ni-ş pe veci întunecată.

Pustii oceane 'şi oglindesc durerea
În visul Tău şi Tu le mângâi lîn
Şi stepelor le 'mpacî nemărgînirea
Dai munţilor uşoare povârnişuri
În palma Ta se lămureşte firea.

Sărutî trudite frunţi ce Te aşteaptă
Corăbii trec sub zarea Ta de foc.
Crestii din visare şi rămâi în faptă.
Eşti bici năpraznic, umbră înțeleaptă,
Şi tronul Tău răsare 'n orice loc.

Alungă-ne din raiul milei Tale,
Goneşte-ne din slava Ta de crini
Ridică al răzbunării aprig fulger
Nu mai muştra pe cei de ură plini.
Oh, stinge-Ţi ochii ce ne-aduc iubire.

Prea blândă-i mâna ce pe tample trece
Nu mai putem răbda. Ni-i glasul vested
Lasă-ne 'n bezna cea de-a pururi rece.

Şi uită-ne... Te-am răstignit odată
În cuie mâinile le-am pironit pe lemn
Şi atunci cerşea iertare pentru oameni
Şi Te uram şi ne-ai iertat c'un semn.

Te-am adăpat cu fiere când strigai: Mi-e sete
Pe ucenici cu pietre-î ucideam pe drum.
Ardeau pe ruguri trupurile 'ncinse
Şi altarele Ţi le schimbam în scrum.

Şi azi tot iertător... Intoarce-Ţi faţa
Rămâi prea bun în cerul Tău pustiu
Fii paznic drept iubirii Tale treze
Nu Te-arăta, ştim bine că eşti viu.

Dar dă-ne azi pământu 'n stăpânire
Prea slab eşti fierul aspru să-l înfrunţi
Bătrâni Ţi-s sfinţii... Vîlata ne ascultă.
Ea umple cerul şi coboară munţi.
Un semn fac şi popoarele pe şesuri
Işi mişcă 'n valuri umbra călătoare.
Motoare vii îţi vor goni odihna
Aripî ca gândul vor făşni în soare.
Priveşte 'n luciul armele viteze
În aspru pas ostirile pornesc
Vezi granite în flăcări... Ard oraşe...
Mulţimi nebune Ţi se roagă Tie
E rece fierul cald în inimi laşe
Se schimbă 'n plâns tăcuta bucurie
Că Tu şi-acum îi vei putea iubi.
Oh, iată desnădejdea cenuşie
Aripa 'şi fâlăie din zori de zi
Pe buze supte rugile 'ncetează
În ochii stinşi nu arde nici o rază
Ei ştiu că noaptea asta vor muri.
Ajută-le de poti... Intinde-Ţi mâna
Ei tot mai cred mincuna Ta cerească.
Invie morţii... Iată săptămâna
De când jelesc cei vii. Oh, prind să te urască
Şi cei mai credincioşi: se leapădă de Tine.
În loc de rugî, rostesc blesteme. Măine
Vor zgudui şi zărilor-Ţi senine
Pentru o bucată mucedă de pâine.

De jos un vaer se ridică 'n noapte
 Pământul fața și-o ascunde 'n mâini
 Prelungi suspine, rugămînți în șoapte
 Se 'naltă dintre ziduri și ruini.
 Mulțimi indurerate de bătrâni,
 Copii ca florile de câmp, senini,
 Ridică ochii spre icoane arse
 Morminte tinere pe lângă drum
 Păzesc vietii ce 's în pământ întoarse.
 Din noi hugeaguri se ridică ium
 Femei cu prunci în brațe la altare
 Cu ochi curați Te caută 'n văzduh
 Presimt în inimă pacea viitoare
 Le 'nvie iar puternicul Tău duh.
 Războinicilor tari cu suflete de piatră
 Surâd ca 'n vis câmpiilor de luptă
 Ei văd cum altă viață le răsare
 Se 'nceagă iarăși vremea intreruptă
 Scâlpește 'n zări odihnitorea vatră
 Pe drumuri vechi copiii îi așteaptă
 Ei vin mereu, zâmbind, cu fața suptă
 S'au războit pentru o pricină dreaptă.

Ce totuși jalea sufletul le 'neacă
 Atâți tovarăși ce-au cântat pe aici
 Doar umbre 'n nopți târzii o să mai treacă.
 Iertarea 'n inimă lin își face loc
 Și mila 'n lacrimi ochii triști îmbracă
 Sub streșini arma și-o ascund. Acasă
 Copiii toți stau roată lângă foc.
 Bogată pare vatra cea săracă
 Ca 'n basme viața iarăși e frumoasă
 Și obrații le râd vesel de noroc.

Ogorul negru pieptul își desface
 Și fierul luciu cântă pe câmpie
 În aer suflete domnesc în pace
 Ating din zbor colina argintie
 Simt freamătul ce'n brazde tainic zace
 Și trupul lor ca purpura adie.
 Cetăți și târguri freamătă în soare
 Corăbii iuți oceanele despică
 Se aprind din nou boltitele cuptoare
 Păduri, furnale, cerul înegresc
 Pe cheiuri largi se 'naltă macarale

Sămetul piept vapoarele 'și opresc
 Hamală spre punte o pornesc agale
 Alți saci se-aruncă proaspeți pe cântare
 Alți mușchi plesnesc sub negrele poveri
 Miroase a gudron și-a dor de mare
 Odgoane tari catargele strunesc
 Se sbate-un suflet trist și-o sărutare
 Pecetluește cald trecutul ieri
 Streine țărături flutură în zare
 Cetăți de-argint, strălimpezi primăveri
 Și Maica Domnului stăpânitoare
 Le-adună iarăși slabele puteri.
 Un chiot viu. O salvă. Corăbierii
 Se 'ndreaptă necăjiți spre nicăieri.

Luptăm mereu. Pe țărăturile lumii
 Se 'naltă ziduri, freamătă orașe
 Ciobanii turmele spre munți le urcă
 Scâlpește 'n zori luceafărul pe cer
 Școlarii 'n cărți învață ce-i viața
 De pretutindeni mâinile Te cer
 Suntem bolnavi. Viața ne usucă.
 Tristețea neagră carnea ne sfășie
 Simțim pe buze șoapte de nălucă
 Ni-i pasul greu pe 'ntinderea pustie.
 Unde ne duci? Spre ce minună de mâine
 Ne uroi trudind în fiecare zi?
 Primim în dar bucata Ta de pâine
 Din lut și somn ne-ajută să ne trezim.
 Putea-vom oare în lacrimi răsplăți
 Că ochiul Tău ne rabdă să trăim?
 Lovește-ne, căci dragostea Ți-i vie
 Flămânzi ne lasă, Te-om dori mai mult
 Străvește-ne, mereu te vom slăvi.
 Redă-ne pacea, vei găsi tumult.

Stoarce țărâna, vei zări iubire
 Trudește-ne, mai tari ne vei afla.
 În ochii stinși visând nemărginire
 Stă cerul plin de îndurarea Ta.
 Ești pomul vietii, noi suntem frunzare
 Ești vis, noi trupul Tău vom fi
 Râu veșnic, Tu, noi unde călătoare
 Timp luminaț, noi umbre de o zi.
 Semănător, în snopi ne vei culege
 Ești grâu etern, noi brazde și pământ.

Ești lege Tu, noi cei fără de lege
 Ești gând statornic, noi purtați de vânt.
 Ești floare Tu, noi spinii Tăi firavi
 În cer întâiul, noi mulțimi de rând
 Ești Tu puternic, noi mereu cei slabi
 Tu arzi în veci, ne stingem tremurând.

Flacăra trează, îți suntem cenușe
 Temei de veac, noi pulbere în soare
 Palat de-argint, noi prag suntem și ușe
 Obraz sublim, noi lacrimi trecătoare.

POTECA SINGURATECĂ DIN DUINO

Poetul se vindeca de rănilor cerului.
 Prin ochelarii aburiți privea viața. Flăcări, flamuri albastre!
 Înălțimile palide aveau un creștet egal.
 Pasul învăluit în tăcere scanda sonete.
 Zilele desfășurau cântece reci pentru înaltele procesiuni
 Ale anotimpului. O inserare roșcată trecea.
 În orașe dansau bucuriile scânteietoare
 Și brizele lor argintii adiau în castelul noptatec.

Poetul se vindeca de rănilor cerului.
 Suferințele vaste se vindeau în cărți,
 Carnea înțelegea o lumină nepământescă
 Și marea arunca la fărâ cadavrele visului.
 Pustiile nopții ale desăvârșirii îl bântuiau
 Și nici un început nu se apropia.
 Tinutul sterp își desvelea falezele de calcar
 În singurătățile verzi ale valurilor.

Poetul se vindeca de rănilor cerului.
 Și iată, în înălțimi, în amiaza scânteietoare
 S'a deschis poteca singuratecă a lumii.
 Cineva din ierarhiile îngerilor a strigat.
 Și strălucirea frunții învingătoare
 A fluturat în nopțile întârziate în moarte.
 Poetul se întuneca lângă luceafăr, de atunci
 Diminețile se profilau pe cer între frunzele elegiilor.

Poteca singuratecă se revarsă într'un fluviu tăcut:
 De patru ori inundase pajiștile sonore ale vieții,
 De patru ori luna luci în adâncul fieceărui vers,
 Până când însuși îngerul urcând poteca singuratecă
 În spațiile neîmplinite ale lumii,
 Se închina la masa de îndoieli și tăceri
 Unde poetul se vindeca de rănilor cerului.

VASILE GHERASIM

RĂMĂI CU BINE

Bătrâne codru-ți zic: Rămăi cu bine,
 Eu azi mă duc în lumi streine ție,
 Și frunza ta se face aurie —
 Incet, incet și ție toamna-ți vine.

Pe-aice pași mei n'or să mai vie,
 N'o să mai văd a' tale ape line,
 Nu vohu visa în nopțile senine,
 Când stele se desprind din vesnicie..

Mi-ai fost prieten în a mea durere,
 Tovarăs bun mi-ai fost în fericire,
 Și norii grijilor mi-ai alungat.

În daruri veșnice, tu ești bogat,
 Și nesfârșită este-a ta iubire,
 Și-a' mele urme 's toate efemere...

SE NAȘTE DUMNEZEU

(fragment)

Mă-aduc aminte:
 Suflatu-mi trăia când s'a născut Hristos:
 Era și-atuncea noapte; eu stăteam
 Ca și: acuma și priveam
 La cerul nesfârșit și rece ca de gheață.
 Simțeam că 'n adâncimea sufletului meu
 Străbate Dumnezeu.

Și s'a născut atunci Hristos.
 În lume-atâta liniște era
 Că s'auzea când vremea-și număra
 Clipele: tic, tac,
 Tic, tac...

MARE

Mare !
 Ești iar departe; — în zare
 Îți bănuiesc furtuna, clocotul și spuma..
 În vis numai te văd, te simt, te-aud acuma
 Și iar doresc
 Să te privesc
 Aproape, lângă mine să te am
 Și iar să chiuu, cum atunci chiuam
 De bucurie și iubire,
 De nemchিপuita fericire,
 Să cânt cu tine cântecul puterii,
 Să simt în mine
 Crescând
 Și clocotind,
 Spumând
 În inimă, în creier și în vine,
 Puterea uriasă-a re'nvierii..

Eram copilul răsfățat al tău;
 Mă cuprindeai cum își cuprinde mama fiul său,
 Mă sărutai, — adânc și pătimas mă sărutai.
 La pieptul uriaș tu mă strângeai;
 M' ademeneai și mă strângeai,
 Cu glasul de sirenă îmi cântai;
 Astfel din mine sclav supus făceai...
 Și mă lăsam ademenit —
 Spre zările albastre, fumurii, — spre infinit.
 Ah, zările acelea de opal
 Mă cheamă azi și veșnic m'or chema
 Și marea 'n veci va spumega:
 Furtuna îi va frânge val de val.
 Din depărtare-ți aud a ta chemare,
 Mare!

PURUSHA *)

Privind odată 'n ochii tăi
 Stătui uimit și nu credeam:
 În loc pe tine să te văd,
 În ei pe mine mă vedeam...

Și stau de-atunci și mă gândesc
 Ce ai făcut și cum ai dres,
 De sufletu-mă în ei l-ai pus,
 Și cum din ei eu nu mai ies?

Dar totuși pare că 'nteleg
 Al taine: rost, adânc și greu:
 Noi sufletele le-am schimbat —
 Il port pe-al tău și tu pe-al meu.

*) În filosofia indiană, «Purusha» (=suflet) este vizibil ca «micul om»
 în pupila ochilor.

LIVIU MARIAN

DIN «TABLOURI FLAMANDE»

Umbrei lui Epaminonda Bucevschi

PRIMĂVARĂ

Bunicu stă 'n cerdac, cu capu 'n soare
 Și nepotelu 'n brațe, și privește
 Livada, ce 'n lumină strălucește
 De sub ninsoarea grea de dalbă floare.

Pe 'ncetul mima-i întinereste,
 Iar gândul înapoi în timp îl duce,
 Când, băiețuș, sta flutura s'apuce
 Și-albinele din zbor, și trist zâmbeste

Micutilui, ce brațu 'n van desface,
 Să prindă găzele, ce 'n preajmă-i zboară,
 Un cuc să cânte 'ncepe și-apoi tace;

S'aude zvonul roții dela moară,
Pe care barza cuibu-și drege 'n pace...
Glas de tălângi văzduhul înfioară.

NEMURIRE

Umbrei lui Eminescu

În Universitate, ca și 'n Academie,
Se 'ndeasă atât du'm de pseudo-muritori,
Ce nu trăiesc decât o noapte doar, ca 'n zori
Să se cufunde iar în — neagra veșnicie...

Tu, dimpotrivă, te-ai crezut biet muritor
Să ți-ai trudit modest viața 'n sărăcie,
Nebănăind, c'odată și ziua va să vie,
Luceafăr să lucești pe cer, nemuritor.

Și cum privești de sus la cei, căror norocul
În templele Minervei prea dulce le zâmbeste,
Tu știi, că pe oameni nu-i sfințește locul,

Iar aerul olimpic la cam puțini prierste; —
Un zâmbet rece-trist pe buze îți răsare,
Gândind la nemurirea lor — arhipieritoare...

IN RAIU

Umbrei lui Creangă

Ieri la Junimea 'n Iași, iar azi în Raiul dulce,
Tu stai pierdut printre cei mulți—mărunți din coadă,
Privind cum îndrăznește gloata cea neroadă,
Să dea năvală, capul mesei să-l apuce.

Nu li-i deajuns ca fața Domnului s'o vadă,
Fie acesta Maiorescu sau chiar altul,
Smeriți să le culeagă gândul lor, înaltul,
Și repede/să-l bage 'n cap, sporind a minții roadă.

Zâmbesti sîret și mulțumit gândind la toate,
Câte-a pățit obraznicul Ivan Turbîncă;
Nerodul a crezut că 'n Raiu totul se poate!

Știind, că-i sta căndva cu sfinții Sus, la masă,
Tu ca un Stan-pățit te-ai mulțumit c'o hrîncă
De pâne neagră 'n lumea asta păcătoasă.

NOTE

VASILE BODNARIU

Născut la 3 Mai 1914 în comuna Burla, Liceul l-a terminat în Rădăuți la «Eudoxiu Hurmuzachi». Licențiat al facultății de drept din Iași. Avocat. Activitate literară desfășurată la Iași și în Arboroasa. A scris versuri și articole.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Indrumarea, Pana literară; Suceava*, etc.

În alte reviste și ziare: *Alfa, Glasul studențimii*, etc.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — E. Ar. Zaharia, *Portrait de la Bucovine*, 1939.

IOAN CÂRDEI

Născut la 12 Septembrie 1906 în satul Smărdan, comuna Suhărău, jud. Dorohoi, dar dintr'o veche familie din județul Rădăuți care s'a împărțiat în toată țara. Originea Cârdeilor este regiunea Bilca-Vicov-Voștin. Studii secundare la Dorohoi, universitare, Arte frumoase la Iași și București. Diplomă al Academiei de Belle Arti la Veneția. Diplomă al Academiei Române. Cavaler al Coroanei României (pentru artă). S'a remarcat din școala primară ca artist.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Făt-Frumos, Bucovina, Revista Bucovinei, Glasul Bucovinei*.

În alte reviste și ziare: *Licuriei* (Giurgiu), *Curentul*.

OPERE PLASTICE. — *Sculptura*: Ciprian Porumbescu (bronz, Suceava), Eminescu (ghips, Cernăuți), Marian (ghips, Cernăuți). Basorelie-furi și capete de studiu particulare.

Pictură în ulei. Lucrări oficiale: Expoziția Bucovinei Reîntregite 1942. Portrete. Peisagii. Naturi moarte. Compoziții (prin colecții particulare). Pictură în tempera: Pasteluri, Acuarele, și o sumedenie de desene (prin ziare și reviste).

ILUSTRĂȚII. — Istoricul Reuniunii «Ciprian Porumbescu» Suceava, 1938.

REFERINTE ASUPRA OPEREI PLASTICE. — [Tom 1] *Bucovina*, Nov. 1942; *Făt-Frumos, Glasul Bucovinei*, 11 Iunie 1939.

ARCADIE CERNEANU

Născut la 18 Aprilie 1908 în comuna Volovăț. Studii la liceul «E. Hurmuzachi» din Rădăuți și la Școala Normală din Cernăuți, unde a redactat, din anul 1926 până în 1929, revista *Plaiul Fagilor*. În Octombrie 1931, cu colaborarea lui Iulian Vesper, C. Rotariu, Ghedeon Coca, Ion Roșca ș. a., scoate revista *Indrumarea*.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Muguri, Orion, Pana literară, Voința Școlii, Tribuna*.

În alte reviste și ziare: *Grai moldovenesc, Basarabia literară*.

OPERE. — *Rostiri tari* (cu E. Ar. Zaharia), Rădăuți 1933.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — *Societatea de Măine*, Sept.—Oct. 1933. *Răboj*, 1932—1933 (E. Ar. Zaharia). *Indrumarea*, 1932 (E. Ar. Zaharia). *Calendarul*, August 1933 (N. Crevedia). *Petrodava*, 1933 (George Demetra Pan). *Foc tânăr* 1933 (Silviu Răda). *Alfa*, 1933 (Ghedeon Coca). Mircea Streinul. *Poezii tinere bucovinene*, 1938. E. Ar. Zaharia. *Portrait de la Bucovine*, 1939.

GHEDEON COCA

Născut la 26 Septembrie 1908 în Volovăț. În 1920, după un an de școală primară, trece la liceul «E. Hurmuzachi» unde urmează 6 clase. Pleacă apoi în Ardeal și termină la liceul «Gh. Barițiu» din Cluj, unde își ia și bacalaureatul în 1928. Studiază la Academia de Inalte Studii Comerciale apoi se înscrie la Universitatea din Iași. Licențiat în drept. A fost funcționar la Administrația financiară din Storojineț. Acum la Suceava. A scris la «Muguri». A activat la Iași și în Arboroasa. Cele dintâi poezii au fost apreciate de filosoful Vasile Gherasim. A debutat într-o revistă din Baia Mare. Ion Roșca l-a adus un buchet de poeme la Cernăuți. A redactat la Iași revista *Alfa* dinpreună cu Gh. Moroșanu și Victor Măgură. A făcut parte din redacția *Indrumării* și din *Iconar*. A semnat și cu pseudonimul Vera Marian.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Crai-Nou, Indrumarea, Junimea literară, Orion, Pana literară, Plai, Glasul Bucovinei*, etc.

La alte reviste și ziare: *Ecoul, Frize, Grai moldovenesc, Suflet nou, Foc tânăr, Răboj, Izvod, Inmuguriri*.

OPERE. — *Confesiuni adolescente*, Cernăuți. *Iconar* 1937. *Alge* 1938. Figurează în *Breviar de poezie bucovineană contemporană*, 1934.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — E. Ar. Zaharia, *Răboj* 1932. E. Ar. Zaharia, *Indrumarea* 1932. Sorin Mihai, *Glasul Bucovinei* 1934. Biografie în *Junimea literară* 1932 și în *Poezii tinere bucovinene* 1938. N. Crevedia, *Calendarul*, Decembrie 1935. Perpessicius, *România* 1938.

ILUSTRĂȚII. — *Alfa* 1933. M. Streinul, *Poezii tinere bucovinene*, 1938. *Junimea literară*, 1932.

IONEL CREȚIANU

Născut în Vicovul de Sus la 26 Iunie 1909. A făcut Școala Normală de învățători la Cernăuți. A redactat *Pana literară* (1933) care a fost una din cele mai bogate și mai interesante reviste literare din țară.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Bucovina literară, Freamătul literar, Junimea literară, Bucovina, Glasul Bucovinei, Timpul, Voința Școlii*.

În alte reviste și ziare: *Inmuguriri, Moldova literară*.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — M. Streinul, *Poezii tinere bucovinene*, București 1938. E. Ar. Zaharia, *Portrait de la Bucovine*, 1939.

VASILE GHERASIM

S'a născut în Marginea la 26 Noembrie 1882. Fiu de cântăreț de biserică. Licențiat a făcut la Suceava. Bacalaureatul în 1914. Între 1915 și 1918 studiază la Viena, iar în 1919 la Cernăuți. Influențat de Ibsen, Dostoievski și Strindberg, s'a dedicat filosofiei. În 1915 debutează la „Viața Nouă” din Suceava. A fost profesor de liceu, bibliotecar la biblioteca Universității din Cernăuți (1919—1921), profesor la școala normală (1921—1922), apoi profesor la liceul de stat Nr. 4 (1922—1933). A fost în același timp și profesor suplinitor de istoria filosofiei la Universitatea cernăuțeană (1927—1933) și președinte al Ligii Culturale, secția Cernăuți, și sub conducerea lui s'a ridicat în parcul Arboroasa bustul lui Eminescu, dispărut sub ocupația rusească.

Moare la 10 Februarie 1933 la Cernăuți. A scris nuvele, schițe, studii literare și filosofice (mai ales în legătură cu Eminescu și Alecsandri), articole de filosofie, etc.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Gazeta Poporului, Glasul Bucovinei, Junimea literară, Codrul Cosminului, Poporul, Spectatorul, Școala, Voința Școlii*, etc.

În alte reviste și ziare: *Adevărul literar și artistic, Convorbiri literare, Revista Moldovei, Transilvania*, etc.

OPERE. — *Poezii*, ed. C. Loghin, *Iconar* 1934.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — Procopie Miliste și alții în *Glasul Bucovinei* Faur 1933. C. Loghin, N. Teacine-Albu și alții în *Revista Bucovinei* Faur 1943. Al. Vioreanu, *Cetea Moldovei* 1943. C. Loghin, *Antologia scrisului bucovinean*, I Cernăuți 1938.

ILUSTRĂȚII. — Ed. de poezii 1934. *Junimea literară* 1929. *Revista Bucovinei* Februarie 1943.

MIRCEA GRUNICHEVICI

Născut la 11 Iulie 1903 în Volovăț. Școala primară și 6 clase liceale la Radauți. În 1919 trece la Școala Normală din Cernăuți unde are profesor pe scriitorul Leca Morariu. A fost învățător și director școlar (Covrovia). A urmat cursuri la Academia de Inalte Studii Comerciale; de asemenea la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică. În 1929 a intrat prin concurs la școala de anormali *Institutul de Educație* din Cernăuți. Ghedeon Coca l-a îndemnat să publice. A scris versuri, proză, piese de teatru, o comedie și o piesă de Crăciun.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Junimea literară, Pana literară, Glasul Bucovinei.*

În alte reviste și ziare: *Alta, Dacia, Inmuguriri.*

OPERE. — Fișa medico-pedagogică pentru morali-vicioși. Cernăuți 1933 (sub pseudonimul Megrin)

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — E. Ar. Zaharia în *Deșteaptă-te Crestine*, Ianuarie 1938.

MIHAI HORODNIC

Născut la 15 Iulie 1907 în Bilca. Licențiu l-a urmat la Radauți. S'a înecat în râul Sucevița la 4 Septembrie 1926. A publicat, redactat și condus revista *Muguri* la care au colaborat cei mai aleși tineri ai vremii 1924—1926. A scris versuri, proză, note critice și piese de teatru.

PUBLICĂRI. — În *Muguri* (1924—1926). Postum și inedit în *Muguri* 1927, 1929. Reprodus în *Orion, Junimea literară*, ș. 2.

OPERE. — V. I. Posteuca s'a îngrijit cu adevăr de edițiile scrierilor lui M. Horodnic. Au apărut: *File din poveste* (Antologie de poezii). Cernăuți 1936. *Haiducii* (poem dramatic în 3 acte). Cu scrisoarea prof. I. E. Torouțiu, București, *Bucovina*, 1938.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — V. I. Posteuca, Introducere la ediția de poezii. Cernăuți 1936. [Reprodus din *Iconar* 1936]. Scriori schimbate între V. I. Posteuca și I. E. Torouțiu publicate ca prefață la piesa *Haiducii*. I. Vesper, *Luceafărul poeziei bucovinene*, *Orion* I, 6, 15 Iulie 1933. I. Vesper, *Mihai Horodnic, Glasul Bucovinei* 19 August 1936. E. Ar. Zaharia, *Răboj* 1932. Un număr omagial, [Honel Negură] *Muguri* 1926. M. Streimul, *Poetii tineri bucovineni*, 1938. N. Pavel și Aspasia Munte, *Breviar de poezie bucovineană contemporană*, Cernăuți, *Iconar* 1934. Traian Mihăilescu, *Poetii morți*, București 1939. G. Drumur, *Haiducii* [recenzie], *Iconar* III, 4, 1927. T. Dracea, *Gazeta Bucovinenilor* 20 Mai 1938. G. D. Râncu, *Chemarea* (Iasi), 1938. E. Ar. Zaharia, *Conferință* în 15.VII. 1933. E. Ar. Zaharia, *Portrait de la Bucovine*. Tr. Chelariu în *Preamățul literar* 1936.

ILUSTRĂȚII: *Argonaui* 1934. *Muguri* 1926. Ed. V. I. Posteuca 1936. *Suceava* 26 Faur, 1939.

LIVIU MARIAN

Fiul folcloristului S. Fl. Marian s'a născut în Siret la 25 Mai 1883 și a murit la Craiova în 25 Noembrie 1942. E înmormântat la Suceava. A studiat la Cernăuți și a fost înscris în societatea studentească «Junimea». În 1905 a înființat societatea studentească «Dacia» al cărei prim președinte a fost.

A fost profesor la liceul din Suceava, și co-fondator al «Junimii literare» (1904). A plecat pe urmă în Basarabia unde a stat dela 1917 la 1940. A fost directorul liceului «B. P. Hasdeu» din Chișinău. S'a refugiat în 1940 la Craiova unde a dus viață amară.

A fost membru în S. S. R.

A scris studii, schițe, articole, versuri. A tradus din Lenau, Rosegger, Seida.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Făt-Frumos, Junimea literară, Revista Bucovinei, Școala, etc.*

În alte reviste și ziare: *Convorbiri literare, Adevărul literar și artistic, Floarea Soarelui, România Nouă, etc.*

OPERE. — Suflute stinghere (nuvele și schițe) 1910. Printre stropi. București 1912. Prozatorii noștri (Antologie, cu N. Dunăreanu), 2 vol. Chișinău 1924. Hasdeu și Rusia, 1925. Hasdeu și Eminescu, 1927. Contribuțiuni la istoria literaturii române din veacul al XIX, 1927. În vol. «Basarabia» al lui Ștefan Ciobanu (1926) a scris § despre cultura și școala. Hasdeu și Academia Română, 1932. Dela Hasdeu citire, 1932. S. Fl. Marian, 1927. Civilizație și poezie, 1927.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — În *Revista Bucovinei*, Ianuarie 1943, scriu Victor Morariu, N. Teaciu-Albu, D. Moldovanu, etc.

ILUSTRĂȚII. — *Junimea literară*, 1910. *Revista Bucovinei*, Ian. 1943.

PROCOPIE MILIȘTE

Născut la 1 Mai 1914 în Câmpulungul moldovenesc, dintr'o familie de forestieri originari din Sucevița. A studiat la Câmpulung și Cernăuți. A urmat facultatea de filosofie și litere din Cernăuți. A făcut parte din societatea academică «Junimea», unde s'a distins prin lecturi și conferințe. A activat pentru înființarea Societății Scriitorilor arboroseni prin verva și entuziasmul său caracteristic. A fost profesor în Cernăuți și în Basarabia; funcționar la Industria Silvică din Bucovina (Crasna-Ilschi). Ofițer activ. A făcut parte din redacția ziarului «Deșteaptă-te Crestine», apoi a fost redactor-reporter la ziarul tinutului, «Suceava».

COLABORĂRI: La reviste și ziare arborosene: *Junimea literară, Orion, În preajma gândului, Timpul, Glasul Bucovinei, Deșteaptă-te Crestine, Suceava, Bucovina, etc.*

La alte reviste și ziare: *Herald*.

A semnat uneori cu pseudonime: Ștefan Răzmeriță, Sever Procopie, etc.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — Nimeni nu și-a dat seama de marele talent al lui Procopie Miște, nici Ilucidul Iulian Vesper, nici flairul lui M. Streinul, decât mult mai târziu.

Dar aceștia, că ceilalți nici nu se pricepeau a aprecia poezia și a simți pe poeți, nu i-au acordat nicio atenție, lăsând nesublințiată puternica substanță poetică a lui Miște, în vreme ce de muscolite se ocupau intens în diferite foiletoane sau articole. Despre el s'a scris cel mai puțin; parecă nimeni nu cuteza să scrie despre așa de surprinzătoarele poeme. În afară de câteva notițe minuscule în *Manifest*, *Timpul*, etc., datorite lui George Moroșanu sau lui Teofil Lianu, e de reținut un pasaj în „Lirica nouă” de Ion Ștefan (*Glasul Bucovinei*, 28 Aprilie 1935) și un articol al lui Aurel Fediuc în *Suceava* (11 Iunie 1939), ambele insuficiente. Majoritatea manuscriselor lui s'a împrăștiat; nu-l interesa publicarea lor; cele mai frumoase sunt încă inedite rătăcite cine știe pe unde.

De reținut: E. Ar. Zaharia, *Portrait de la Bucovina*, 1939. Mircea Streinul, *Poezii tineri bucovineni*, 1938, abia îl menționează.

ILUSTRĂȚII. — R. Rybiczka în *Suceava* din 27 II, 1939.

GEORGE NIMIGEANU

Născut la 24 Mai 1909 în Tereblecea Nouă. A studiat la Siret, Cozmeni și Cernăuți. Doctorand. Profesor. Asistent la facultatea de științe din București. A activat în cadrele Serviciului Social cu echipele prof. D. Gusti. A studiat, recent, realități din Transnistria. Are studii speciale despre Huțanii din Maramureș și Bucovina. A început să scrie și să publice din anul 1931. A făcut parte din *Iconar* și redacția ziarului *Glasul Bucovinei*. Lucrează la Institutul Regal de Geografie.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Crai Nou*, *Freamătul literar*, *Iconar*, *Junimea literară*, *Orion*; *Glasul Bucovinei*, *Suceava*, *Timpul*, *Calendarul Glasul Bucovinei*, *Bucovina literară*.

În alte reviste și ziare: *Analele Dobrogei*, *Moldova literară*, *Petrodava*; *Buna Vestire*, *Calendarul*.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — M. Streinul, *Poezii tineri bucovineni*, 1938. E. Ar. Zaharia, [Sezătore] *Aperitive literare*, *Glasul Bucovinei*, Noiembrie 1932.

ILUSTRĂȚII. — M. Streinul, *Poezii tineri bucovineni*, 1938.

VASILE I. POSTEUCA

S'a născut la 10 Septembrie 1912 în Stănești de Jos. Liceul l-a făcut la Siret, Universitatea la Cernăuți. Licențiat în litere și filosofie.

Profesor. A adunat o bogată colecție de folklor rădautean. A activat în mijlocul tineretului arborosean. A făcut parte din al doilea *Iconar*. S'a îngrijit de editarea operei lui M. Horodnic.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Iconar*, *Indrumarea*, *Junimea literară*, *Insemnări sociologice*, *Orion*, *Garda Bucovinei*, *Glasul Bucovinei*, *Timpul*, *Tara Șipenișului*.

În alte reviste și ziare: *Convorbiri literare*, *Progres și Cultură*, *Răboj*; *Buna Vestire*.

OPERE. — Mihai Horodnic, *File din poveste* [editie postumă de poezii], Cernăuți 1936. Mihai Horodnic, *Haiducii* [poem dramatic], București, *Bucovina*, 1938. O ediție a operei lui Em. Grigorovița, nedifuzată din cauza năvălirii Rușilor în Iunie 1940.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — E. Ar. Zaharia, *Portrait de la Bucovina*, 1939. M. Streinul, *Poezii tineri bucovineni*, 1938. E. Ar. Zaharia în *Răboj* 1932. E. Ar. Zaharia în *Glasul Bucovinei*, August 1933. Perpessicius, *România* 1938. N. Crevedia *Calendarul* 1933. *Iconar* 1937. G. Călinescu, *Viata Românească*, Mai 1938. *Junimea literară* 1932.

ILUSTRĂȚII. — M. Streinul, *Poezii tineri bucovineni*, 1938.

GEORGE PUTNEANU

Născut la 20 Aprilie 1913 în Putna. Studiile secundare le face la liceele «Dimitrie Cantemir» din Cozmeni și «E. Hurmuzachi» din Rădăuți. A studiat la București. Licențiat în litere și filosofie. Acum pe tronul rusesc. A debutat cu versuri la revista *Răboj* (București) în 1932. A lucrat cu Echipele regale. Ca elev în clasa a VI-a a redactat *Orion*, dimpreună cu E. Ar. Zaharia, apoi *Muguri* (1934). A fost președintele societății literare «Bogdan Dragoș».

«Balada Cruciaților» a avut succes imens în țară și în străinătate și se traduce în limba germană, ea fiind cea mai amplă și desăvârșită poezie din războiul actual.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Argonaut*, *Crai Nou*, *Iconar*, *Junimea literară*, *Indrumarea*, în *preajma gândului*, *Orizont*, *Pana literară*; *Glasul Bucovinei*, *Suceava*, *Bucovina*, *Revista Bucovinei*, etc.

În alte reviste și ziare: *Bloc*, *Festival*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Universul literar*; *Aftmarea*, *Porunca Vremii*, *Vremea*, *Glasul Nistrului*, etc.

OPERE. — În pregătire: *Orar de Rege* (poeme). *Folklor din județ Rădăuți*. *Domnița visului* (poeme).

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — M. Streinul, *Poezii tineri bucovineni*, 1938. Perpessicius, *România* 1938. E. Ar. Zaharia în *Răboj* 1932—1933. M. Streinul, *Istoria literaturii române*, București 1941. E. Ar. Zaharia, *Indrumare*, 1932. Idem, *Bucovina* 15 Febr. 1943. Idem, *Bucovina literară* 21 Febr. 1943. Idem, *Portrait de la Bucovina* 1939. R. F. R. April 1943. (O. Papadima). P. Comarnescu, *Cronica literară*, *Timpul*, 16 Mai 1943. D. Caracostea, R. F. R., Febr. 1943. A. Budeșcu, *Cartier lesan*, 5 Martie 1943.

ILUSTRĂȚII. — *Orion* 1935.

ION ROȘCA

Născut în Vicovul de Jos la 9 Iunie 1908. Terminând școala primară, se înscrie în 1920 la liceul «E. Hurmuzachi» din Rădăuți. Aici suferă mult, dar are contemporani pe Mihai Horodnic, Iulian Vesper, Ionel Negură, pictorii V. și E. Prelipceanu, C. Rotariu și Eugen Drăguțescu (deși mai tânăr). A debutat la *Muguri*. Este unul din primii tetrarhi ai poeziei arborosene. A iscălit și cu numele E. Valerian. Urmează la facultatea de drept din Cernăuți. Face parte din *Iconar*. În 1932 pleacă la armată. Boala îl sfârșă însă. Moare la 3 Octombrie 1933 în spitalul din Rădăuți. E înmormântat în cimitirul orașului alături de Mihai Horodnic. A scris versuri, schițe, articole critice despre L. Blaga, T. Arghezi, Z. Stancu, E. Bucuța, M. Sadoveanu, etc. A tradus din franțuzește.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Indrumarea, Junimea literară, Muguri, Glasul Bucovinei, Calendarul Glasul Bucovinei*. Postum i se publică inedite în *Orion, Nord*, s. a.

În alte reviste și ziare: *Răboj*, etc.

OPERE. — Prin generozitatea academicianului I. E. Torouțiu s'a publicat ediția *Semne 'n Scuturi* îngrijită de E. Ar. Zaharia, cu o prefață de M. Streinul, București, Bucovina, 1937.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE: A se vedea în studiul lui E. Ar. Zaharia despre *Poetul Ion Roșca*. Perpessiciu, *România* 1938.

ILUSTRĂȚII. — *Junimea literară* 1932 și 1934.

CONSTANTIN ROTARIU

Născut la 5 August 1909 în Vicovul de Jos. Studii secundare la «E. Hurmuzachi». Funcționar la Parchetul Tribunalului Suceava (din 1931). A redactat *Muguri* după moartea lui M. Horodnic. A fost co-redactor la *Indrumarea*. A scris versuri, proză articole, pamflete, uneori sub pseudonimele: Mircea Ciobanu, Paul Narcisse s. a.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Indrumarea, Muguri, Orion*.

În alte reviste și ziare: *Alla*.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — Mircea Streinul în *Glasul Bucovinei* 1932. E. Ar. Zaharia în *Răboj* 1932. E. Ar. Zaharia în *Indrumarea* 1932. Idem, *Portrait de la Bucovine*, 1939.

I. O. SUCEVEANU

Născut în Baineț în anul 1905. Funcționar în Ardeal. A redactat în Mediaș revista *Darul*.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Nord*, etc.

În alte reviste și ziare: *Convorbiri literare, Inmuguriri, Lanuri, Mediana, Poem; Agricultura nouă, România Eroică*, etc.

OPERE. — De pe dealuri uitate, Mediaș 1937. *Vibrări*, Mediaș, 1938. *Fântâni pentru popas*, Mediaș 1939.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — G. Călinescu, în *Jurnal literar* 22 Oct. 1939. G. Călinescu în *Istoria literaturii române*, București 1941. G. Arabolu, *Festival* 1937. E. Ar. Zaharia în *Deșteaptă-te Creștine* 1938. [—] *Lanuri* 1938. Idem, *Portrait de la Bucovine* 1939.

N. TCACIUC-ALBU

S'a născut la 11 Noemvrie 1885 în Rogojești. Liceul la Cernăuți. Studii de drept, teologie, litere și filosofie la Universitatea din Cernăuți (1905—1910). Doctor în litere. Studii speciale la Viena. Profesor la liceul «Aron Pumnul» din Cernăuți. A scris versuri și proză. A fost secretar de redacție la «Junimea literară» (1910—1913).

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Junimea literară, Făt-Frumos, Glasul Bucovinei, Bucovina, Bucovina literară, Orion, Plai, Pana literară*, etc.

În alte reviste și ziare: *Neamul românesc, Analele Romanului, Convorbiri literare, Lucefărul*, etc.

OPERE. — *Istoria literaturii române*, Cernăuți 1923, ed. II, 1937. *Heinrich Heine in der rumänischen Literatur*, Cernăuți 1926. *Cântecul României* Cernăuți 1927. *Li-Tai-Pe, Flori din răsărit* (versuri) Cernăuți. *Iconar* 1933. *Vieța și opera lui Tudor Flondor*, Cernăuți 1934. *Bucovina de Nord*, Sibiu 1941. *Goethe și Eminescu*, Cernăuți 1942. *Schiller și Eminescu*, Cernăuți 1943. *Poezii chinezești* 1943.

Sub tipar: Înfrăuriri heineene în opera lui Eminescu. Înăchită Văcărescu.

ILUSTRĂȚII. — M. Streinul *Poezii tineri bucovineni*, București 1938. *Junimea literară* 1934.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — N. Iorga, *Rev. Ist.* IX, 112; *Ist. lit. rom. contemp.* II, p. 255; S. Pușcariu, *Dacoromania* III p. 847; Leca Morariu, *Făt-Frumos*, 1934, p. 142-143; Em. Bucuța, *Ideea Europeană* IV, No. 120/4 și No. 191 din 1926; I. E. Torouțiu, *Heine și heinismul* 1930 și Heine, aprecieri și controverse. 1931; Al. Bădăuță, *Cugetul Românesc*, II, 668; I. Gherghel, *Dacoromania* IV, 1204—1208; D. Munteanu-Râmnic, *Gazeta Cărților*, XII, 7—8. Dec. 1942; Traian Chelariu, *Universul literar*, 18 Iulie 1942; Matei Alexandrescu, *Seara (Caleidoscop literar)* din 16 Nov. Dec. 1942 și ibidem 26 Martie 1943; G. Drumur, *Glasul Bucovinei*, 16 Nov. 1933; Gr. Rațiu, *Revista Bucovinei*, II, 5, Mai 1943; Miron Suru, 1935 Ghin, *Istoria literaturii române și Istoria literaturii române din Bucovina* (Cernăuți, 1926); *Junimea literară*, 1931, p. 42—43; Lucian Predescu, *Enciclopedia, Cugetarea* P. V. Hanes, *Preocupări literare*, Mai—Iunie 1943.

ANCA ȚURCAN

S'a născut la 26 Ianuarie 1896 în Bănila pe Siret Coșuleni, din părinți răzeși: Grigore Filipescu și Cristina născută Borsanu. A făcut școala primară în Bănila, iar studiile secundare la liceul ortodox de fete din Cernăuți (1907—1913). În 1914 intră în învățământul primar. În 1919 își ia bacalaureatul la școala normală de fete din Cernăuți. E institutoare. Primele încercări literare le publică în gazeta *Voluntarul Bucovinean* (1935). Colaborează cu articole de pedagogie și de învățământ la *Voința Școlii*. Publică poezii în *Calendarul Glasului Bucovinei* pe anii 1936, 1937 și 1938.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Freamătul literar*, *Junimea literară*; *Voluntarul bucovinean*.

În alte reviste și ziare: *Vieața nouă* (Detroit Michigan).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE. — G. T. în *Gazeta Bucovinenilor* (București) 15 Ianuarie 1936. E. Ar. Zaharia în *Glasul Bucovinei* Iulie 1937.

IULIAN VESPER

S'a născut la 22 Noembrie 1908 în Horodnicul de Sus. Face liceul la «E. Hurmuzachi» din Rădăuți unde e camarad cu toți cei dela *Muguri* la care revistă a colaborat cu versuri semnate Oreste. Universitatea o urmează la Cernăuți și București. Fost director de cabinet la Ministerul Muncii, fost funcționar la Casa Asigurărilor sociale din București, apoi la Ministerul Propagandei.

A făcut parte din redacția câtorva reviste și ziare: *Glasul Bucovinei*, *Indrumarea*, etc. A tradus integral marele roman «Pe Donul tăcut» de Mihail Șolohov și «Șarpele cu pene» de D. H. Lawrence. Romancier și eseist. A condus cu Mircea Strefinul *Iconar* în prima fază; el a fost conducător spiritual. A publicat o mulțime de articole politice. Primul tetrarh mare gazetar arborosean. Autorul mai multor eseuri literare și filosofice (Pascal, Dostoiewski, Ortega y Gasset). Premiatură de S. S. R., pentru poezie. Membru în S. S. R.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Indrumarea*, *Junimea literară*, *În preajma gândului*, *Muguri*, *Orion*, *Pana literară*, *Plai*, *Glasul Bucovinei*, *Calendarul Glasului Bucovinei*.

În alte reviste și ziare: *Azi*, *Basarabia literară*, *Dreapta*, *Gazeta Bucovinenilor*, *Dacia Rediviva*, *Rânduiala*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Răboj*, *Tinerimea Română*, *Universul literar*, *Vremea*, *Vitrina literară*, *Acțiunea*, *Prietenie și luptă*, etc.

OPERE: *Echinoc în odăjdii* (poeme), Cernăuți, *Iconar*, 1933. *Constelații* (poeme), București, *Cartea Românească*, 1935. *Poeme de Nord* (Poeme), București, *Bucovina*, 1937. *Primăvara în țara Fagilor* (roman).

Editura Fundațiilor Regale 1938. *Viața lui Mihai Viteazul*. *Vremea* 1939. *Izvoare* (poeme), Ed. Fundațiilor Regale 1942. *Șarpele cu pene* (roman) trad. din D. H. Lawrence, București, *Cultura Românească*, 1943.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE. — G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc. 1941. Ovidiu Papadima, *Iulian Vesper sau calmul marilor înțelegeri*, *Universul literar*, 30 IV 1943. E. Ar. Zaharia, *Izvoare*, *Bucovina literară*, Oct. 1942 și *Revista Bucovinei* Noembrie 1942. Idem *Răboj*, 1933. Paul I. Papădopol, *Primăvara în Țara Fagilor*, *Universul*, Decembrie 1938. *Gazeta Bucovinenilor*, 1938. Virgil Ierunca, *Timpul*, Iulie 1942. Tudose Dracea, *Lirism și cultură*, 1938.

ILUSTRĂȚII. — *Junimea literară*, 1932. M. Strefinul, *Poezii tineri bucovineni*, București, 1938. *Glasul Bucovinei*, 1934.

DRAGOȘ VICOL

Născut la 11 Iulie 1920 în Volovăț. Liceul îl urmează la liceul «Eudoxiu Hurmuzachi». Se înscrie la Universitate în 1941 și pleacă pe front. A debutat în 1937 în ziarul *Ogorul* dela București iscăind cu pseudonimul Dragoș Pustnițu.

PUBLICĂRI. — În reviste și ziare arborosene: *Miorița* (Cernăuți), *Muguri*, *Orizont*, *Bucovina*, *Bucovina literară*, *Revista Bucovinei*, *Suceava*.

În alte reviste și ziare: *Convorbiri literare*, *Curentul*, *Curentul literar*, *Curentul-Magazin*, *Observatorul* (Dorohoi), *Estul*, *Falanga*, *Prepoem*, *Primăvara*, *România literară* (Cesar Petrescu), *Universul literar*, *Șarmă Piatră*, etc.

OPERE. — *Muguri* (poeme), Rădăuți 1940.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE. — O conferință a lui M. Strefinul în Cernăuți. E. Sahleanu în *Suceava* 1940. N. Tăutu în *Miorița* 1940. E. Ar. Zaharia, *Portrait de la Bucovine*, 1939.

T. VIORESCU

S'a născut la 20 Aprilie 1913 în Rădăuți dintr-o familie de vechi cărturari. A urmat liceul și Universitatea la Cernăuți. A făcut parte din societatea studentească «Junimea». A intrat în învățământul secundar. A debutat relativ târziu. Scrie mai ales proză, nuvele ample în care evocă viața Bucovinei de odinioară. Are extraordinare calități de prozator. Apariția nuvelor sale va fi o surpriză pentru literatura română. Păcat că nu e nimeni să le editeze mai curând!

OPERE. — În manuscris: *Povestea cu strigolul Radu Măndru*. *Povestea de pe muntele Deia*. *Basm cu zburători*.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE. — E. Ar. Zaharia în *Bucovina*, Iulie 1943. Idem, *Portrait de la Bucovine*, 1939. [Cronicar], în *Viața* 5 Iunie 1942.

GEORGE VOEVIDCA

Născut la 9 Aprilie st. v. 1893, la Sinauți (jud. Rădăuți), ca fiu al cunoscutului folklorist muzical Alexandru Voevidca. Studii la Siret, Suceava și Cernăuți. Licențiat în litere și filosofie. Membru fondator al «Sindicatului Ziaristilor din Bucovina» și, în calitate de delegat al Direcției Generale a Teatrelor, inițiator al naționalizării Teatrului Municipal din Cernăuți (1920—1923). A dirijat revistele: «Die Brücke-Puntea», organ bilingv de propagandă românească (Cernăuți, 1920—1922) și mai apoi «Analele Romanului» (Roman, 1930—1933). Activitatea literară și-a început-o în preajma războiului mondial, publicând, în ziare și reviste, sonete și epigrame. A colaborat la mai toate revistele literare de seamă, cum și la ziarele: «Viața Nouă» (de sub direcțiunea profesorului Dr. Enselbie Popovici, Suceava, 1915—1918), «Glasul Bucovinei», «Rampa», «Curentul», «Universul», «America» (New-York), «Steaua Noastră» (Ohio, America) etc. Intâia oară, a fost relevat, elogiis de N. Iorga, în «Neamul Românesc», No. 1 din 3 Ianuarie 1919.

OPERE APĂRUTE. — «Sonete» (Ed. «Bucovina», București, 1920); «Epigrame» (Ed. Bucur Orendovici, Suceava, 1925); «Puteri întunecate», un act («Calendarul Poporului», Suceava, 1926); «Turnuri», poeme (Ed. B. Orendovici, Suceava, 1928); «Supremul argument», satiră într'un act (Ed. «Făt-Frumos», Suceava, 1929); «101 Epigrame», (Ed. «Făt-Frumos», Suceava, 1932); «Căntece pentru Lu», (Ed. «Bucovina», București, 1936). «Pro Patria», versuri (Ed. «Mitropolitul Silvestru», Cernăuți, 1943).

IN MANUSCRIS. — «Nerv», versuri; «Carnet indiscret», epigrame; «Caleidoscop provincial», schițe.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE. — Despre «Sonete»: Al. Busuioceanu, în «Dacia» din 8 Iunie 1920; Dan (Gh. Topârceanu), în «Viața Românească», 1920; O recenzie, în «Sburătorul», No. 10 din 1920; A. Brăniște, în «Hiena», 1920, No. 1; în «Rampa», 1920, No. 792, în «Dimineata», 1920, 11 Iulie; Alfred Moșoiu, în «România Nouă», 1920, No. 18; C. Iordăchescu, în «Junimea» (Botoșani), No. 23—24 din 1920. Recenzii, în «Bucovina» (de sub direcțiunea lui Pamfil Șeicaru, Cernăuți), 1920, No. 1; în «Limba Română», 1920, No. 13; în «Tara Nouă», 1920, No. 101 și 103; în «Adevărul Literar», 1921, No. 17 s. a.

DESPRE «EPIGRAME». — *Perpessicius*, în «Mișcarea Literară», August 1925; E. Constant, în «Năzuința» (Craiova), 1925, No. 4; I. Pană, în «Glasul Bucovinei» (Cernăuți), 1933, 27 Aprilie; O recenzie, în «Curentul», No. 1836 din 13 Martie 1933; Paul I. Papadopol, în «Universul», No. 178 din 7 Iulie 1933; N. Crevedia, în «Calendarul», 1933, 29 Martie; S. Teleajen, în «Pagini moldovene» (Iasi), 1933, No. 1—2; Recenzii, în «Adevărul Literar», 1925, No. 244; în «Cultura Poporului» (Cluj), 1925, No. 123; Petre Iroaie, «Epigramistul Voevidca», în «Făt-Frumos», 1937, No. 5—8, etc.

DESPRE «TURNURI». — *Leca Morariu*, în «Făt-Frumos» 1929, No. 2; M. D. Ioanid, în «Năzuința» (Craiova), 1929, No. 5; N. Tcaciac-Albu, în «Junimea Literară», 1929, No. 1—4; I. M. Marius, în «Glasul Bucovinei», 1929, 21 Febr. ș. a.

DESPRE «CÂNTECE PENTRU LU». — N. Iorga, în «Cuget Clar», 1936, 22 Iulie; Aurel Tita, în «Curentul», No. 3045 din 25 Iulie 1936; Traian Chelariu, în «Glasul Bucovinei» din 17 Iunie 1936; O recenzie, în «Voința Școlii» (Foaia învățătorilor din Bucovina) No. 8—9, 30 Martie 1937, ș. a.

IN GENERE. — C. Loghin, «Istoria literaturii române din Bucovina» (1775—1918), Ed. «Mitrop. Silvestru», Cernăuți, 1926, pag. 242—244; *Perpessicius*, cronică la Radio-București; T. Dracea, în «Junimea Literară», 1937, No. 1—9 și în studiul «Lirism și Cultură», București, 1938; C. Loghin, «Istoria literaturii române», ed. II, București, 1937; Alexandru C. Ionescu, în studiul «Poezia lirică română contemporană», Ed. «Cugetarea», București, 1941, pag. 203—212; E. Lovinescu, «Istoria lit. române contemporane» (1900—1937), Ed. Socec et Comp., București; D. Murărașu, «Istoria lit. române», Ed. «Cartea Românească», București; G. Cardaș, «Istoria lit. românești», Ed. «Oltenia», București, 1939; I. Pillat, «Antologia toamnei»; A. C. Calotescu-Neicu și N. Crevedia, «Antologia epigramei românești», Ed. «Cartea Românească», 1933; Zaharia Stancu, «Antologia poezilor tineri», Ed. «Fundațiilor Regale», 1934; C. Loghin, «Antologia Scrisului Bucovinean» (vol. I. Poesia), Ed. «Mitr. Silvestru», Cernăuți, 1938; L. Predescu, în «Enciclopedia Cugetare»; George Drumur, «George Voevidca, primul poet bucovinean», în «Bucovina» (supl. lit.), No. 349 din 24 Aug. 1942. Sărbătorire, Suceava 15 VI 1939.

IN MANUALE DIDACTICE. — Prof. Dr. C. Șotropa, «Manual de limba română» (pentru clasa a IV-a de Liceu), Ed. «Cartea Românească», București, 1927; C. Loghin, «Limba Română» (pentru clasele a III-a, a IV-a și a V-a de Liceu), Ed. «Cartea Românească», București, 1935; I. Nisipeanu, «Stil și compoziție» (p. cl. a IV-a de Liceu), Ed. «Cugetarea», București, 1936; Petre V. Hanes, «Limba Română» (p. cl. a V-a secundară), Ed. «Tipografiile Române Unite», București, 1935.

ILUSTRĂȚII. — C. Loghin, «Istoria literaturii române din Bucovina», 1926. Z. Stancu, «Antologia poezilor de azi», București 1934. C. Loghin, «Limba Română» pentru cl. IV-a, 1935. Suceava, 17 Aprilie 1939.

E. AR. ZAHARIA

Născut la 24 Ianuarie 1911 în Horodnicul de Sus, de unde s'au ridicat scriitorii Em. Grigoroșvitz și Julian Vesper, cu cari este înrudit. A studiat la Cosmeni, fiind contemporan cu Theodor Ombulescu dela Neapole și cu predicatorul Ștefan Sleyoacă. A avut ca profesori pe zatorul Vasile Țiganescu, Vichentie Jemna, cunoscutul Leonida Bodnăre-

scu, Trandafir Lupasteanu. Studii universitare la Cernăuți. Le-a continuat sub egida seminarului român condus de eminescologul Leca Morariu. A mers la Paris unde a urmat cursuri de specializare (Charles Bruneau, J. M. Carré, Mario Roques, G. Le Gentil, Marcel Bataillon, P. V. Tieghem) și diferite alte cursuri (Paul Valéry, Paul Hazard, E. Bréhier, Jean Boutière) până în Iulie 1941. De acolo a urmărit mișcarea artistică europeană a vremii. A fost profesor în Basarabia, la Dorohoi, la Fălticeni, coleg cu scriitorii Dan Protopopescu, A. G. Stino, F. Cârdei și G. Miron, la Rădăuți, apoi la Cernăuți. A debutat cu versuri ca elev; remarcabil abia în «Junimea literară» (1931). A tradus din Baudelaire, Rimbaud (aproape integral), Gautier, H. Allorge; din Ivan Bunin, Constantin Balmont, Alexandru Blok, Gumilev, Sologub și alții. A mai tradus din poezia spaniolă și portugheză (J. R. Jiménez, Fed. Garcia Lorca, A. Machado, Salvador de Madariaga). A scris despre G. Bogdan-Duică și despre noua mișcare literară a Arboroasei. Ocupându-se cu folklorul, a adunat o variată colecție și a studiat opera lui Artur Gorovei. A scris articole despre Rimbaud, Mallarmé, Nerval, Corbière, Gêraldy, Ch. Maurras, vitalism, etc. A redactat în franceză *Unirea taturor Românilor și opinii europene*. A redactat revistele *Orion* (cu Aurel Putneanu, apoi cu Em. Gorescu, apărut la Rădăuți și București; 1933, 1935), care a deschis foc cel dintâi în Arboroasa, în contra literaturii pornografice; *Argonaut* (cu Mircea Streinul, 1934); *Fișier* (1934); *Nord* (1938); la care au scris mulți tineri. A fost un timp în redacția ziarului *Glasul Bucovinei* și prim-redactor la jurnalul *Desteaptă-te Creștine* (Cernăuți). A descoperit și încurajat pe George Putneanu, Ada Colnicu, Viorel Mugur, T. Vioreșcu și Procopie Miliste cu care a lucrat pentru înființarea Societății Scriitorilor din Arboroasa (1933—1934). A organizat la Rădăuți, cu George Putneanu, cea dintâi sesiune a scriitorilor tineri din Nord comemorând pe Mihai Horodnic. S'a îngrijit de ediția poemelor lui Ion Roșca, tipărit de I. E. Toroufii. Pseudonime: Fîru Magdalin, Rădu Voichită, Mălin Bucur, etc.

COLABORĂRI. — La reviste și ziare arborosene: *Bucovina literară*, *Crai-Nou*, *Ecoul Tinerimii*, *Fat-Frumos*, *Flanc*, *Freamătul literar*, *Îndrumarea*, *În preajma gândului*, *Izvodiri*, *Junimea literară*, *Orizont*, *Pana literară*, *Plai*, *Revista Bucovinei*, *Viața Bucovinei*; *Bucovina*, *Desteptarea*, *Glasul Bucovinei*, *Suceava*, *Timpul*; la *Calendarele «Glasului Bucovinei și Mitropoliei*.

La alte reviste și ziare: *Alfa*, *Ancheta*, *Arc*, *Ardealul*, *Acțiunea Buzăului*, *Azi*, *Banatul literar*, *Basarabia literară*, *Bloc*, *Bobi*, *Bugeacul*, *Caiet*, *Clipa*, *Convorbiri literare*, *Crai-Nou (Alexandria)*, *Cuget moldovenesc*, *De strajă*, *Doina*, *Dacia Rediviva*, *Eu și Europa*, *Ev nou*, *Familia*, *Familia noastră*, *Festival*, *Farmecul Mării*, *Foala poporului (America)*, *Flacăra*, *Frize*, *Front literar*, *Fruncea*, *Freamătul*, *Gazeta Bucovinenilor*, *Gând românesc*, *Gândirea*, *Grăul Dâmboviței*, *Innoirea*, *Însemnări*, *Izvod*, *Jar și slova*, *Lanuri*, *Licăriri*, *Marea noastră*, *Moldova literară*, *Muguri literari*, *Munca literară*, *Munții Apuseni*, *Orientări*, *Orizont*, *Pagini basarabene*, *Pagini literare (Bărlad)*, *Pagini literare (Tarda)*, *Pământul*, *Pa-*

sărea albastră, *Pegas*, *Petrodava*, *Plaiuri săcelene*, *Prahova*, *Progresul*, *Progres și cultură*, *Primăvara Banatului*, *Prepoem*, *Răboi*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Revista Istorică (N. Iorga)*, *Scânteia*, *Sentinela*, *Sfarmă-Piatră*, *Societatea de Măine*, *Țara Bârsei*, *Treisprezecé*, *Universul literar*, *Valuri dunărene*, *Viața Basarabiei*, *Vraja mării*, *Vremea*, *Viața literară*, *Zorile Romanatului*, *Apărarea Națională*, *Calendarul*, *Curentul*, *Frontul*, *Naționalul Nou*, *Sentinela*, *Timpul*, *Viața*. Membru în «Societatea Scriitorilor Bucovineni», dela înființare (1938) și la Institutul «Cernăuți». Figurarea în *Antologia de imagini din poezia nouă* (T. Scarlat), în *Breviar de poezie bucovineană* (N. Pavel și Aspasia Munte), în *Poezii tineri bucovineni* (M. Streinul), în *Treisprezece poezii de dragoste* (Ștefan Baciu, Vintilă Horia, Ovid Caledoniu), în *Turnul Babel* (Neagu Rădulescu).

Caricaturi sau fotografii: *Pământul*, *Ancheta*, *Turnul Babel*, *Bugeacul*, *Junimea literară (1932)*, *Poezii tineri bucovineni*, *Gazeta* (Aprilie 1934), *Alfa*, Oct. și Dec. 1933. Semnătura autografa: *Familia*, *Festival*.

OPERE. — *Trandafirii negri*, 1933. *Atania*, 1933. *Apoteoz*, 1933. *Trestia Barcan*, 1934. *Minois*, 1934. *Stihuri, metafore și imagini românești*, 1935. *Marathon*, 1936. *Sânge și crini*, 1942. *Essai de bibliographie poezie l'étude du «dor» roumain*, 1943. *Beatitudini*, 1943. *Opinii europene despre dor*, 1943. *Ion Roșca* (Ediția de poeme *Semne 'n Scuturi*), București 1937. *Insurgențe* 1938. *Artur Gorovei*, Brașov, 1938. *Nord*, Fălticeni 1938. *Revista Nouă* (indice), Rădăuți 1938.

IN MANUSCRIS. — *D. Anghel și poezia spaniolă*. *Eugenio d'Ors sau grandoarea rațiunii*. *G. Bogdan-Duică*. *Mim (roman)*. *Trandafiri spanioli*.

CUVINTE DE RĂMAS BUN

Apariția acestei cărți este un act de camaraderie literară. Ea a fost proiectată cu pictorul Eugen Dragătescu încă în vacanța de Crăciun 1933 și trebuia să apară în 1935. Ea coincide însă cu două admirabile fapte: Județul Rădăuți este azi răscolit de energica acțiune a domnului colonel Benția, prefectul județului, care muncește să-i ridice starea economică, sanitară și culturală prin contribuția tuturor intelectualilor ridicați dela sate; pe de altă parte, Căminele Culturale desfășură o mai accentuată activitate ca oricând.

Să dea Dumnezeu să ne vedem din nou peste 10, 20, 30 de ani, strănsi sărbătorește la un loc la o horă sau într-un album estival, din care să nu lipsească din cei morți nici Gherasim Clipsa, traducător din Voltaire la 1799, nici Mitruța Popescu († 6.VII.1904), nici Const. (Tania) Dracinschi (9.IV.1875—9.IV.1932), nici Vasile Ungureanu († 1942), nici Partenie Mutescu...

Prefața pe care as fi scris-o acestei Antologii ar fi fost mai mult critică și interpretativă decât istorică și enumerativă. Cititorii o vor găsi în revista *Bucovina Literară* din lunile Iulie și August 1943. Desenele sunt de Ioan Cârdei, A. Berciu, O. Rybiczka și G. Turcan.

E. Ar. Zaharia

ION ROȘCA

	Pag.
Neohaiducească (din <i>Orion</i> 1933)	44
Descântec (din <i>Semne 'n Scuturi</i>)	45
Evadare [Ibidem]	45
Paloșul [Ibidem]	45
Semne 'n Scuturi [Ibidem]	46
Elixir [Ibidem]	46
Dans nud [Ibidem]	46
Itinerar [Ibidem]	47

CONSTANTIN ROTARIU

Psalm [din <i>Muguri</i> , IV, nr. 1, pag. 7, 1929]	48
Unei Madone [din <i>Muguri</i> , IV, nr. 1, pag. 2, 1929]	49

E. AR. ZAHARIA

Nova Ars Poetica [din <i>Bucovina literară</i> , 1943]	51
Ninsoare [Inedită]	52
Beatitudini I [Idem]	53
" II [Idem]	54
" III [Idem]	54
Izvorul Poemelor [Idem]	55
Faun Alb [Idem]	56
Intâia Primăvară [Idem]	56
Dansul Morții [Idem]	57
Rugăciune [din <i>Vremea</i> , Nov., 1942]	59

GEORGE NIMIGEANU

Imn [din <i>Glasul Bucovinei</i> 24 Dec. 1933]	60
Aspect [Inedită]	60
Târziu [Inedită]	61

MIHAI HORODNIC

Zile din copilărie [din <i>Muguri</i> , IV, 1.]	62
Elegie de toamnă [din <i>Muguri</i> , 1926, nr. 2-3]	63
Noaptea [din <i>Muguri</i> , 1926, nr. 2-3]	63
Cântec de toamnă [Ibidem]	64

I. O. SUCEVEANU

Ca prin Tara Oașului [din <i>De pe dealuri ultate</i>]	65
La semănat [Inedită]	66
Singurătate [Inedită]	66

VASILE I. POSTEUCĂ

	Pag.
Zădărnicie [Inedită]	67
Cântec de leagăn [din <i>Convorbiri literare</i> 1941, Aug.—Oct. pg. 985—986]	68
Pentru Bucovina [din <i>Convorbiri literare</i> , 1941, Iulie, pag. 718]	68

ANA TURCAN

Plânge dragostea [din <i>Junimea literară</i> 1936]	70
De ce [Inedită]	71

DRAGOȘ VICOL

Green [din vol. <i>Muguri</i>]	72
Chiot către adânc [Inedită]	73
Cântec de leagăn [Idem]	74
Mușcă brandurile țarina [din <i>Bucovina literară</i> , 14 Martie 1943]	73
Dimineată pe front [din <i>Bucovina literară</i> , 4 Aprilie 1943]	

T. VIORESCU

Inchinare [Inedită din 1933]	75
Ironii [Idem din 1934]	76
Ironii zăcești [Idem din 1937]	77
Idol distrus [Idem din 1936]	77
Dor [Idem din 1936]	78
Undă de vânt [Inedită din 1936]	79
Împloare [Inedită din 1937]	79
Apus [Inedită din 1940]	

PROCOPIE MILIȘTE

Biografie lirică în memoria țăranului Horia [din <i>Junimea literară</i> 1935, nr. 3—4 pag. 78]	80
Desteptarea Ringalei [din <i>Suceava</i> , 1939]	81
Genesis [Ibid.]	82
Poem [Inedită]	83
Caseta lui Noe [Ibid., 6 Martie 1939]	84
Odă [Idem]	85
Poetul își vorbește și moartea îl ascultă [din <i>Bucovina</i> , 21 Dec 1942]	86

N. TCACIUC ALBU

Sfârșit de vară [din <i>Calendarul Glasul Bucovinei</i> 1939]	88
Noaptea de oras [din <i>Plai</i> 1933]	89
Bustul de bronz [Inedită]	89
Evantaiul [Inedită]	90

IOAN CĂRDEI

Vara [din <i>Licurici</i>]	91
Amintiri [Inedită]	91
Balta blestemată [din <i>Licurici</i>]	92
Catren [Ibidem]	92
Catren [Inedit]	92

GEORGE VOEVIDCA

Portretul d-soarei S. S. [din <i>Sonete</i>]	93
Măști [din <i>Turnuri</i>]	94
Măinile mele [Ibid.]	94
Eu [din <i>Căntece pentru Lu</i>]	95
Al vostru soare pentru mine-i mort [Ibid.]	95
Scoica [Ibid.]	95
Cântec românesc [din <i>Pro Patria</i>]	96

GEORGE PUTNEANU

Balada [din <i>Universul literar</i> , Aprilie 1942]	97
Poem de logodnă [din <i>Bucovina</i> , 1942]	99
Balada Cruciaților [din <i>Revista Fundațiilor Regale</i> , Faur. 1943]	101
Poem pentru întâlnirea cu Dumnezeu [Inedită].	108

IULIAN VESPER

Barbarii [din <i>Poeme de Nord</i>]	110
Sergentul Ioan [din <i>Revista Fundațiilor Regale</i> , Sept. 1942]	111
Isus [Ibidem, 1943]	114
Poteca singuratecă din Duino [<i>Poeme de Nord</i>]	118

VASILE GHERASIM

Rămâi cu bine [din <i>Poporul</i> , 1926, nr. 8]	120
Se naște Dumnezeu [Ibidem, 1923, nr. 33]	121
Mare [după <i>Revista Bucovinei</i> , Faur 1943]	121
Purusha [din <i>Junimea Literară</i> , 1931, nr. 1—4, pag. 58]	122

LIVIU MARIAN

Din „Tablouri flamande” [din <i>Revista Bucovinei</i> , Martie 1943]	123
Nemurire [din <i>Făt-Frumos</i> , Sept.—Dec. 1942]	124
În Raiu [din <i>Făt-Frumos</i> , Sept.—Dec. 1942]	124
Note	125—139

EUGEN DRĂGUTESCU

Notiță	140
Cuprinsul și izvoarele poemelor	141

Editura și Tipografia „Mitropolitul
Silvestru”, Proprietatea Societății
pentru Cultură — Cernăuți 1943

Prețul Lei 250